Jeanette Winterson

Pasiunea

roman

Raftul Denisei

HUMANITAS
fiction

JEANETTE WINTERSON

Pasiunea

Traducere din engleză de
GABRIELA ABĂLUȚĂ

HUMANITAS

Pentru Pat Kavanagh

Le datorez mulțumiri lui Don și Ruth Rendell, a căror ospitalitate mi-a dat posibilitatea să lucrez. Ca și tuturor celor din Bloomsbury, și în special Lizei Calder. Îi mulțumesc Philippei Brewster pentru răbdarea ei.

Țara părinților tăi ți-ai lăsat-o departe, inimă nesăbuită, și-ai străbătut marea cu stânci dușmănoase și stai în pământul străin.

Medeea

1. ÎMPĂRATUL

Pasiunea lui Napoleon pentru carnea de pui era atât de mare, încât bucătarii erau obligați să lucreze zi și noapte, fără răgaz. Grozavă bucătărie aveau, cu păsări în toate fazele de preparare; unele încă reci, atârnând de cârlige, altele rotindu-se încetișor în frigări, dar majoritatea în grămezi de prisos, căci împăratul era veșnic ocupat.

Ce ciudățenie, să fii într-atât de subjugat unui anume gust.

A fost prima mea însărcinare. Am început prin a fi băiatul care sucește gâtul păsărilor și în scurt timp am ajuns cel ce purta tava prin noroiul de câteva degete până la cortul lui. Mă simpatiza pentru că eram scund. Așa îmi place să cred. În fine, nu-i displăceam. Nu iubea pe nimeni cu excepția lui Joséphine, iar pe ea o îndrăgea așa cum iubea și puii.

Niciun om mai înalt de 1,60 nu-l putea servi pe împărat. Calul lui preferat era înalt de șaptesprezece palme și avea o coadă cu care-l putea înveli de trei ori pe călăreț și tot mai rămânea de-o perucă pentru doamna sa. Calul ăsta avea o privire rea și numărul rândașilor morți în grajd era aproape la fel de mare ca al puilor de pe masă. Cei pe care nu-i ucisese animalul dintr-o lovitură dată într-o doară fuseseră dați afară de stăpân pentru că nu țesălaseră bine bidiviul ori nu îi strânseseră zăbala cât trebuie.

— O cârmuire nouă trebuie să-ți ia ochii, să te amețească, spunea el.

Presupun că se gândea la pâine și circ. Așa că nu-i surprinzător că, atunci când a găsit un grăjdar, acesta provenea dintr-un circ și-abia de-i ajungea calului până în dreptul coastelor. Când țesăla animalul, folosea o scară cu picioare zdravene și cu o platformă triunghiulară în vârf, dar când îl călărea pentru antrenament făcea un salt amplu și ateriza direct pe spinarea lucioasă în timp ce calul se dădea înapoi, fornăia, dar nu-l putea arunca nici chiar atunci când ajungea cu botul în noroi și cu picioarele din spate înălțate înspre ceruri. Dispăreau apoi într-o perdea de praf și alergau kilometri în șir, piticul agățându-i-se de coamă și strigând în limba lui caraghioasă pe care niciunul dintre noi n-o putea înțelege.

Dar el înțelegea totul.

Îl făcea pe împărat să râdă și calul nu-l putea învinge, așa că a rămas în slujbă. Am rămas și eu. Și ne-am împrietenit.

Într-o noapte eram amândoi în cortul bucătăriei când clopotul începu să răsune de parcă la celălalt capăt era însuși Necuratul. Am sărit cu toții, unul se repezi la frigare, un altul făcu lună argintăria, iar eu a trebuit să-mi pun iarăși cizmele, gata pentru tropăiala peste șanțurile înghețate. Piticul chicoti și zise că mai degrabă și-ar încerca norocul cu armăsarul decât cu stăpânul, dar nouă nu ne ardea de râs.

Și iată că pasărea sosește aureolată de smocurile de pătrunjel pe care bucătarul le cultivă cu grijă în casca unui soldat mort. Afară fulgii sunt atât de deși, încât mă simt ca mica siluetă din globurile cu furtuni de zăpadă, atât de îndrăgite de copii. Trebuie să mă holbez bine ca să urmez pata gălbuie ce luminează cortul lui Napoleon. Nimeni altcineva nu poate avea lumină la această oră din noapte.

Lipsa de combustibil. Nu toți soldații au corturi.

Când intru, stă singur cu un glob în față. Nu mă observă, continuă să rotească globul, ținându-l duios cu amândouă mâinile de parcă ar fi un sân. Am tușit scurt și el și-a ridicat brusc privirea, cu teamă pe chip.

— Pune-l acolo și pleacă.

— Nu vreți să-l tranșez, Sire?

— Mă descurc. Noapte bună.

Înțeleg ce vrea să spună. Acum rareori îmi mai cere să-l tai. De cum ies, saltă capacul, ia puiul și și-l îndeasă în gură. Ar dori fața toată să-i fie o gură, ca s-o poată umple cu pasărea întreagă.

Dimineață o să mă socotesc norocos dacă găsesc iadeșul.

Nu-i niciun pic de căldură, doar grade diferite de frig. Nu-mi aduc aminte senzația focului în fața genunchilor. Până și în bucătărie, cel mai călduros loc din orice tabără, căldura este prea firavă ca să se împrăștie, iar tingirile de aramă o înăbușă. O dată pe săptămână îmi scot șosetele și-mi tai unghiile de la picioare, iar ceilalți zic că-s un filfizon. Suntem palizi, cu nas roșu și degete albăstrii.

Tricolorul.

Pretinde acest lucru ca să se păstreze puii proaspeți.

Folosește iarna ca pe-o cămară.

Dar asta s-a întâmplat cu mult timp în urmă. În Rusia.

Acum oamenii vorbesc despre ceea ce a făcut el ca și când toate astea ar avea vreun sens. Ca și cum până și cele mai teribile greșeli ale sale ar fi un simplu rezultat al ghinionului ori al mândriei ori al sfidării destinului.

A fost un adevărat dezastru.

Devastare, viol, masacru, carnagiu, foamete sunt lacătul și cuvintele-cheie pentru a ține în șah suferința, în vreme de război, cuvinte ușor de înțeles.

Vă spun povești. Credeți-mă.

Am vrut să fiu toboșar.

Ofițerul care ne recruta mi-a dat o nucă și m-a întrebat dacă o pot sfărâma între degetul mare și arătător. N-am putut și el a râs, spunându-mi că un toboșar trebuie să aibă mâini puternice. Mi-am întins palma, nuca a rămas acolo, și i-am lansat aceeași provocare. A roșit și i-a cerut unui locotenent să mă ducă la corturile bucătăriei. Bucătarul mi-a măsurat silueta slăbănoagă și-a fost de părere că nu-s bun de măcelar. Oricum, nu suficient de bun pentru a face față grămezii de carne ce nu purta niciun nume, dar care trebuia mărunțită pentru tocana de fiecare zi. Spuse că am noroc, căci voi lucra pentru Bonaparte însuși și, într-o străfulgerare de-o clipă, m-am imaginat în chip de ucenic patiser construind turnuri delicate din zahăr și cremă. Ne-am îndreptat către un cort mai mic păzit de-o parte și de alta de doi soldați impasibili.

— Magazia personală a lui Bonaparte, spuse bucătarul.

Tot spațiul până-n vârful turnului de pânză era înțesat cu cuști grosolane din lemn, niște cuburi cu latura de aproximativ treizeci de centimetri, puse unul peste altul, nelăsând între ele decât coridoare înguste, prin care abia de se putea strecura un om. În fiecare cușcă se aflau două ori trei păsări, cu ciocul și ghearele tăiate, zgâindu-se printre stinghii cu aceeași privire mută. Nu sunt un laș și-am văzut o grămadă de mutilări care se obișnuiesc în fermele noastre, dar nu eram pregătit pentru această tăcere totală. Nici ’măcar un freamăt. Ca și când ar fi fost moarte, ca și moarte, cu excepția ochilor. Bucătarul se întoarse gata să plece.

— Treaba ta este să le cureți de fulgi și să le sucești gâtul.

Am șters-o la docuri și, cum stânca era caldă în acel început de aprilie iar eu călătorisem zile în șir, am adormit visând la tobe și la uniforma roșie. Am fost trezit de o cizmă, dură și lucioasă, cu un miros familiar de șa. Mi-am înălțat capul și am zărit-o odihnindu-se pe pântecele meu așa cum ținusem eu nuca în palmă. Ofițerul nu se uita la mine, dar spuse: „Acum ești soldat și vei avea destule ocazii să dormi în aer liber, în picioare”.

Își luă piciorul de pe burta mea și, în timp ce mă ridicam, mă lovi cu putere și, privind tot înainte, spuse:

— Buci tari, e ceva.

Destul de curând am auzit ce reputație avea, dar pe mine m-a lăsat în pace. Cred că mirosul de pui l-a ținut la distanță.

Mi-a fost dor de casă încă de la început. Mi-era dor de mama. Mi-era dor de dealul unde soarele luminează pieziș de-a lungul văii. Mi-era dor de toate acele lucruri de fiecare zi pe care le urâsem. Primăvara, acasă, florile de păpădie împestrițează câmpul, iar râul curge iarăși leneș după atâtea luni de ploaie. Când au venit cu recrutarea, eram o-ntreagă bandă care s-a pus pe râs zicând că sosise timpul să vedem și altceva decât hambarul roșu și vacile pe care le moșisem. Am iscălit pe dată, iar cei care nu știau să scrie au făcut o pată optimistă pe pagină.

La fiecare sfârșit de iarnă în satul nostru se aprinde un rug. Îl clădiserăm timp de mai multe săptămâni, înalt cât o catedrală cu o turlă blasfematoare din capcane sfărâmate și paie infestate. Apoi urma să fie vin din belșug și dans și câte-o mândră-n întuneric, iar pentru că plecam ni s-a permis să aprindem noi focul. Când soarele a apus ne-am înfipt cele cinci torțe aprinse în inima rugului. Gura mi s-a uscat auzind cum lemnul trosnește și prima flacără își croiește drum în afară. Atunci mi-am dorit să fiu un sfânt cu un înger păzitor, ca să pot sări în foc și să-mi văd păcatele arzând. Mă duc la spovedanie, dar nu găsesc pic de fervoare în asta. Fă-o din inimă sau n-o mai face deloc.

Cu toate că trudim din greu și avem atâtea sărbători, am rămas un popor căldicel. Nu ne emoționează prea multe, dar ne-am dori-o. Noaptea stăm treji sperând ca bezna să se

despice și să ni se arate o viziune. A fi prea apropiați de copiii noștri e ceva înfricoșător, dar avem grijă să crească aidoma nouă. Căldicei ca și noi. Într-o noapte ca asta, cu mâinile și fața înfierbântate, putem crede că a doua zi în pragul ușii vom vedea îngeri, iar pădurea atât de cunoscută ne va dezvălui o cărare neașteptată.

Data trecută când am aprins rugul, un vecin a încercat să smulgă dușumelele casei. Spunea că nu sunt altceva decât o grămadă împuțită de bălegar, carne uscată și păduchi. Spunea c-o să ardă totul. Nevastă-sa se agățase de brațul lui. Era o femeie solidă, obișnuită cu bătutul untului și munca la câmp, dar nu l-a putut opri. A tot izbit cu pumnul în lemnul uscat și la scurt timp mâna îi arăta ca un cap de miel jupuit. A zăcut apoi lângă foc toată noaptea până ce vântul dimineții l-a învăluit în cenușa care se răcea. Nu a vorbit niciodată despre asta. Nu mai vine la aprinderea rugului.

Uneori se-ntreabă de ce n-am încercat niciunul să-l oprim. Cred că voiam cu toții s-o facă, s-o facă în locul nostru. Să sfâșie viețile noastre trudnice, ca să putem avea un nou început. Curat și simplu, plin de speranță. N-avea să fie așa, n-avea cum să fie așa nici măcar când Bonaparte a dat foc la jumătate din Europa.

Dar ce altă șansă aveam?

S-a făcut dimineață și noi am plecat încărcați cu pachete cu pâine și brânză învechită. Femeile plângeau, iar bărbații ne-au bătut pe spate zicând că armata-i o viață pe cinste pentru un băietan. O fetișcană care se ținea tot timpul după mine m-a tras de mânecă, cu sprâncenele încruntate de îngrijorare.

— O să omori oameni, Henri?

M-am aplecat spre ea.

— Nu oameni, Louise, numai pe dușman.

— Ce-i ăla dușman?

— Cineva care nu-i de partea noastră.

Ne-ndreptam spre Boulogne să-ntâmpinăm armata Angliei. Boulogne, un port adormit și neînsemnat, cu o droaie de bordeluri, deveni brusc rampa de lansare a Imperiului. La o depărtare de numai douăzeci de mile, în zilele senine, se vedea Anglia și aroganța ei. Știam destule despre englezi; cum își

mănâncă propriii copii și o nesocotesc pe Sfânta Fecioară. Cum se sinucid cu o necuviincioasă bucurie. Englezii au cea mai ridicată rată de sinucideri din Europa. Am aflat-o chiar de la un preot. Englezii cu tradiționala lor friptură de vită și berea cu spumă. Englezii care chiar în clipa asta se află scufundați până la brâu în apele de lângă Kent antrenându-se să înece cea mai bună armată din lume.

Suntem gata să invadăm Anglia.

Întreaga Franță va fi recrutată dacă va fi nevoie. Bonaparte își va înșfăca țara ca pe-un burete, storcând-o până la ultima picătură.

Îl iubim.

La Boulogne, deși speranțele mele de-a bate zdravăn toba în fruntea unei coloane mândre sunt spulberate cu desăvârșire, sunt încă destul de entuziasmat pentru că-l voi cunoaște pe Bonaparte în persoană. Cu mare zarvă, vine întotdeauna de la Tuileries și scrutează marea așa cum își verifică un om obișnuit butoiul cu apă de ploaie. Domino, piticul, spune că a te afla în preajma lui e ca și când ți-ar vui un vânt puternic pe la urechi. Zice că așa a spus Madame de Stael și ea-i destul de faimoasă ca să aibă dreptate. Acum nu mai locuiește în Franța. Bonaparte a exilat-o pentru că s-a plâns că cenzurează teatrul și persecută presa. Am cumpărat odată o carte de-a ei de la un negustor ambulant care o avea de la un nobil scăpătat. N-am înțeles mare lucru dar am învățat cuvântul „intelectual" pe care mi-ar plăcea să mi-l aplic și mie.

Domino râde de mine.

Noaptea visez flori de păpădie.

Bucătarul înșfăcă un pui din cârligul de deasupra capului și luă o mână cu umplutură din castronul de aramă.

Zâmbea.

— Ieșim în oraș, băieți, în noaptea asta, și o să fie o noapte de pomină, vă jur.

Îndesă umplutura în pasăre, răsucindu-și degetele ca s-o distribuie uniform.

— Bănuiesc că ați mai avut femei până acum?

Cei mai mulți dintre noi au roșit și câțiva chicotiră.

— Dacă n-ați avut, e cazul să aflați că nimic nu-i mai dulce și, dacă gustați o dată, ei bine, ați văzut, nici Bonaparte însuși nu

se satură niciodată de gustul ăsta.
Înălță puiul ca să-l vedem.

Speram să pot rămâne în compania Bibliei de buzunar pe care mi-o dăduse mama la plecare. Mama îl iubea pe Dumnezeu, zicea că Dumnezeu și Fecioara îi sunt de-ajuns pe-această lume, deși era recunoscătoare pentru familia ei. Am văzut-o îngenunchind înainte de ivirea zorilor, înainte de-a începe mulsul vacilor, înainte de-a lua prima înghițitură din terciul de ovăz vâscos, și cântând cu glas răsunător întru slava lui Dumnezeu, pe care nu-l văzuse niciodată. Noi, cei din satul meu, suntem mai mult sau mai puțin credincioși și-l cinstim pe preotul care străbate pe jos zece kilometri ca să ne aducă azima, dar nu suntem pătrunși până-n adâncul inimii.

Sfântul Pavel a spus că e mai bine să te însori decât să arzi ca pe jar, dar mama m-a învățat că e mai bine să arzi decât să te însori. A vrut să fie călugăriță. Spera să devin preot și a făcut economii ca să-mi asigure o educație în timp ce prietenii mei împleteau frânghii și mergeau în urma plugului.

Nu pot fi preot pentru că, deși inima mea e tot atât de plină de zel ca a ei, nu pot pretinde că mi s-a răspuns cu o fervoare pe măsură. Am strigat către Dumnezeu și Sfânta Fecioară, dar ei nu mi-au răspuns la fel de tare, iar pe mine nu mă interesează un glas firav și liniștit. Nu-i așa că Dumnezeu poate răspunde pasiunii cu o pasiune pe măsură?

Mama zice că da.

Atunci ar trebui s-o facă.

Familia mamei nu era bogată, dar era respectabilă. Mama a fost crescută sobru, cu muzică și literatură, așa cum se cuvenea, iar la masă nu se discuta niciodată politică, nici măcar atunci când rebelii sfărâmau ușile. Cei din familie erau monarhiști. Când a împlinit doisprezece ani le-a spus că vrea să se călugărească, dar lor nu le plăceau excesele și au asigurat-o că în căsătorie și-ar găsi o mai mare împlinire. A crescut în secret, departe de privirile lor. Părea supusă și iubitoare, dar în sinea ei alimenta o foame ce i-ar fi dezgustat, dacă însuși dezgustul n-ar fi un exces. Citea despre viețile sfinților și știa aproape toată Biblia pe de rost. Era convinsă că însăși Binecuvântata Fecioară Maria o va ajuta când va veni vremea.

Vremea a venit pe când avea cincisprezece ani, la un târg de vite. Aproape tot orașul se dusese să vadă boii greoi și oile cu glasuri pițigăiate. Mama și tatăl ei erau într-o dispoziție de sărbătoare și într-un moment de nesăbuință tatăl ei arătă către un bărbat solid, bine îmbrăcat, ce purta un copil pe umăr. Zise că nici nu se putea găsi altul mai bun de soț. Ceva mai târziu acesta avea să ia cina cu ei și spera ca Georgette (mama mea) să le cânte ceva după masă. Atunci când îmbulzeala a crescut, mama a fugit luând cu ea doar hainele cu care era îmbrăcată și Biblia pe care o avea întotdeauna cu sine. S-a ascuns într-un car cu fân și în acea seară pârjolită de soare a plecat din oraș, străbătând agale ținutul pașnic până când carul ajunse în satul în care m-am născut eu. Liniștită, fără să se teamă, căci credea în puterea Fecioarei, mama l-a abordat pe Claude (tatăl meu) și l-a rugat s-o ducă la cea mai apropiată mănăstire. Claude era un bărbat cam încet la minte, dar cumsecade, cu zece ani mai în vârstă ca ea, și i-a oferit un pat pentru noapte, gândind ca a doua zi s-o ducă acasă și să primească poate o recompensă.

Dar ea nu s-a mai dus niciodată acasă, și nici mănăstirea n-a găsit-o. Zilele s-au făcut săptămâni și ei îi era frică de tatăl său, despre care auzise că bătea ținutul în lung și-n lat oferind bani tuturor lăcașurilor religioase. Trecură astfel trei luni și ea descoperi că se pricepe la plante și că putea liniști animalele speriate. Claude abia de-i vorbea și n-o deranjase niciodată, dar îl surprindea uneori privind-o lung, stând nemișcat cu palma pavăză la ochi.

Într-o noapte, târziu, când dormea, a auzit o bătaie ușoară în ușă și aprinzând lampa l-a zărit pe Claude în prag. Se bărbierise, era îmbrăcat în cămașa de noapte și mirosea a săpun cu fenol.

— Vrei să te măriți cu mine, Georgette?

Ea își clătină capul în semn de refuz iar el plecă, dar revenea din când în când, rămânând mereu lângă ușă, proaspăt ras și mirosind a săpun.

A spus da. Nu se mai putea duce acasă. Nu se putea duce nici la o mănăstire, atâta timp cât tatăl ei le mituise pe toate Maicile Superioare cu bani ca să ridice un nou altar, dar nici nu putea să continue să trăiască alături de acest bărbat liniștit și vecinii lui clevetitori dacă nu se mărita cu el. Claude s-a urcat în pat alături de ea, a mângâiat-o pe față și luându-i mâna i-a

pus-o pe fața lui. Ei nu-i era teamă. Credea în puterea Sfintei Fecioare.

După asta, ori de câte ori o dorea, el bătea la ușă în același fel și aștepta până ce ea spunea da.

Apoi m-am născut eu.

Mi-a povestit despre bunici, despre casa lor și despre pian, și-o umbră îi întuneca privirea la gândul că eu nu voi vedea niciodată toate astea, dar mie îmi plăcea acest anonimat. Toți cei din sat aveau rubedenii de care trebuiau să țină seamă și cu care se ciondăneau. Eu am născocit tot felul de istorii despre neamurile mele. Erau ce voiam eu să fie, după cum aveam eu chef.

Datorită eforturilor mamei mele și erudiției demodate a preotului nostru am învățat să citesc în propria-mi limbă, în latină și în engleză. Am învățat aritmetica, câteva rudimente de prim ajutor și, pentru că preotul își rotunjea venitul cam anemic pariind și jucând jocuri de noroc, am învățat toate jocurile de cărți, precum și câteva trucuri. Nu i-am spus niciodată mamei că preotul avea o Biblie goală în care ținea un pachet de cărți de joc. Uneori o scotea din greșeală la slujbă și atunci citea întotdeauna din primul capitol al Genezei. Sătenii credeau că preotului îi place povestea creației. Era un om bun, dar nu entuziasmul îl caracteriza. Aș fi preferat un iezuit înflăcărat, atunci poate că aș fi găsit extazul de care aveam nevoie ca să cred.

L-am întrebat de ce se făcuse preot, și îmi răspunsese că, dacă tot trebuie să lucrezi pentru cineva, atunci cel mai bun șef este unul absent.

Pescuiam împreună și-mi arăta fetele pe care le voia și-mi spunea s-o fac eu în locul lui. N-am făcut-o niciodată. Am ajuns la femei târziu, ca și tatăl meu.

Când am plecat, mama nu a plâns. Claude a fost cel care a plâns. Ea mi-a dat Biblia ei micuță, cea pe care o păstrase vreme de atâția ani, și i-am promis că o voi citi.

Bucătarul văzu că ezit și mă pocni cu o tingire.

— Ești boboc, băiete? Nu-ți fie teamă. Fetele pe care le știu eu sunt curate ca lacrima și largi cât câmpiile Franței.

M-am pregătit, spălându-mă peste tot cu săpun cu fenol.

Bonaparte, corsicanul. Născut în 1769, Leu.

Scund, palid, morocănos, privind mereu spre viitor, având o capacitate aparte de-a se concentra. În 1789 Revoluția a deschis o lume închisă și pentru o vreme chiar și cel mai umil tânăr de pe stradă a avut mai multe avantaje decât orice aristocrat. Șansele erau favorabile pentru un tânăr locotenent priceput la artilerie și în câțiva ani generalul Bonaparte a transformat Italia într-un domeniu al Franței.

— Ce altceva-i norocul, spunea, decât priceperea de-a exploata întâmplările?

Credea că este buricul pământului și mult timp nimic nu i-a putut zdruncina această credință. Nici măcar John Bull[1]. Era îndrăgostit de el însuși și Franța i se alătură în această iubire. Era ca o poveste de dragoste. Probabil că toate poveștile de dragoste sunt astfel; nu un contract între părți egale, ci o explozie de visuri și dorințe ce nu-și pot găsi făgașul în viața de fiecare zi. Numai o dramă poate face asta și, cât timp focul durează, cerul are altă culoare. A devenit împărat. L-a chemat pe Papa din Cetatea Sfântă ca să-l încoroneze, dar în ultima clipă a luat coroana în propriile mâini și și-a pus-o singur pe cap. Pentru că nu-i putea da un copil, a divorțat de singura ființă care îl înțelegea, singura ființă pe care a iubit-o vreodată cu adevărat. A fost singura parte a poveștii de dragoste pe care n-a putut-o controla.

Este, pe rând, respingător și fascinant.

Ce ai face dacă ai fi împărat? Ar deveni soldații niște simple numere? Ar deveni bătăliile niște scheme? Ar deveni intelectualii o amenințare? Ți-ai sfârși zilele pe-o insulă unde hrana-i sărată și anturajul politicos?

A fost cel mai puternic om din lume, dar nu o putea bate pe Joséphine la biliard.

Vă spun povești. Credeți-mă.

Bordelul era condus de o zdrahoancă din Suedia. Părul galben ca păpădia îi învăluia genunchii asemeni unui covor viu. Mânecile rochiei erau suflecate și prinse cu o pereche de jartiere, lăsându-i brațele goale. La gât avea legată o curelușă din piele de care atârna o păpușă din lemn cu fața teșită. A văzut că mă holbez la ea și mi-a luat capul între mâini, mi l-a

---

1 Denumire generică dată englezilor. (N. tr.)

apropiat de păpușă și m-a silit s-o miros. Mirosea a mosc și flori ciudate.

— Din Martinica, la fel ca Joséphine a lui Bonaparte.

Am zâmbit și am spus, „Trăiască Stăpâna victoriilor noastre”, iar zdrahoanca a râs pretinzând că Joséphine nu va fi niciodată încoronată la Westminster așa cum promisese Bonaparte. Bucătarul se răsti la ea să-și măsoare cuvintele, dar ea nu se temea deloc de el și ne părăsi, lăsându-ne singuri într-o încăpere rece cu ziduri din piatră și mobilată cu paturi din scânduri și-o masă lungă înțesată de urcioare cu vin roșu. Mă așteptasem la catifele roșii, așa cum îmi descrisese preotul aceste locuri ale plăcerilor trecătoare, dar aici nu era nici urmă de moliciune, nimic care să mascheze cât de cât tot ce-avea să urmeze. Când femeile intrară, am constatat că erau mai în vârstă decât îmi imaginasem și nu aminteau cu nimic de pozele din cartea cea păcătoasă a preotului. Nu semănau deloc cu niște șerpoaice, sau cu Eva cu sânii ca merele, erau planturoase și resemnate, cu părul strâns în ghemotoace neglijente sau atârnându-le direct pe umeri. Tovarășii mei au început să zbiere și să fluiere, dând pe gât vinul direct din urcior. Eu voiam o cană cu apă, dar nu știam cum s-o cer.

Bucătarul se mișcă primul, plesni o femeie peste fund făcând glume pe seama corsetului ei. Nu-și descălțase cizmele murdare de grăsime. Ceilalți începură să formeze perechi lăsându-mă cu o femeie cu dinți negri care purta zece inele pe un deget.

— De-abia m-am înrolat, i-am spus, sperând că va înțelege că nu știu cum să procedez.

Mă ciupi de obraz.

— Asta spun toți, își închipuie că trebuie să fie mai ieftin prima oară. Eu zic că-i o treabă grea, ca și când ai învăța pe cineva să joace biliard fără tac.

Privi spre bucătar care se ghemuise pe unul dintre paturi și încerca să-și scoată cocoșelul. Femeia îngenunchease în fața lui, cu brațele încrucișate. Deodată el o pălmui peste obraz și plesnitura opri un moment rumoarea glasurilor.

— Ajută-mă, cățea, nu poți să-ți vâri mâna înăuntru, ce, ți-e teamă de țipari?

Am văzut-o cum strânge din buze în timp ce pata roșie de pe obraz licărea, în ciuda tenului ei negricios. Nu-i răspunse, își

vârî doar mâna în pantaloni și-l scoase cum scoți un dihor de ceafă.

— În gură.

Gândul îmi zbură la terciul de ovăz.

— Drăguț bărbat prietenul tău, zise femeia mea.

Voiam să mă duc la el și să-i înfund fața în pătură până rămânea fără suflare. Apoi termină scoțând un muget puternic și se trase brusc înapoi, sprijinindu-se în coate. Femeia se ridică și scuipă, deliberat, în vasul de pe podea, apoi își dăți gura cu vin și scuipă din nou. Totul cu mult zgomot, așa că bucătarul o auzi și-o întrebă cum de-i aruncă sperma în canalele Franței.

— Și ce-ai vrea să fac cu ea?

Matahala se îndreptă spre ea cu pumnul ridicat, dar nu mai apucă să dea. Femeia mea îl și pocni în cap, pe la spate, cu un urcior cu vin. Își îmbrățișă o clipă tovarășa, apoi o sărută ușor pe frunte.

Mie nu-mi va face niciodată așa ceva.

I-am spus că mă doare capul și am ieșit să stau afară.

Ne-am cărat acasă conducătorul, purtându-l pe umeri, pe rând, câte patru, ca pe-un coșciug, cu fața în jos în caz c-ar vomita. Dimineața se fuduli în fața ofițerilor lăudându-se cum a silit-o pe cățea să-nghită totul și cum obrajii i se umflaseră ca la șobolani.

— Ce-ai pățit la cap?

— Am căzut la întoarcere, spuse, privindu-mă.

Se ducea la târfe aproape în fiecare seară, dar eu nu l-am mai însoțit niciodată. În afară de Domino și de Patrick, preotul răspopit cu ochi de vultur, nu prea mai vorbeam cu altcineva. Îmi petreceam timpul învățând cum să umplu puiul și să încetinesc procesul de preparare. Îl așteptam pe Bonaparte.

În cele din urmă, într-o dimineață fierbinte, când marea lăsa cratere de sare printre pietrele docului, veni. A venit cu generalii Murat și Bernadotte. A venit cu noul amiral al flotei. A venit cu soția lui, a cărei grație l-a făcut până și pe cel mai grosolan soldat din tabără să-și lustruiască de două ori cizmele. Dar eu n-aveam ochi decât pentru el. Ani în șir, mentorul meu, preotul, care sprijinise Revoluția, mi-a spus că Bonaparte este Fiul lui Dumnezeu pogorât a doua oară. În loc de istorie și

geografie am învățat despre bătăliile și campaniile sale. Împreună cu preotul mă aplecam deasupra unei hărți vechi și ferfenițite, căutând locurile pe unde fusese și observând cum se extind granițele Franței. Alături de chipul Fecioarei preotul purta cu el un portret al lui Bonaparte și eu am crescut cu amândouă, fără știrea mamei, care rămăsese monarhistă și se mai ruga încă pentru sufletul Mariei Antoaneta.

Aveam doar cinci ani când Revoluția a făcut din Paris un oraș al omului liber, iar din Franța, biciul Europei. Satul nostru nu era prea departe de Sena, dar parcă am fi trăit pe Lună. Nimeni nu știa cu exactitate ce se întâmpla, doar că regele și regina au fost întemnițați. Noi ne încredeam în zvonuri, dar preotul se furișa pe ici și pe colo bizuindu-se pe straiele sale ca să scape de ghiulele ori de pumnal. Satul era împărțit. Cei mai mulți credeau că este drept să avem rege și regină chiar dacă regelui și reginei nu le păsa de noi decât ca izvor de venituri ori ca decor. Astea-s cuvintele mele, învățate de la un om inteligent care n-avea nimic sfânt. Bună parte din prietenii mei din sat nu puteau vorbi despre temerile lor, dar eu ghiceam cum le apasă umerii seara când strângeau vitele, le citeam pe fețe când îl ascultau pe preot în biserică. Rămâneam niște neputincioși, oricine ar fi fost la putere.

Preotul ne spunea că trăim zilele de pe urmă, că Revoluția va aduce un nou Mesia și cei o mie de ani de fericire pomeniți în Biblie. Niciodată nu a mers atât de departe în biserică. Astea mi le-a spus mie, nu și celorlalți. Nu lui Claude cu ciuberele lui, nu lui Jacques, care-și înghesuia drăguțele prin colțuri întunecoase, nu mamei mele cu nesfârșitele ei rugăciuni. M-a luat pe genunchi, lipindu-mă de straiele lui negre care miroseau a lucruri vechi și a fân și mi-a spus să nu mă tem de zvonurile din sat după care toți cei din Paris erau înfometați ori morți. „Christos a spus că vine nu ca să aducă pacea, ci sabia, Henri, nu uita asta.” Când am mai crescut și vremurile tulburi s-au transformat în ceva ce aducea cu calmul, Bonaparte a început să-și facă un nume. Îi spuneam împăratul nostru cu mult înainte ca el să-și ia acest titlu. Și pe când, prin bezna iernii, ne-ntorceam de la biserica improvizată, preotul, privind la dârele rămase în urmă, mă apucă strâns de braț. „Te va chema”, îmi șopti, „așa cum Dumnezeu l-a chemat pe Samuel,

și tu te vei duce.” În ziua când a venit, nu făceam instrucție. Ne-a luat pe nepregătite, probabil intenționat, și, când primul mesager epuizat descinse în galop în tabără avertizându-ne că Bonaparte călătorește fără oprire și va sosi înainte de amiază, eram cu toții tolăniți, numai în cămașă, beam cafea și jucam zaruri. Ofițerii erau turbați de frică și-ncepură să-și organizeze oamenii de parcă ar fi debarcat englezii în persoană. Nimic nu era pregătit pentru a-l primi, în bivuacul conceput special pentru el se odihneau două tunuri, iar bucătarul era beat criță.

— Tu. (Am fost înșfăcat de un căpitan pe care nu l-am recunoscut.) Fă ceva cu păsările. Lasă uniforma, o să fii ocupat cât se face trecerea în revistă.

Așadar, asta mă aștepta, adio glorie, doar un morman de păsări moarte.

În furia mea, am umplut cu apă rece oala cea mai mare pe care am găsit-o și am răsturnat-o peste bucătar. Nici nu s-a clintit.

Peste o oră, când păsările erau înfipte în frigări să se rumenească pe rând, căpitanul reveni teribil de agitat și-mi spuse că Bonaparte voia să inspecteze bucătăria. Așa îi stătea în fire, să se intereseze de toate amănuntele din armata sa, iar acest lucru era destul de stânjenitor.

— Luați-l pe individul ăla de aici, ne ordonă căpitanul în timp ce ieșea.

Bucătarul cântărea cam o sută de kilograme, iar eu abia de aveam vreo șaizeci. Am încercat să-l ridic de subsuoară și să-l trag; dar nicio speranță, tot ce-am reușit să fac a fost să-i târăsc puțin picioarele mai încolo.

Dacă aș fi fost profet iar acest bucătar mesagerul păgân al unui dumnezeu mincinos, m-aș fi rugat Domnului care mi-ar fi trimis o oaste de îngeri ca să-l mute de-acolo. Dar așa, Domino mi-a venit în ajutor pomenindu-mi despre Egipt.

Știam câte ceva despre Egipt pentru că Bonaparte fusese pe-acolo. Campania din Egipt, tragică dar eroică, kilometri în șir străbătuți călare, prin praf și fără strop de apă, și din care a rămas imun la ciumă și la friguri.

„Cum ar fi putut, spusese preotul, dacă n-ar fi fost ocrotit de Dumnezeu?”

Planul lui Domino era să-l ridicăm pe bucătar așa cum își înălțaseră egiptenii obeliscurile, folosind un sistem de pârghii,

în cazul nostru o vâslă. I-am introdus vâsla sub spinare, apoi i-am săpat lângă picioare o groapă.

— Acum, spuse Domino. Ne sprijinim cu toată greutatea pe capătul vâslei și-o să-l ridice.

A fost ca Lazăr înviat din morți.

L-am adus în poziția verticală și i-am înfipt vâsla sub curea ca să-l împiedice să cadă.

— Și-acum ce facem, Domino?

Și cum stăteam noi de-o parte și de alta a mormanului de carne, poalele cortului fură date în lături și căpitanul păși înăuntru, în ținuta adecvată. Culoarea i se scurse din obraji de parcă cineva îi smulsese un cep din gâtlej. Deschise gura, mustața i se mișcă, dar asta fu totul.

Dându-l în lături, intră Bonaparte.

Se învârti de două ori în jurul exponatului nostru și ne întrebă cine este.

— Bucătarul, Sire. Puțin băut, Sire. Oamenii ăștia voiau să-l ia de aici.

Căutam disperat să ajung la frigarea pe care unul dintre pui începuse să se ardă, dar Domino păși în fața mea și, vorbind într-o limbă aspră despre care mai târziu mi-a spus că era dialectul corsican al lui Bonaparte, i-a explicat cumva ce se întâmplase și cum ne străduiserăm să îndreptăm lucrurile bizuindu-ne pe cele învățate din campania lui din Egipt. Când Domino terminase, Bonaparte veni spre mine și mă ciupi de ureche atât de tare, că a fost umflată zile în șir.

— Vezi, căpitane, de ce este armata mea invincibilă? Până și cel mai umil dintre soldați dă dovadă de ingeniozitate și hotărâre.

Căpitanul schiță un zâmbet, apoi Bonaparte se întoarse spre mine.

— În curând vei vedea lucruri mărețe și-ți vei mânca prânzul din farfuria unui englez. Căpitane, ai grijă să fiu servit personal de băiatul ăsta. În armata mea nu trebuie să fie nicio verigă slabă, vreau să mă pot bizui pe cei ce mă servesc întocmai ca pe generalii mei. Domino, în după-amiaza asta călărim.

I-am scris imediat prietenului meu, preotul. Întâmplarea asta era perfectă, mai mult decât un miracol. Fusesem ales. N-am prevăzut că bucătarul îmi va deveni dușman pe viață. Până

seara mai toți cei din tabără auziseră întâmplarea și brodaseră pe seama ei, cum că-l îngropaserăm pe bucătar într-un șanț, îl bătuserăm crunt, sau ceva și mai ciudat, că Domino îi făcuse vrăji.

— Măcar de m-aș pricepe, spuse el. N-ar mai fi trebuit să săpăm atât.

Bucătarul, care se trezise cu o durere cumplită de cap și mai morocănos ca oricând, nu mai putea ieși din bucătărie fără ca vreun soldat să-i dea ghiont și să-i facă cu ochiul. În cele din urmă mă căută acolo unde mă retrăsesem cu Biblia mea de buzunar și mă luă de guler.

— Te simți în siguranță pentru că Bonaparte te vrea. Acum ești în siguranță, dar mai sunt mulți ani de-acum încolo.

Mă împinse la loc peste sacul cu ceapă și mă scuipă în față. A trecut mult timp până ne-am întâlnit din nou, căci căpitanul l-a transferat la niște depozite, undeva departe de Boulogne.

— Uită-l, spuse Domino în timp ce-l priveam cum se îndepărtează, cocoțat într-o căruță.

E greu să te gândești că această zi nu se va mai întoarce niciodată. Că timpul e acum iar locul aici și că nu există a doua șansă în aceeași clipă. În zilele în care Bonaparte a stat la Boulogne aveam sentimentul unui zor permanent și-al unui privilegiu. Se trezea înaintea noastră și se culca mult după noi, examinând fiecare detaliu al instrucției noastre, și ne regrupa personal, își întindea mâna spre Canal și făcea ca totul să sune de parcă Anglia ne aparținea deja. Fiecăruia dintre noi. Acesta era darul lui. A devenit punctul central al vieții noastre. Gândul la luptă ne înflăcăra. Nimeni nu vrea să fie ucis, dar greutățile, orele nesfârșite, frigul, ordinele erau lucruri pe care oricum le-am fi îndurat în fermele ori orașele noastre. Nu eram oameni liberi. El a dat un sens monotoniei.

Ridicolele barje cu fundul plat construite cu sutele au căpătat siguranța galioanelor. Când ieșeam pe mare antrenându-ne pentru acea primejdioasă traversare de douăzeci de mile, nu mai glumeam ca de obicei numindu-le plase pentru creveți sau albii tocmai bune pentru spălătorese. În timp ce el stătea pe țărm strigându-ne pe rând ordinele, noi ne înălțăm chipurile în bătaia vântului și ne-ndreptam inimile către el.

Barjele erau concepute să transporte șaizeci de oameni și se accepta ideea că douăzeci de mii dintre noi vor pieri în timpul

traversării ori vor fi secerați de englezi înainte de debarcare. Bonaparte credea că este o proporție bună, era obișnuit să piardă acest număr de oameni în bătălie. Niciunul dintre noi nu-și făcea griji că va fi unul din cei douăzeci de mii. Nu ne adunaserăm acolo ca să ne facem griji.

Conform planului său, dacă flota franceză reușea să controleze Canalul timp de șase ore, putea să-și debarce armata și Anglia ar fi fost a lui. Părea absurd de ușor. Nici chiar Nelson în persoană nu putea fi mai isteț ca noi în numai șase ore. Ne băteam joc de englezi și cei mai mulți își făcuseră și planuri pentru vizita lor acolo. Eu doream mai ales să vizitez Turnul Londrei, pentru că preotul îmi spusese că era plin de orfani; bastarzi de viță nobilă ai căror părinți se rușinau să-i țină acasă. Noi, în Franța, suntem altfel, noi ne bucurăm de copiii noștri.

Domino îmi spuse că umbla vorba c-o să săpăm un tunel și-o să țâșnim ca niște cârtițe direct pe câmpurile din Kent. „Nouă ne-a luat o oră ca să săpăm o groapă de nicio jumătate de metru pentru prietenul nostru.”

Alte povești vorbeau despre aterizarea unui balon, un tun care folosea oameni în loc de obuze și un plan pentru a arunca în aer Parlamentul întocmai cum aproape că o făcuse Guy Fawkes[2]. Chestia cu aterizarea balonului era cea pe care englezii o luau cel mai în serios și, ca să ne împiedice, au construit turnuri înalte de-a lungul Cinque Ports[3], ca să ne zărească și să ne doboare.

O întreagă nebunie, dar cred că dacă Bonaparte ne-ar fi cerut să ne punem aripi și să zburăm la Palatul St. James[4] am fi pornit-o cu aceeași încredere cu care un copil înalță un zmeu.

Fără el, în cursul nopților și zilelor când afacerile de stat îl duceau înapoi la Paris, nopțile și zilele noastre se deosebeau doar prin cantitatea de lumină ce-o revărsau. În ceea ce mă privește, neavând pe nimeni pe care să-l iubesc, eram retras ca

---

2 Complotist catolic (1570-1606) care a încercat să arunce în aer Parlamentul englez în 5 noiembrie 1605.

3 Denumire de origine normandă, desemnând cele cinci porturi din Kent și Sussex - Hastings, New Rommey, Hythe, Dover și Sandwich - deținând importanță strategică și comercială mai ales în Evul Mediu și Renaștere. (N. tr.)

4 Reședința monarhilor englezi. (N. tr.)

un arici și-mi ascundeam inima printre frunze.

Aveam o slăbiciune pentru preoți, așa că n-a fost de mirare că, alături de Domino, celălalt prieten al meu avea să fie Patrick, preotul răspopit cu ochi de vultur, importat din Irlanda.

În 1799, când Napoleon încă mai lupta pentru putere, generalul Hoche, un erou pentru toți elevii și fost iubit al doamnei Bonaparte, debarcase în Irlanda și aproape că-l învinsese pe John Bull. În timpul petrecut acolo i s-a povestit despre nefericitul preot al cărui ochi drept nu se deosebea de-al meu ori de-al tău, dar al cărui ochi stâng putea face de rușine cel mai bun telescop. Fusese alungat din biserică pentru că se cocoța în clopotniță și privea la fete pe furiș. Ce preot n-o face? Dar în cazul lui Patrick, datorită caracteristicilor miraculoase ale ochiului său stâng, niciun sân nu mai era în siguranță. O fată se putea dezbrăca la o distanță de două sate, dar dacă seara era senină și storurile ridicate, era ca și cum s-ar fi dus la preot și și-ar fi așternut lenjeria la picioarele sale.

Hoche, un om de lume, nu credea în poveștile gospodinelor, dar curând își dădu seama că acestea erau mai înțelepte decât el. Deși la început Patrick a negat acuzația și bărbații au râs, zicându-și că așa-s muierile, cu închipuirile lor, femeile și-au lăsat ochii-n pământ spunând că ele știu când sunt privite. Episcopul însă le-a luat în serios, nu pentru că ar fi crezut zvonurile despre ochiul lui Patrick, ci pentru că el, unul, prefera formele bucălate ale băieților din cor și găsea toată tărășenia asta respingătoare.

Un preot ar trebui să aibă lucruri mai bune de făcut decât să se uite la femei.

Hoche, prins în această plasă de zvonuri, îi dădu lui Patrick să bea până când abia se mai ținea pe picioare și apoi, târâș-grăpiș, îl duse pe-un dâmb ce oferea o perspectivă largă asupra văii pe-o distanță de câțiva kilometri. S-au așezat împreună și-n timp ce Patrick moțăia Hoche scoase un steag roșu și-l flutură câteva minute. Apoi îl înghionti pe Patrick cu cotul, ca să-l trezească, și comentă, cum ar fi făcut oricine, cât de splendidă este acea seară și ce frumos este peisajul. Din curtoazie pentru gazda sa, Patrick se strădui să urmărească gestul făcut de brațul lui Hoche, mormăind ceva din care se înțelegea că

irlandezii au fost binecuvântați, primindu-și porția de paradis pe pământ. Apoi dintr-odată se sumeți, își roti un ochi și spuse cu un glas tot atât de discret și evlavios ca al episcopului la împărtășanie:

— N-ați vrea să vă uitați?

— La ce, la șoimul acela?

— Lăsați-l încolo de șoim, e puternică și roșcovană ca o vacă.

Hoche nu reușea să zărească nimic, dar știa ce vede Patrick. Plătise o târfă să se dezbrace pe câmp la o depărtare de vreo optzeci de kilometri și-și amplasase oamenii cu stegulețe roșii la intervale regulate.

Când a plecat în Franța, l-a luat pe Patrick cu el.

La Boulogne, de obicei îl puteai găsi cocoțat, ca Simeon Stâlpnicul, pe un stâlp construit special. De acolo privea dincolo de Canal, raporta mișcările flotei de blocadă a lui Nelson și avertiza trupele noastre la cea mai mică amenințare din partea englezilor. Vasele franceze care se aventurau prea departe de raza portului puteau fi doborâte cu o salvă de la tribord dacă englezii aveau chef să patruleze. Ca să ne avertizeze, Patrick fusese înzestrat cu un corn alpin de lungimea unui stat de om. În nopțile cu ceață, sunetul lui trist răsuna până la stâncile din Dover, alimentând zvonul că Bonaparte îl angajase pe însuși Necuratul să stea de veghe.

Ce simțea lucrând pentru francezi?

Era mai bine decât să lucreze pentru englezi.

Când Bonaparte era plecat și nu trebuia să-l servesc, îmi petreceam mult timp cu Patrick pe stâlp. La vârf acesta avea o platformă cam de șase metri pe cinci, așa că era loc destul ca să jucăm cărți. Uneori urca și Domino pentru un meci de box. Greutatea lui neobișnuită nu era câtuși de puțin un dezavantaj și, deși Patrick avea pumnii precum ghiulelele de tun, nu l-a pus niciodată la podea pe Domino, a cărui tactică era să sară în jurul adversarului său până când acesta începea să obosească. Evaluând acest moment, Domino lovea întotdeauna numai o singură dată, nu cu pumnii ci cu picioarele, răsucindu-se într-o parte ori înspre spate ori țâșnind cu picioarele în sus, palmele fiindu-i proptite în dușumea. Meciurile astea erau doar în joacă, dar l-am văzut cum a doborât cândva un bou sărindu-i de-a dreptul în frunte.

— Când ai statura mea, Henri, trebuie să înveți să ai grijă de tine, nu te poți bizui pe bunătatea celorlalți.

Patrick privea de pe stâlp și-mi descria activitatea de pe puntea de jos a vaselor englezești. Putea să-i vadă pe amirali în uniformele lor albe și pe marinarii ce zoreau în sus și-n jos pe velatură, schimbând pânzele pentru a obține vânt maxim. De asemenea, mi-a raportat o mulțime de pedepse. Patrick mi-a spus că a văzut cum au jupuit pielea de pe spinarea unui om dintr-o singură mișcare. Apoi l-au scufundat în mare ca să nu se infecteze și l-au părăsit pe punte cu ochii în soare. Patrick afirma că putea să vadă gărgărițele din pâine.

Pe-asta să n-o credeți.

20 iulie, 1804. N-au sosit încă zorile, dar nici noapte nu mai este.

O neliniște se-aține prin copaci, în largul mării, pe câmp. Picotim precum păsările; am vrea să dormim duși, dar nu ne dă pace ideea trezirii. Cam într-o jumătate de oră va fi lumina aceea rece și cenușie, atât de familiară. Pe urmă soarele. Apoi pescărușii țipând deasupra apei. În cele mai multe dimineți mă trezesc la această oră. Mă plimb până în port și privesc navele priponite ca niște dulăi.

Aștept ca soarele să biciuiască apa.

Ultimele nouăsprezece zile au fost calme ca iazul morii. Ne-am uscat hainele pe pietrele încinse, nu le-am mai atârnat în bătaia vântului, dar azi mânecile cămășii mi se răsucesc pe brațe, iar navele se înclină rău de tot.

Astăzi are loc o simulare. În câteva ore Bonaparte trebuie să vină să asiste la plecarea noastră pe mare. Vrea să lanseze douăzeci și cinci de mii de oameni în cincisprezece minute.

O va face.

Această schimbare a vremii este neașteptată. Dacă se înrăutățește, este imposibil să te mai aventurezi pe Canal.

Patrick spune că acesta este plin de sirene. Spune că sirenele tânjesc după bărbați și îi vor trage pe mulți dintre noi în adâncuri.

Și-n timp ce privesc spuma albă care se sfărâmă de nave mă întreb dacă această furtună răuvoitoare nu este opera lor.

Să fim optimiști, poate să treacă.

Amiaza. Ploaia ni se scurge de pe nas în jos pe piept și de acolo ajunge în cizme. Ca să pot vorbi cu cel de-alături, trebuie să-mi fac palmele pâlnie la gură. Vântul a dezlegat deja o mulțime de barje, făcând inutile până și nodurile cele mai trainice, silindu-i pe oameni să se scufunde până la piept în apa-ngrozitoare. Ofițerii spun că astăzi nu putem risca un exercițiu. Bonaparte, cu gulerul ridicat în jurul capului, spune că putem. Și o vom face.

20 iulie 1804. Două mii de oameni s-au înecat astăzi.

Am descoperit că pe-un vânt atât de puternic, încât Patrick, ce stătea de veghe, a trebuit să fie legat de câteva butoaie pline cu mere, barjele noastre nu-s decât niște jucării de copii. Bonaparte stătea în picioare la docuri și le spunea ofițerilor săi că nicio furtună nu ne putea înfrânge.

— Cerurile de-ar fi să cadă, noi le-am ridica la loc în vârful lăncilor noastre.

Poate. Dar nu există voință ori armă care să poată ține marea în frâu.

Stăteam întins, legat alături de Patrick, abia zărind câte ceva din cauza stropilor, dar fiecare gol pe care vântul îl lăsa în urmă-i îmi dezvăluia un gol unde înainte fusese un vas.

Sirenele nu vor mai fi singure.

Ar fi trebuit să ne întoarcem împotriva lui, să-i râdem în față, să-i zvârlim în față pletele celor morți transformate-n mănunchiuri de alge.

Dar chipul lui ne cerea parcă-ntotdeauna să-i dăm dreptate.

Seara, când furtuna s-a potolit iar noi am rămas în corturile îmbibate de apă, cu cănile aburinde de cafea în față, nimeni n-a spus nimic.

Nimeni n-a spus: „Să-l părăsim, să-l urâm”. Țineam cănile cu amândouă mâinile și ne beam cafeaua în care pusesem porția de coniac pe care, cu bună știință, o dăduse fiecăruia dintre noi.

În seara aceea a trebuit să-l servesc și zâmbetul lui a alungat vârtejul de brațe și picioare care se-ngrămădeau să-mi pătrundă în urechi și-n gură.

Eram acoperit cu morți.

Dimineața, două mii de recruți au intrat mărșăluind în Boulogne.

Vă gândiți vreodată la copilărie?

De câte ori simt mirosul de terci de ovăz, mă gândesc la ea. Uneori, după ce mă duc la docuri, cobor în oraș și-mi folosesc nasul ca să iau urma mirosului de pâine proaspătă și de costiță. De câte ori trec pe lângă o anume casă, înșiruită alături de celelalte, aidoma lor, simt miros de ovăz. Dulceag, dar cu o urmă de sare. Gros ca o pătură. Nu știu cine locuiește în acea casă, dar îmi închipui focul galben și vasul tuciuriu. Acasă foloseam un vas din aramă pe care-l lustruiam eu, căci îmi plăcea să lustruiesc lucrurile care sclipesc. Mama pregătea terciul lăsând noaptea ovăzul lângă tăciunii de peste zi. Apoi, dimineața când, după ce sufla din răsputeri, scânteile începeau să țâșnească în sus pe coș, rumenea ovăzul pe margini astfel încât vasele păreau bordate cu hârtie maronie iar interiorul se revărsa alb pe deasupra.

Călcam direct pe podeaua din lespezi, dar iarna mama așternea pe jos fân, iar fânul combinat cu ovăzul ne dădea un miros de iesle.

Cei mai mulți dintre prietenii mei mâncau dimineața pâine caldă.

Eram fericit, dar fericit este un cuvânt pentru adulți. Nu-i nevoie să-l întrebi pe-un copil dacă este fericit, asta se vede. Copiii sunt sau nu sunt fericiți. Adulții vorbesc despre fericire pentru că de cele mai multe ori nu sunt fericiți. Să vorbești despre asta e ca și cum ai încerca să prinzi vântul. E mult mai simplu să-l lași să te pătrundă în întregime. Aici nu sunt de acord cu filosofii. Vorbesc despre lucruri pline de pasiune, dar nu-i niciun dram de pasiune într-înșii. Să nu vorbești niciodată despre fericire cu un filosof.

Dar nu mai sunt copil și adesea împărăția Cerurilor mă ocolește și ea. Acum cuvintele și ideile se vor strecura întotdeauna între mine și sentimente. Chiar și sentimentul dreptului înnăscut de-a fi fericit.

În această dimineață simt mirosul de ovăz și zăresc un băiețel privindu-și imaginea reflectată într-un vas de aramă pe care l-a lustruit. Tatăl lui intră și râde, oferindu-i în schimb oglinda de bărbierit. Dar în oglindă băiatul nu poate zări decât un singur chip. În vasul de aramă poate zări toate distorsionările propriului chip. Descoperă acolo multe fețe

posibile și astfel vede ceea ce ar putea deveni.

Au sosit recruții, cei mai mulți fără mustață, dar toți cu obrajii rumeni ca merele. Produse proaspete de la țară, ca și mine. Chipurile le sunt deschise și nerăbdătoare. E mare agitație în jurul lor, li se împart uniformele și însărcinările făcute să înlocuiască zbieretele după găleata de muls și guițatul insistent al porcilor. Ofițerii dau mâna cu ei; ca între oameni maturi.

Nimeni nu amintește de simularea de ieri. De bine, de rău, ne-am uscat, corturile se zvântă și ele, la chei barjele răsturnate sunt întoarse cu fața în sus. Marea este nevinovată iar Patrick, cocoțat pe stâlpul lui, se rade liniștit. Recruții sunt împărțiți în regimente; prietenii sunt despărțiți din principiu. Este un nou început. Băieții ăștia sunt bărbați acum.

Suvenirurile pe care le-au adus de-acasă vor fi cât de curând pierdute ori mâncate.

E ciudat, ce schimbare aduc câteva luni. Când am sosit aici eram exact ca ei, încă mai sunt în multe privințe, dar tovarășii mei nu mai au nimic din băieții timizi cu ochii scăpărători ca o salvă de tun. Sunt mai duri, mai aspri. E normal, spuneți, asta-i viața în armată.

Dar mai este ceva în plus, ceva de care ne vine greu să vorbim.

Când am venit aici, ne-am rupt de lângă mame și iubite. Eram încă obișnuiți cu mamele noastre, cu brațele lor învățate cu truda și care, dacă era cazul, oricât de puternici am fi fost, ne pălmuiau de ne țiuiau urechile. Și ne curtam iubitele după obiceiul de la țară. Pe-ndelete, când holdele se coc pe câmp. Nestăpânit, când scroafele sălbatice râmă pământul. Aici, fără femei, doar cu imaginația noastră și-o mână de târfe, nu ne putem aduce aminte ce anume din femeie poate ca, prin pasiune, să transforme un bărbat în ceva sfânt. Iarăși cuvinte din Biblie, dar mă gândesc la tatăl meu care și-a ferit ochii de lumină în acele seri pârjolite de soare și a învățat să aibă răbdare cu mama. Mă gândesc la mama mea cu inima ei furtunoasă și la toate femeile care-i așteaptă în câmp pe bărbații care s-au înecat ieri și la toți fiii altor mame, care le-au luat locul.

Aici, nu ne gândim niciodată la ele. Ne gândim la trupurile lor și din când în când vorbim despre cele de-acasă, dar nu ne

gândim la ele așa cum sunt: cele mai puternice, cele mai îndrăgite, cele atât de cunoscute.

Ele merg mai departe. Orice facem sau desfacem noi, ele merg mai departe.

Era în satul nostru un om care se credea inventator. Petrecea o mulțime de timp cu scripeți, bucăți de sfoară și decupaje din lemn, construind dispozitive care să ridice vacile ori montând țevi ca să aducă apa din râu direct în casă. Avea glasul plin de voioșie și era îngăduitor cu vecinii. Obișnuit cu dezamăgirile, putea întotdeauna să aline dezamăgirile celorlalți. Și într-un sat bătut de ploi și arșiță ai de-a face cu o droaie de dezamăgiri.

Și-n tot acest timp cât el inventa și reinventa și ne susținea nouă moralul, soția lui, care, cu excepția cuvintelor „masa-i gata”, nu vorbea aproape niciodată, muncea la câmp, ținea gospodăria și, pentru că bărbatului îi plăcea patul, în curând avu de crescut și șase copii.

Odată, omul plecă la oraș pentru câteva luni să-și încerce norocul și să facă avere, și când se întoarse tot atât de sărac și cu toate economiile pierdute, ea rămase tăcută în casa curată, cârpind straie curate, iar ogoarele fură însămânțate pentru noul an.

Îmi plăcea acest om, și aș fi nebun dacă aș afirma că nu muncea, că nu aveam cu toții nevoie de el și de firea lui optimistă. Dar când nevasta lui a murit pe neașteptate, la amiază, voioșia i-a dispărut din glas și țevile s-au umplut cu noroi și de-abia putea să strângă recolta de pe ogor, ca să nu mai vorbim de creșterea celor șase copii.

Ea era cea care făcuse posibilă existența lui. Prin aceasta, ea era dumnezeul lui.

Și, asemeni lui Dumnezeu, era nebăgată în seamă.

Noii recruți plâng când ajung aici, se gândesc la mamele și iubitele lor, se gândesc la întoarcerea acasă. Își amintesc ce anume din tot ce înseamnă acasă le stăpânește inima; nu-s sentimentele ori petrecerile, ci chipurile celor dragi. Cei mai mulți nu au nici șaptesprezece ani și li se cere ca în numai câteva săptămâni să facă ceea ce-i uimește pe cei mai buni filosofi o viață întreagă; adică să-și adune toată pasiunea de-a trăi și să-i dea un sens în fața morții.

Nu știu cum s-o facă dar știu cum să uite și încetul cu încetul alungă vara-nflăcărată din trupurile lor și rămân în schimb cu patima și cu furia.

După dezastrul de pe mare am început să țin un jurnal. L-am început ca să nu uit. Pentru ca mai târziu în viață, când voi fi tentat să stau lângă foc și să privesc în trecut, să am ceva limpede și sigur care să-mi contrazică festele pe care ni le joacă memoria. I-am mărturisit asta lui Domino și el mi-a spus: „Felul în care vezi toate astea acum nu-i cu nimic mai real decât le vei privi atunci”.

N-am putut să-i dau dreptate. Știam cum se estompează totul pentru bătrâni și cum aceștia mint făcând trecutul să pară atât de bun doar pentru că s-a dus. N-o spusese însuși Bonaparte?

— Uită-te la tine, spuse Domino, un tânăr crescut de un preot și de-o mamă pioasă. Un tânăr care nu poate pune mâna pe-o mușchetă ca să-mpuște un iepure. Ce te face să crezi că poți vedea limpede? Ce-ți dă dreptul să notezi totul într-un caiet pe care să mi-l fluturi în față peste treizeci de ani, dac-o să mai fim în viață, și să pretinzi că deții adevărul?

— Nu-mi pasă de fapte, Domino, mă interesează ce simt. Felul în care simt se va schimba și asta nu vreau să uit.

A ridicat din umeri și m-a lăsat în pace. Nu vorbea niciodată despre viitor și doar uneori, când era beat, vorbea despre trecutul lui minunat. Un trecut plin de femei în haine cu paiete și cai cu două cozi și-un tată care-și câștiga existența ca obuz viu pentru tun. Venea de undeva din estul Europei și pielea lui avea culoarea măslinelor vechi. Știam doar că ajunsese în Franța din greșeală, cu ani în urmă, și o salvase pe Joséphine de sub copitele unui cal ce scăpase din frâu. Pe atunci era doar doamna Beauharnais, de abia ieșită din închisoarea din Carmes și de curând văduvă. Soțul ei fusese executat în zilele Terorii; ea scăpase numai pentru că Robespierre fusese asasinat în dimineața în care-i venise și ei rândul. Domino spunea că-i o doamnă cu simț practic și că-n zilele când rămăsese fără niciun sfanț îi provoca pe ofițeri să joace cu ea biliard. Dacă pierdea, ofițerii puteau să rămână pentru micul dejun. Dacă ea câștiga, ei îi achitau una din notele de plată cele mai presante.

Nu a pierdut niciodată.

Ani după aceea, l-a recomandat pe Domino soțului ei, care

dorea un grăjdar pe care să-l poată păstra; l-au găsit înghițind flăcări într-un număr din deschiderea unui spectacol. Loialitatea lui față de Bonaparte era destul de încâlcită, dar Domino iubea atât caii cât și pe Joséphine.

Mi-a povestit despre ghicitoarele pe care le cunoscuse și cum mulțimile veneau săptămânal ca să li se prezică viitorul sau să li se dezvăluie trecutul. „Dar îți spun, Henri, fiecare clipă pe care-o furi prezentului este o clipă pierdută pentru totdeauna. Nu există decât clipa de acum.”

Nu l-am băgat în seamă și-am continuat să-mi văd de caiețel, iar în august, când soarele îngălbenise iarba, Bonaparte și-a anunțat încoronarea pentru decembrie următor.

Am primit imediat permisie. Mi-a spus c-o să aibă nevoie de mine după aceea. Mi-a spus că vom înfăptui lucruri mărețe. Mi-a spus că-i plăcea să aibă în preajma lui, la cină, un chip zâmbitor. Așa mi se întâmplă întotdeauna; ori mă ignoră toată lumea, ori au deplină încredere în mine. La început am crezut că doar preoții se poartă așa, pentru că ei au sentimente mai puternice ca oamenii obișnuiți. Dar nu-i vorba numai de preoți; probabil că toate astea au legătură cu felul în care arăt.

Când am început să lucrez direct pentru Napoleon am crezut că acesta vorbește în aforisme, pentru că niciodată nu spunea o propoziție așa cum am spune-o eu sau tu, era spusă ca un gând important. Le-am scris pe toate și abia mai târziu am înțeles cât de bizare erau cele mai multe. Erau rânduri din discursurile lui memorabile și trebuie să recunosc că plângeam când îl auzeam vorbind. Chiar și când l-am urât, tot mă putea face să plâng. Și nu de frică. Era măreț. E greu să conștientizezi o măreție ca a lui.

Mi-a luat o săptămână încheiată ca să ajung acasă, cocoțat în câte-o căruță atunci când se putea, în restul timpului mergând pe jos. Vestea încoronării se răspândea și înțelegeam din zâmbetele celor cu care călătoream împreună cât de bine-venită era. Niciunul nu se gândea că în urmă cu numai cincisprezece ani ne luptam să înlăturăm regii pentru totdeauna. Că juraserăm să nu mai luptăm niciodată decât ca să ne apărăm. Acum voiam un conducător care să conducă lumea. La urma urmelor, nu ne deosebim de restul popoarelor.

Datorită uniformei mele de soldat eram tratat cu amabilitate,

hrănit și îngrijit, mi se dădea tot ce era mai bun. În schimb, eu le povesteam despre tabăra din Boulogne, cum îi vedeam noi pe englezi tremurând în cizme pe celălalt țărm. Brodam și inventam, ba chiar mințeam. De ce nu? Asta îi făcea fericiți. Nu le-am povestit despre cei ce se însuraseră cu sirenele. Toți tinerii de la ferme voiau să ni se alăture pe dată, dar îi sfătuiam să aștepte până după încoronare.

— Când împăratul nostru va avea nevoie de voi, vă va chema. Până atunci, munciți pentru Franța acasă la voi.

Desigur, acest lucru le făcea plăcere femeilor.

Fusesem plecat de acasă șase luni. Când căruța cu care călătoream m-a lăsat cam la un kilometru de casă, îmi venea să fac cale întoarsă. Îmi era teamă. Teamă că lucrurile vor fi cu totul altfel, că nu voi fi bine-venit. Întotdeauna călătorul dorește ca acasă toate să fie întocmai cum le-a lăsat. Călătorului i se pare firesc ca el să se schimbe, să revină cu o barbă stufoasă ori cu un copil abia născut și să povestească despre o viață miraculoasă unde izvoarele-s pline de aur și vremea e blândă. Eram burdușit de asemenea povești, dar voiam să știu dinainte că ascultătorii mei și-au ocupat locurile. Ocolind drumul obișnuit, m-am strecurat în sat ca un hoț. Hotărâsem deja cam cu ce se va ocupa fiecare. Că mama abia de se va vedea pe câmpul de cartofi, iar tata va fi în staul, la vite. Eu aveam să cobor în fugă dealul și apoi vom organiza o petrecere. Nu știau că vin, așa că nu mă așteptau. Niciun mesaj n-ar fi putut ajunge la ei într-o săptămână.

Am privit. Erau amândoi pe câmp. Mama, cu mâinile în șold și capul dat pe spate, urmărea norii care se adunau. Aștepta ploaia. Își făcea planuri în funcție de ploaie. Lângă ea, nemișcat, era tata, cu câte un sac în fiecare mână. Când eram mic, îl văzusem pe tata cu doi saci ca aceștia, dar erau plini de cârtițe oarbe, cu mustățile încă murdare de noroi. Erau moarte. Le puseserăm capcane pentru că distrugeau recolta, dar pe atunci nu știam acest lucru, știam doar că tata le omorâse. Mama a fost cea care m-a luat, țeapăn de frig, de la priveghiul de noapte. Dimineața, sacii dispăruseră. De atunci am omorât eu însumi destule, dar întotdeauna îmi întorceam privirile în altă parte.

Mamă. Tată. Vă iubesc.

stat de multe ori până noaptea târziu bând din coniacul aspru al lui Claude, până ce focul lua culoarea trandafirilor care pălesc. Mama vorbea cu bucurie despre trecutul ei, părea a crede că având un conducător pe tron multe vor fi iar cum au fost. Pomenea chiar cum că ar putea să le scrie părinților ei. Știa că ar sărbători întoarcerea unui monarh. Am fost mirat, crezusem că-i susținuse întotdeauna pe Bourboni. Faptul că devenea împărat nu-l putea transforma pe acest bărbat pe care-l urase într-unul pe care îl putea îndrăgi, nu-i așa?

— Face ce trebuie, Henri. O țară are nevoie de un rege și o regină, altfel spre cine să ne ridicăm privirile cu admirație?

— Îl poți admira pe Bonaparte. Indiferent dacă e rege sau nu.

Dar ea nu putea și el știa că ea nu poate. Ceea ce-l așeza pe omul ăsta pe tron nu era o simplă vanitate.

Când mama a pomenit de părinții ei, a nutrit aceleași speranțe pe care le nutrește călătorul când se întoarce acasă. Și-i închipuia neschimbați, descria mobila ca și când nimic nu ar fi fost mutat ori stricat în cei peste douăzeci de ani. Barba tatălui ei avea aceeași culoare. I-am înțeles speranțele. Cu toții aveam câte-o speranță de încredințat lui Bonaparte.

Timpul le vindecă pe toate. Oamenii uită, îmbătrânesc, se plictisesc. Acum vorbea cu afecțiune despre mama și tatăl de la care fugise riscându-și viața. Uitase? Timpul îi tocise toată mânia?

Se uită la mine.

— Pe măsură ce îmbătrânesc sunt tot mai puțin lacomă, Henri. Iau ce se găsește și nu mă mai întreb de unde vine. Îmi face plăcere să mă gândesc la ei. Îmi face plăcere să-i iubesc. Asta-i tot.

Mi s-au aprins obrajii. Ce drept am eu s-o înfrunt? Să-i iau lumina din priviri și s-o fac să se considere caraghioasă și sentimentală? Am îngenuncheat în fața ei, cu spatele la foc, și mi-am sprijinit pieptul de genunchii ei. S-a oprit din cârpit.

— Ești cum eram și eu, spuse. N-ai răbdare cu o inimă slabă.

A plouat zile în șir. Nu era o ploaie în rafale ci doar una țârâită, dar care te mura într-o jumătate de oră. Mă duceam din casă în casă și stăteam de vorbă, îmi vedeam prietenii,

ajutându-i dacă aveau ceva de reparat ori la strânsul recoltei. Prietenul meu preotul era plecat într-un pelerinaj, așa că i-am lăsat scrisori lungi așa cum mi-ar fi plăcut mie să primesc.

Îmi place când începe să se-ntunece. Nu-i noapte, întunericul este încă prietenos. Nimănui nu-i e frică să umble singur fără felinar. Fetele cântă întorcându-se acasă după ultimul muls și, dacă le sar în față, strigă și mă alungă, dar inima nu le bate tare. Nu știu cum un întuneric poate fi atât de diferit de un altul. Întunericul adevărat este mai dens și mai tăcut, el umple spațiul dintre haină și inimă. Îți intră în ochi. Când trebuie să ies afară noaptea târziu, nu mă tem de cuțite ori lovituri, deși sunt destule în spatele zidurilor și-al gardurilor. Mă tem de Beznă. Tu, cel care pășești atât de vesel, fluierând pe drum, stai nemișcat timp de cinci minute. Stai nemișcat în Beznă pe câmp sau pe-un drum oarecare. Atunci înțelegi că ești doar tolerat acolo. Bezna îți permite să faci doar câte un pas. Pășești, și Bezna se închide în spatele tău. În față, nu ai spațiu până când nu ți-l iei. Bezna este absolută. Să umbli prin Beznă e ca și cum ai înota sub apă, numai că nu poți ieși la suprafață după aer.

Dacă stai întins noaptea, Bezna este moale la pipăit și atât de mătăsoasă, că pare făcută din blană de cârtiță. La țară, ne bizuim pe lună, și când nu-i lună nicio urmă de lumină nu poate pătrunde prin fereastră. Fereastra este astupată, o suprafață perfect neagră. Oare asta simt orbii? Așa credeam, dar mi s-a spus că nu este adevărat. Un negustor ambulant orb care ne vizita regulat a râs de poveștile mele cu Bezna spunând că Bezna este nevasta lui. Cumpăram de la el gălețile și-i dădeam să mănânce în bucătărie. Nu împroșca niciodată tocana și-și nimerea întotdeauna gura, ceea ce eu nu reușeam mereu. „Pot să văd”, spunea, „dar nu-mi folosesc ochii.”

A murit iarna trecută, mi-a spus mama.

Acum e întunericul de început și asta e ultima noapte de permisie. Nu vom face nimic deosebit. Nu vrem să ne gândim că plec din nou.

I-am promis mamei că va veni la Paris curând după încoronare. Nici eu n-am fost niciodată acolo și gândul la această călătorie mi-a făcut despărțirea mai ușoară. Domino va fi acolo îngrijindu-și calul zănatic, învățând fiara turbată să pășească liniștit în rând cu animalele de la Curte. Nu este clar

de ce Bonaparte a insistat ca acel cal să fie prezent într-un moment atât de important. Este calul unui soldat, nu o făptură pentru paradă. Dar ne amintește mereu că el însuși este soldat.

Când Claude s-a dus în sfârșit la culcare și am rămas singuri, n-am vorbit. Ne-am ținut de mână până ce fitilul a ars complet și apoi ne-am aflat în beznă.

Parisul nu văzuse nicicând atâția bani.

Bonapartiștii comandau orice, de la frișcă la David. David, care-l flatase pe Napoleon spunând că are un desăvârșit cap de roman, primise comanda să picteze încoronarea, și-l puteai găsi în fiecare zi la Notre-Dame făcând schițe și certându-se cu muncitorii care încercau să înlăture ravagiile Revoluției și ale falimentului. Joséphine, care urma să se ocupe de flori, nu se mulțumea doar cu vazele și aranjamentele. Desenase un plan al itinerarului de la palat până la catedrală și era tot atât de dedicată ca și David efemerei ei capodopere. Am întâlnit-o prima oară la masa de biliard unde juca o partidă cu Monsieur Talleyrand, un domn care nu prea avea treabă cu bilele. În ciuda rochiei care, întinsă, ar fi ajuns, ca un covor, până la catedrală, Joséphine se apleca și se mișca de parcă n-ar fi purtat nimic pe dânsa, formând frumoase linii paralele cu tacul. Bonaparte mă îmbrăcase în uniformă de valet și mi-a ordonat să-i duc înălțimii Sale o gustare de după-amiază. Îi plăcea la nebunie să mănânce pepene galben la ora patru. Domnului Talleyrand urma să-i servesc un porto.

Această dispoziție de sărbătoare a lui Napoleon aducea mai mult a nebunie. Cu două seri înainte își făcuse apariția la cină îmbrăcat ca Suveranul Pontif și fără rușine o întrebase pe Joséphine cât de intimă i-ar plăcea să fie cu Dumnezeu. Eu am privit stăruitor puii din farfurie.

Așadar, m-a dezbrăcat de uniforma de soldat și m-a îmbrăcat în cea de slujitor la curte. Groaznic de strâmtă. Îi plăcea să se amuze. Era singura lui relaxare, exceptând acele băi din ce în ce mai fierbinți pe care le făcea la orice oră din zi sau din noapte. La palat, cei ce slujeau la baie trăiau în aceeași stare de neliniște ca și cei de la bucătărie. Putea striga după apă fierbinte în orice clipă, și vai de cel de serviciu dacă vana nu era plină, așa cum trebuia. Am văzut baia o singură dată. O încăpere mare cu o cadă de dimensiunile unui vas de linie și un

cuptor imens într-un colț, unde apa era încălzită și scoasă și returnată și încălzită fără încetare până când sosea momentul când el o cerea. Cei ce slujeau la baie erau special aleși dintre cei mai zdraveni luptători cu taurii din Franța. Indivizi în stare să mânuiască oalele de aramă ca pe niște cești de ceai. Lucrau singuri, goi până la brâu, purtând doar pantaloni de marinar care le absorbeau sudoarea lăsând dâre întunecate în lungul fiecărui picior. Ca și marinarii, își primeau porția de băutură, dar nu știu din ce era făcută. Cel mai solid dintre ei, André, mi-a oferit o înghițitură din sticla lui atunci când mi-am vârât capul pe ușă, holbându-mă la aburi și la uriașul ăsta care părea un duh. Am acceptat din politețe, dar am scuipat numaidecât pe dale lichidul ăla maroniu care mi-a ars gâtlejul. Mă apucă de braț așa cum bucătarul apuca spaghetele și-mi spuse că lichidul pe care-l bei este cu atât mai arzător cu cât este mai cald împrejur.

— De ce crezi că beau atâta rom în Martinica? și-mi făcu cu ochiul, imitând mersul înălțimii Sale, Joséphine.

Și acum, iat-o în fața mea, iar eu eram prea timid ca s-o anunț că am adus pepenele.

Talleyrand tuși.

— N-o să greșesc pentru că mormăi, spuse ea.

El tuși din nou și ea-și ridică privirea și, văzându-mă stând acolo, lăsă tacul și veni spre mine să ia tava.

— Îi știu pe toți servitorii, dar pe tine nu te știu.

— Sunt de la Boulogne, Majestate. Am venit să servesc puii.

Râse și mă măsură din cap până-n picioare cu privirea.

— Nu te îmbraci ca un soldat.

— Nu, Majestate. Am primit ordin să mă îmbrac ca la Curte acum că sunt la Curte.

Dădu din cap.

— Cred că ar trebui să te îmbraci așa cum dorești, îl voi ruga să mi te dea mie. Nu ți-ar plăcea să mă servești pe mine? Pepenele e mult mai dulce decât puiul.

Am fost îngrozit. Trecusem prin atâtea doar ca să-l pierd?

— Nu, Majestate. N-aș putea să servesc pepenele. Pot să mă ocup doar de pui. Am fost instruit pentru asta.

(Vorbeam ca un derbedeu de pe stradă.)

Își ținu o clipă mâna pe brațul meu, avea o privire pătrunzătoare.

— Îmi dau seama cât ești de zelos. Poți pleca.

M-am înclinat mulțumindu-i și m-am retras cu spatele, iar apoi am alergat jos în holul servitorilor unde aveam o cămăruță numai a mea: privilegiul de a fi un servitor special. Acolo îmi țineam câteva cărți, un flaut la care speram să învăț să cânt și jurnalul. Am scris despre ea, sau, oricum, am încercat să scriu. Îmi scăpa așa cum îmi scăpaseră și târfele din Boulogne. Așa că, în loc să scriu despre ea, am hotărât să scriu despre Napoleon.

După asta, am fost ocupat cu banchete după banchete, căci toate teritoriile cucerite de noi au venit să-l felicite pe viitorul împărat. În timp ce oaspeții se îmbuibau cu pești rari și carne de vițel în sosuri proaspăt inventate, el rămânea la puii lui, mâncând câte unul în fiecare seară, uitând de obicei de legume. Nimeni nu a menționat vreodată acest lucru. Era suficient ca el să tușească și toți tăceau. Câteodată o surprindeam pe Majestatea Sa privindu-mă, dar, dacă privirile ni se întâlneau, ea zâmbea în felul acela al ei, cu jumătate de zâmbet parcă, și eu îmi plecam privirea. Chiar și simplul fapt de a privi însemna că-l ofensez pe el. Ea îi aparținea lui. O invidiam pentru asta.

În săptămânile ce urmară, o teamă morbidă că va fi otrăvit ori asasinat puse stăpânire pe el. Nu se temea pentru el însuși, ci pentru viitorul Franței. Îmi cerea să-i gust toată mâncarea înainte de-a se atinge de ea și-și dublă garda. Umbla zvonul că își cerceta patul înainte de culcare. Nu că ar fi dormit mult. Era precum câinele, putea să-nchidă ochii și să sforăie într-o clipă, dar când avea mintea plină de idei putea sta treaz zile în șir în timp ce generalii și prietenii picau cu toții în jurul lui.

Pe neașteptate, la sfârșitul lui noiembrie, cu numai două săptămâni înainte de încoronare, îmi ordonă să mă întorc la Boulogne. A spus că-mi lipsea o instrucție ostășească în adevăratul sens al cuvântului, că-l voi servi mai bine când voi fi în stare să mânuiesc muscheta tot atât de bine precum cuțitul. Poate că a văzut cum am roșit, poate că-mi cunoștea sentimentele, le știa pe ale celor mai mulți oameni. Mi-a răsucit urechea în felul acela insuportabil și mi-a promis că în noul an mă aștepta o sarcină specială.

Așa că am părăsit orașul viselor tocmai când acesta era gata să-nflorească și-am auzit doar din gura altora relatări de la acea zi cu fast îndoielnic în care Napoleon a luat coroana din

mâna Papei și și-a pus-o singur pe cap înainte de-a o încorona pe Joséphine. Se spune că a cumpărat de la Madame Clicquot tot stocul pe acel an. Cum soțul ei murise și întreaga afacere era pe umerii ei, probabil că a binecuvântat întoarcerea unui rege. De altfel, nu era singura. Parisul și-a deschis toate ușile și a aprins toate luminile timp de trei zile. Numai bătrânii și bolnavii s-au mai culcat, restul o duceau într-o beție, nebunie și veselie. (Îi exclud pe aristocrați, dar ei nu sunt importanți.)

La Boulogne, pe o vreme îngrozitoare, mă antrenam timp de zece ore pe zi, iar seara mă prăbușeam frânt într-un bivuac umed, cu două pături rupte. Condițiile și aprovizionarea noastră fuseseră întotdeauna bune, dar în lipsa mea ni se adăugaseră mii de oameni noi crezând, datorită preoților fervenți ai lui Napoleon, că drumul spre Rai trece întâi prin Boulogne. Nimeni nu era exceptat de la concentrare. Doar ofițerii ce făceau recrutarea hotărau cine rămâne și cine merge. Până la Crăciun, în tabără erau peste o sută de mii de oameni și încă mai erau așteptați. Alergam cu încărcături de peste douăzeci de kilograme, intram și ieșeam din mare, ne luptam între noi corp la corp și foloseam tot pământul cultivat ca să ne hrănim. Chiar și așa, nu era de-ajuns și, în ciuda faptului că lui Napoleon nu-i plăceau furnizorii, ne primeam cea mai mare parte din carne din regiuni necunoscute și, bănuiesc, de la animale pe care nici Adam nu le-ar recunoaște. Rația zilnică era de 2 pfunzi de pâine, 4 uncii de carne și 4 uncii de legume. Furam ce puteam, ne cheltuiam soldele, atunci când le primeam, pe hrană prin taverne și dădeam iama în comunitatea tăcută din jurul nostru. Napoleon însuși a dat ordin să fie trimise vivandiere în taberele speciale. Vivandiere, un cuvânt optimist în limbajul militar. A trimis târfe care nu aveau niciun motiv să fie *vivante*[5]. Adesea hrana lor era și mai proastă decât a noastră, trebuiau să ne primească atâtea ore din zi câte puteam noi face față, iar plata era mizeră. Târfele bine căptușite din oraș le căinau și le puteai adesea vedea venind în tabără cu pături și pâine. Vivandierele erau fugare, fete rămase fără căpătâi, sau fiicele mai tinere ale unor familii prea numeroase, servitoare care obosiseră să se tot lase în voia stăpânilor beți, precum și prostituate bătrâne și grase care nu-și mai puteau practica meseria în altă parte. Când au sosit,

5 Vii, pline de viață (fr.). (N. tr.)

fiecare dintre ele a primit un set de lenjerie de corp și o rochie în care le înghețau sânii în zilele reci, bătute de vântul sărat dinspre țărmul mării. Li s-au distribuit și șaluri, dar orice femeie care era prinsă că se acoperă cu el în timpul serviciului putea fi pârâtă și amendată. Amendată însemna că, în loc de prea puțini bani, în acea săptămână nu primea niciun ban. Spre deosebire de târfele din oraș care se protejau și cereau cât voiau și, desigur, cereau individual, vivandierele trebuiau să servească atâția bărbați câți le solicitau, zi sau noapte. O femeie pe care am întâlnit-o târându-se către casă după o petrecere la un ofițer mi-a mărturisit că le-a pierdut șirul după treizeci și nouă.

Christos și-a pierdut cunoștința la treizeci și nouă.

În iarna aceea cei mai mulți dintre noi s-au ales cu răni serioase pe porțiunile în care sarea și vântul ne roseseră pielea. Rănile dintre degetele de la picioare și cele de deasupra buzei superioare erau cele mai frecvente. Mustața nu ajuta cu nimic, perii făceau și mai mult rău.

De Crăciun, vivandierele n-au avut deloc liber, dar noi am avut, și am stat în jurul focului aprins cu rația suplimentară de bușteni închinând în cinstea împăratului cu rația suplimentară de coniac. Eu și Patrick sărbătoream înfulecând dintr-o gâscă pe care o furaserăm și o pregătiserăm chiar acolo, în vârful stâlpului. Ar fi trebuit să o împărțim cu alții, dar eram încă hămesiți. Îmi spunea povești despre Irlanda, despre focurile de turbă și despre spiridușii care trăiau în adâncul fiecărui deal.

— Omuleții mi-au făcut și mie o pereche de ghete cât unghia.

Spunea că ieșise la braconaj, că era o noapte de iulie frumoasă, nu foarte întunecoasă, cu lună și o puzderie de stele. Și cum mergea el așa prin pădure a zărit un inel de foc verde, de înălțimea unui om. În mijlocul inelului erau trei spiriduși. I-a recunoscut că sunt spiriduși și nu elfi după pălării și bărbi.

— Așa că am rămas mut ca un clopot de biserică în noaptea de sâmbătă și m-am furișat târându-mă spre ei ca după fazani.

I-a auzit vorbind despre comoara furată de la zâne și îngropată sub pământ înlăuntrul inelului de foc. Deodată unul dintre spiriduși și-a înălțat nasul în aer adulmecând bănuitor.

„Simt miros de om, spuse. Un om cu ghetele murdare de noroi.”

Altul râse.

„Ce contează? Nimeni din cei cu noroi pe ghete nu poate intra în camera noastră secretă.”

„Să nu riscăm, s-’o ștergem”, spuse primul și-ntr-o clipită au și plecat, cu tot cu inelul de foc.

Câteva clipe Patrick a rămas nemișcat la pământ, printre frunze, întorcând pe toate părțile cele auzite. Apoi, asigurându-se că este singur, și-a scos ghetele și s-a târât până pe locul unde fusese inelul de foc. Pe pământ nu era nici urmă de foc, dar a simțit o mâncărime pe tălpi.

— Așa că am știut că mă aflam într-un loc fermecat.

A săpat toată noaptea și când s-a făcut dimineață nu găsise nimic în afară de o pereche de cârtițe și o grămadă de râme. Istovit, s-a întors să-și ia ghetele și atunci le-a văzut.

— Nu mai mari ca unghia de la degetul mare.

Căută în buzunar și-mi întinse o pereche de ghetuțe, perfecte, cu tocurile tocite și șireturile destrămate.

— Și-ți jur, cândva mi s-au potrivit.

Nu știam dacă să-l cred sau nu, și Patrick a observat cum, frământându-mi mintea, îmi ridicam și coboram sprâncenele. Întinse mâna ca să-i înapoiez ghetele.

— Am făcut tot drumul până acasă desculț și când m-am dus pentru liturghie în acea dimineață de-abia am reușit să mă târăsc până la altar. Eram atât de obosit că le-am dat liber tuturor enoriașilor. (Afișă zâmbetul lui șiret și mă bătu pe spate.) Crede-mă, îți spun povești.

Mi-a mai spus o mulțime de povești. Povești despre Sfânta Fecioară și despre cum nu te poți bizui pe ea.

— Femeile sunt întotdeauna mai istețe, spunea. Își dau întotdeauna seama când mințim. Până și Preasfânta Fecioară rămâne tot femeie, chiar dacă este Preasfântă, și nu cunosc niciun bărbat care să se fi descurcat cu ea. Poți să te rogi toată ziua și toată noaptea, că nu te aude. Dacă ești bărbat, e mai bine să rămâi la Isus.

Am bâiguit ceva despre faptul că Preasfânta este mijlocitoarea noastră.

— Sigur că este, dar mijlocește doar pentru femei. Păi aveam acasă o statuie a ei, atât de reală că puteai crede că este chiar Maica Domnului. Femeile veneau la ea înlăcrimate, cu flori în mâini, iar eu m-am ascuns în spatele stâlpului și jur pe toți

sfinții că am văzut statuia mișcându-se. Ei bine, când veneau bărbații, cu pălăria în mână, rugând-o de una și de alta și îngânându-și rugăciunile, statuia rămânea ca piatra din care era făcută. Le-am spus adevărul de nu știu câte ori. Adresați-vă direct lui Isus, zic – avea și el o statuie în apropiere, dar nu mă iau în seamă pentru că oricărui bărbat îi place să creadă că este ascultat de o femeie.

— Tu nu te rogi la Sfânta Fecioară?

— Sigur că nu. Avem un aranjament, cum s-ar zice. Am grijă de ea, îi acord respectul cuvenit și ne dăm pace unul altuia. Ar fi cu totul altfel dacă Dumnezeu nu ar fi violat-o.

Ce voia să spună?

— Știi, femeilor le place să le tratezi cu respect. Să le întrebi înainte de-a le atinge. Ei bine, nu cred că Dumnezeu a procedat așa cum se cuvine când și-a trimis îngerul, fără ca măcar să-ntrebe, după care și-a impus voința nelăsându-i nici măcar timp să-și pieptene părul. Nu cred că i-a iertat-o vreodată. Prea s-a grăbit. Așa că n-o condamn pentru că e acum atât de trufașă.

Nu mai auzisem niciodată vorbindu-se despre Sfânta Fecioară în felul acesta.

Lui Patrick îi plăceau fetele și nu se dădea în lături să strecoare câte-o privire chiar și neinvitat.

— Dar, la o adică, niciodată nu iau o femeie fără să-i las timp să se pieptene.

Ne-am petrecut restul permisiei de Crăciun în vârful stâlpului, adăpostiți după butoiașele cu mere, jucând cărți. Dar, în ajunul Anului Nou, Patrick desfășură scara și spuse că trebuie să mergem să ne împărtășim.

— Nu sunt credincios.

— Atunci o să vii în calitate de prieten al meu.

M-a momit cu o sticlă de coniac pe care aveam s-o bem după aceea și am pornit pe străzile înghețate către biserica marinarilor, pe care Patrick o prefera slujbelor din armată.

Biserica se umplea încetul cu încetul cu oameni din oraș, înfofoliți ca să se apere de ger, și purtând cele mai bune straie pe care le aveau. Eram singurii veniți din tabără. Probabil că singurii încă treji pe această vreme câinoasă. Biserica era simplă, fără ornamente, exceptând ferestrele colorate și statuia Fecioarei înfășurată în veșminte roșii. Fără să vreau i-am făcut o mică reverență și Patrick, surprinzându-mă, zâmbi pieziș.

Am cântat cât ne-a ținut gura, căldura și apropierea altor oameni au topit inima mea de necredincios și L-am zărit și eu pe Dumnezeu prin ger. Ferestrele austere erau acoperite cu flori de gheață, iar pardoseala din piatră pe care ni se odihneau genunchii era rece ca mormântul. Bătrânii aveau fețele zâmbitoare, iar copiilor, din care unii erau atât de săraci încât, ca să se încălzească, își bandajaseră mâinile, le crescuseră bucle ca ale îngerilor.

Stăpâna Cerurilor privea în jos către noi.

Când am pus deoparte cărțile de rugăciuni pătate, pe care doar câțiva dintre noi le puteau citi, ne-am primit cuminecătura cu inimile curate, și Patrick, care-și tunsese mustața, o zbughi iar la coadă și reuși să primească împărtășania de două ori.

— De două ori binecuvântat, îmi șopti.

Nu avusesem deloc intenția să mă împărtășesc, dar dorul după niște brațe puternice și proteguitoare, precum și atmosfera de sfântă pace din juru-mi m-au silit să mă ridic și s-o pornesc printre rânduri întâlnind privirile unor străini care se uitau la mine ca la propriul lor fiu. Îngenunchind în mirosul amețitor de tămâie, în timp ce cuvintele pe care le repeta încet preotul îmi linișteau inima ce-mi bubuia, m-am gândit din nou la o viață alături de Dumnezeu, la mama mea, care acum probabil că îngenunchea și ea, acolo departe, făcându-și palmele căuș ca să-și dobândească partea din împărăția Cerurilor. În satul meu, fiecare casă era goală și cufundată în tăcere, dar staulul era plin. Plin de oameni cinstiți care nu aveau o biserică, așa că-și înălțau o biserică în ei înșiși. Din carnea și sângele lor.

Somnul vitelor răbdătoare.

Am luat azima pe limbă și am simțit cum mi-o arde. Vinul avea gustul morților, al celor două mii de morți, în fața preotului i-am văzut pe cei morți acuzându-mă. Am văzut corturile îmbibate de apă în zori. Am văzut femeile cu sânii vineți. Am apucat strâns potirul, deși am simțit că preotul încearcă să mi-l smulgă.

Am strâns potirul.

Când preotul, cu blândețe, mi-a descleștat degetele, am văzut urma argintului pe fiecare palmă. Așadar, acestea aveau să fie stigmatele mele? Voi sângera pentru fiecare moarte și fiecare mort viu? Dacă s-ar întâmpla așa ceva cu fiecare soldat,

atunci nu ar mai rămâne niciun soldat. Am coborî cu toții sub deal, alături de spiriduși. Ne-am căsători cu sirenele. Nu ne-am mai părăsi niciodată casele.

L-am lăsat pe Patrick să-și primească a doua împărtășanie și-am ieșit în noaptea geroasă. Nu era încă miezul nopții. Nu băteau clopotele și nicio faclă nu ardea, nimeni nu anunța un nou an și nu-l slăvea pe Dumnezeu și pe împărat.

Anul ăsta s-a dus, mi-am spus. Pleacă și nu se mai întoarce niciodată. Domino are dreptate, nu există decât prezentul. Uită-l. Uită-l. Nu-l poți aduce înapoi. Nu-i poți aduce înapoi.

Se zice că fiecare fulg de zăpadă e altfel. Dacă-i adevărat, cum poate lumea să meargă mai departe? Cum ne vom mai putea ridica vreodată din genunchi? Cum ne vom putea vindeca vreodată de această minune?

Uitând. Nu putem păstra în minte prea multe lucruri.

Nu există decât prezentul și nimic de ținut minte.

Pe dalele de piatră, încă vizibil sub pojghița de gheață, un copil mâzgălise cu cretă roșie de croitorie un joc de „gol și plin". Joci și câștigi, joci și pierzi. Joci. Nu te poți împotrivi jocului. Arunci zarurile de la un an la altul punând gaj lucrurile la care ții, ceea ce riști dezvăluie ceea ce prețuiești. M-am așezat și scrijelind în gheață mi-am desenat propriul careu de zerouri inocente și cruci mânioase. Poate că Necuratul îmi va fi tovarăș. Poate că Stăpâna Cerurilor, Napoleon, Joséphine. Contează în fața cui pierzi, dacă pierzi?

Dinspre biserică se auzi răsunând puternic ultimul imn.

Nu ca acele imnuri înălțate fără tragere de inimă în duminicile monotone când enoriașii ar fi preferat să stea în pat ori cu iubitele. Nu o chemare călduță a unui Dumnezeu sever: dragostea și încrederea atârnau de-a dreptul de grinzi și răbufniră deschizând larg ușile bisericii, alungară frigul din pietre silindu-le să scoată strigăte scurte. Biserica întreagă vibra.

Sufletul meu îl preamărește pe Domnul.

Ce le dădea această bucurie?

Ce-i făcea pe oamenii ăștia înfometați și înfrigurați să fie atât de siguri că un alt an va fi mai bun? Să fie El, cel de pe tron? Micuțul lor Dumnezeu în uniforma lui simplă?

Ce contează? De ce mă îndoiesc de realitatea a ceea ce văd?

Pe stradă vine spre mine o femeie cu părul în dezordine, ghetele ei scot scântei portocalii pe gheață. Râde. Ține strâns în brațe un copil. Vine direct către mine.

— Un an nou fericit, soldatule!

Copilul are niște ochi albaștri larg deschiși și degete care se întind curioase înspre mine, trecându-mi în revistă nasturii și ajungând la nas. Îi înconjor pe amândoi cu brațele și alcătuim o formă ciudată care se leagănă ușor lângă zid. Imnul se termină și momentul de tăcere mă ia prin surprindere.

Copilul sughițe.

Apoi făcliile se aprind peste Canal și urale puternice se-aud clar dinspre tabăra noastră aflată la trei kilometri depărtare de locul unde ne găsim. Femeia se desprinde, mă sărută și dispare cu tocurile ei care scot scântei. Fecioară din Ceruri, fii alături de ea.

Iată-i că ies, cu sămânța Domnului în suflet pentru încă un an. Braț la braț, înghesuiți unul în altul, unii alergând, alții cu pași mari, asemeni oaspeților la o nuntă. Preotul stă în ușa bisericii, scăldat în lumină; alături de el băieții de altar, în straiele lor purpurii, protejează de vânt sfânta lumină. De acolo de unde mă aflu, pe cealaltă parte a străzii, pot să văd prin ușa deschisă, printre rândurile de bănci până la altar. În biserică nu mai e nimeni acum, cu excepția lui Patrick, care stă în picioare cu spatele la mine sprijinit de balustrada altarului. Până ce iese și el din biserică, clopotele răsună frenetic, și cel puțin o duzină de femei pe care nu le-am întâlnit în viața mea își aruncă brațele în jurul gâtului meu și mă binecuvântează. Cei mai mulți bărbați sunt încă în preajma bisericii, în grupuri de cinci ori șase, dar femeile se iau de mână și formează o horă uriașă care blochează drumul și umple tot spațiul din acea parte a străzii. Încep să danseze, învârtindu-se tot mai repede și, încercând să le urmăresc, simt că amețesc. Nu recunosc cântecul, dar glasurile lor răsună până departe.

Liniștește-te, inimă.

Oriunde e iubire vreau să fiu și eu, o voi urma cu siguranța cu care un pește eșuat pe țărm găsește marea.

— Bea, spuse Patrick, întinzându-mi o sticlă. N-o să mai guști în viața ta așa ceva.

— De unde-ai luat-o?

Am mirosit dopul, era rotund, și copt, și senzual.

— Din spatele altarului. Vinișorul cel mai de soi îl păstrează întotdeauna pentru ei.

Am străbătut pe jos cele câteva mile până la tabără și-n drum am întâlnit o ceată de soldați care-l cărau pe unul ce se-aruncase-n mare drept ofrandă de Anul Nou. Nu era mort, dar era prea înghețat ca să poată vorbi. Îl duceau la un bordel ca să-l mai încălzească.

Soldați și femei. Asta-i lumea. Orice alt rol e temporar. Orice alt rol e doar gesticulație.

În acea noapte am dormit în cortul bucătăriei, cedând în fața unei temperaturi de neimaginat: iarna geroasă. Și care nu putea fi simțită. Trupul se blochează când are prea mult de îndurat; în felul lui tăcut, se retrage-n sine însuși, așteptând să vină vremuri mai bune, lăsându-te amorțit, doar pe jumătate viu. Înconjurați de trupuri înghețate, de oameni beți care înecau în somn încă un an, am terminat vinul și coniacul, ne-am strecurat picioarele sub sacii de cartofi, după ce ne-am scos doar cizmele. Am ascultat cum respirația regulată a lui Patrick se îneacă într-un sforăit. Era pierdut în lumea spiridușilor și a comorilor, mereu sigur că va găsi o comoară, chiar dacă era doar o sticlă de vin de împărtășanie din spatele altarului. Poate că Fecioara din Ceruri avea grijă de el.

Am rămas treaz până când au început să țipe pescărușii. Era ziua de Anul Nou 1805, și eu aveam douăzeci de ani.

2. DAMA DE PICĂ

Există un oraș înconjurat de apă, cu coridoare de apă în loc de străzi și de drumuri, cu treceri dosnice și mocirloase prin care numai șobolanii pot pătrunde. Dacă greșești drumul, ceea ce nu-i deloc greu, te trezești zgâindu-te la o sută de ochi ce păzesc un palat nămolos de zdrențe și de oase. Dacă-ți găsești drumul, ceea ce e tot atât de lesne, poți da nas în nas cu o bătrână în pragul unei uși. Ea îți va ghici norocul doar uitându-se la chipul tău.

Acesta este orașul labirinturilor. Zilnic o poți porni din același loc și ajunge în același loc și niciodată să nu urmezi aceeași cale. Și dacă totuși acest lucru se petrece este doar o întâmplare. Nasul de copoi nu-ți va fi de niciun folos. Cursurile de orientare cu ajutorul busolei vor da greș. Dacă le vei da, sigur pe tine, sfaturi trecătorilor, îi vei trimite fără să vrei în piațete despre care n-au auzit niciodată, peste canale ce nu sunt trecute în niciun ghid.

Deși, indiferent de locul unde te duci, acesta se află chiar în fața ta, aici nu există drept înainte. Nicio scurtătură în linie dreaptă nu te ajută să ajungi la cafeneaua de dincolo de apă. Scurtăturile sunt doar pentru pisici, prin spărturi imposibile, după colțuri ce par să te poarte în sens opus. Dar aici, în acest oraș nestatornic, trebuie să-ți reînvii credința.

Cu credință, totul este posibil.

Se zvonește că locuitorii acestui oraș pășesc pe apă. Că, lucru și mai ciudat, au degetele de la picioare palmate. Dar nu toți, nu toate degetele, ci numai ale barcagiilor a căror meserie se moștenește din tată în fiu.

Așa spune legenda.

Când nevasta unui barcagiu este însărcinată, așteaptă o noapte cu lună plină și, când și ultimii întârziați s-au retras, ia barca bărbatului ei și vâslește până la o insulă înfricoșătoare unde sunt îngropați cei morți. Ea pune crenguțe de rozmarin la prora și pupa bărcii, astfel încât cei fără membre să nu se poată întoarce cu ea și zorește până la mormântul ultimului mort din familie. A adus cu ea ofranda: o sticlă cu vin, o buclă din părul bărbatului ei și un ban de argint. Trebuie să depună ofrandele pe mormânt și să se roage pentru un suflet curat, dacă va avea o fată, și pentru picioare de barcagiu, dacă cel născut este

băiat. Nu are timp de pierdut. Trebuie să ajungă acasă înainte de ivirea zorilor și barca trebuie lăsată o zi și o noapte acoperită cu sare. În felul acesta, barcagiii își păstrează secretele și meseria. Niciun nou-venit nu poate concura cu ei. Și niciun barcagiu nu își scoate încălțămintea, indiferent cât l-ai plăti pentru asta. Am văzut turiști care aruncă diamante la pești, dar niciodată n-am văzut un barcagiu care să-și scoată ghetele.

A fost odată un bărbat slab și nebun a cărui nevastă curăța barca și vindea pește și a crescut mulți copii, și care se ducea la insula cea înfricoșătoare an de an, așa cum se cuvenea, la soroc. În casa lor era prea cald vara și prea frig iarna, prea puțină mâncare și prea multe guri. Odată, pe când ducea un turist de la o biserică la alta, s-a întâmplat ca barcagiul să intre în vorbă cu bărbatul care a pomenit ceva despre picioarele cu degete palmate. În același timp a scos din buzunar o pungă cu galbeni pe care o așeză tăcut pe fundul bărcii. Iarna era aproape, iar barcagiul era slab și s-a gândit că n-ar face niciun rău dacă și-ar desface șireturile de la o gheată, lăsându-l pe vizitator să vadă despre ce este vorba. A doua zi dimineața barca a fost găsită de doi preoți care mergeau la liturghie. Turistul bolborosea vorbe de neînțeles trăgându-se cu mâinile de degetele de la picioare. Nici urmă de barcagiu. Pe turist l-au dus la azilul de nebuni, la San Servelo, un loc liniștit unde sunt îngrijiți netoții cu dare de mână. Din câte știu, este și acum acolo.

Dar barcagiul?

Barcagiul a fost tatăl meu.

Nu l-am cunoscut niciodată pentru că nu eram născută când a dispărut.

La câteva săptămâni după ce mama fusese lăsată doar cu o barcă goală, a descoperit că era însărcinată. Deși viitorul îi era nesigur și, la drept vorbind, nu mai era măritată cu un barcagiu, a hotărât să continue ritualul întunecat și-n noaptea potrivită a vâslit în tăcere de cealaltă parte a lagunei. În timp ce lega barca, o bufniță zbură atât de jos că-i atinse umărul cu aripa. Nu o duru, dar țipă și făcu un pas înapoi și, făcând pasul, scăpă rămurica de rozmarin în mare. O clipă se gândi să se întoarcă pe dată, dar își făcu cruce și zori către mormântul tatălui ei, unde își depuse ofranda. Știa că soțul ei ar fi trebuit

să fie cel ales, dar el nu avea mormânt. Cât de bine îi seamănă, gândi ea, e tot atât de absent în moarte pe cum a fost în viață. După ce făcu ce avea de făcut, se desprinse de țărmul pe care până și crabii îl ocoleau și apoi acoperi barca cu atâta sare, încât se scufundă.

Sfânta Fecioară trebuie c-a ocrotit-o. S-a măritat din nou chiar înainte să mă nasc eu. De data asta, cu un brutar prosper care își permitea să-și ia liber duminicile.

Ora nașterii mele a coincis cu o eclipsă de soare și mama s-a străduit cât a putut să-și încetinească travaliul până când aceasta se va fi sfârșit. Dar eu eram tot atât de nerăbdătoare atunci pe cât sunt și acum și mi-am forțat capul să iasă în timp ce moașa era jos, la parter, să-și încălzească niște lapte. Un cap frumos cu puf roșu și-o pereche de ochi ce înlocuiau eclipsa de soare.

O fată.

A fost o naștere ușoară și moașa m-a ținut de călcâie, cu capul în jos, până ce am țipat. Dar când m-a întins ca să mă usuc, mama a leșinat, iar moașa s-a simțit obligată să mai deschidă o sticlă de vin.

Aveam degetele de la picioare palmate.

Până atunci, în întreaga istorie a barcagiilor, nu se mai pomenise o fată care să aibă laba piciorului palmată. În leșinul ei mama a avut vedenii cu rămurele de rozmarin și se-nvinovăți pentru neglijența ei. Sau poate că ar fi trebuit să se-nvinovățească pentru plăcerea lipsită de griji alături de brutar? Nu se mai gândise la tatăl meu de când barca lui se scufundase. Nu se gândise prea mult la el nici pe când barca plutea. Moașa își scoase cuțitul cu lama lată și propuse să înlăture pe dată adaosurile acelea nefirești. Mama încuviință dând ușor din cap, gândindu-se că nu voi simți nicio durere ori că acea durere de moment ar fi mai suportabilă decât o rușine pentru toată viața. Moașa încercă să facă o incizie în triunghiul translucid dintre primele două degete, dar cuțitul îi sări de pe pieliță fără să lase nicio urmă. A încercat de nenumărate ori între toate degetele de la fiecare picior. Tot ce a reușit să facă a fost să îndoaie vârful cuțitului.

— Asta-i voința Fecioarei, zise în cele din urmă, terminând sticla. Nu există cuțit care s-o poată străpunge!

Mama se puse pe plâns și văicărit și o ținu tot așa până când

tatăl meu vitreg veni acasă. Era un om trecut prin multe și nu se lăsa ușor speriat de niște picioare palmate.

— Nimeni nu vede cât timp este încălțată, cât despre bărbatu-său, nu picioarele îl vor interesa.

Asta a alinat-o oarecum pe mama și următorii optsprezece ani am dus o viață de familie obișnuită.

Din 1797, de când Bonaparte a cucerit orașul nostru de labirinturi, ne-am abandonat, mai mult sau mai puțin, plăcerilor. Ce altceva puteam face când trăiserăm o viață liberă, de oameni mândri, și deodată nu mai eram nici liberi, nici mândri? Am devenit o insulă minunată pentru nebuni, bogați, oameni plictisiți și perverși. Zilele de glorie rămăseseră în urmă, dar excesele abia începeau. Dintr-un simplu capriciu, omul ăsta ne-a demolat bisericile și ne-a prădat comorile. Femeia lui avea în coroană giuvaieruri care proveneau de la Catedrala San Marco. Și necazul cel mare: a furat caii noștri care păreau vii, deși erau făuriți de oameni ce se țineau de mână și cu Diavolul și cu Dumnezeu și care le-au încarcerat viețile într-o formă de bronz. I-au smuls Bazilicii și i-au zvârlit într-o piațetă oarecare din Paris, târfa orașelor lumii.

Erau patru biserici pe care le îndrăgeam. Se înălțau undeva, cum privești spre lagună, către insulele tăcute ce ne înconjoară. El le-a dărâmat ca să facă o grădină publică. De ce avem nevoie de-o grădină publică? Și, de-am fi vrut și-am fi ales-o noi înșine, n-am fi umplut-o niciodată cu sute de pini aliniați rânduri-rânduri ca la armată. Se spune că Joséphine e botanistă. Nu ne-ar fi putut găsi ceva mai exotic? Nu-i urăsc pe francezi. Tata îi îndrăgește. Datorită lăcomiei lor pentru prăjituri nebunești afacerea lui a înflorit.

El mi-a dat un nume franțuzesc.

Villanelle. E destul de drăguț

Nu-i urăsc pe francezi. Îi ignor.

Când am împlinit optsprezece ani am început să lucrez la cazinou. Nu sunt prea multe slujbe pentru o fată. Nu voiam să mă apuc de brutărie și să îmbătrânesc cu mâinile roșii și brațele la fel de groase ca pulpele. Nu puteam fi dansatoare, din motive evidente, și ceea ce mi-ar fi plăcut cel mai mult să fac, să fiu barcagiu, îmi era interzis pentru că eram femeie.

Ieșeam uneori cu barca, vâslind singură ore în șir în susul și în josul canalelor ori afară, în lagună. Am deprins secretele

barcagiilor urmărindu-i îndelung și îmi vine să cred că și din instinct.

Când zăream uneori vreo pupă dispărând în josul unei căi întunecoase, neospitaliere, o urmam și așa am descoperit orașul din interiorul orașului, cel pe care puțini îl cunosc. În acest oraș interior sunt hoți și evrei și copii cu ochii oblici, orfani de pe meleagurile pustii ale Răsăritului. Hoinăresc în haite precum pisicile și șobolanii în căutarea aceleiași hrane. Nimeni nu știe de ce sunt aici sau de pe ce vas sinistru au debarcat. Se pare că pe la doisprezece-treisprezece ani mor și totuși vin mereu alții care le iau locul. I-am văzut repezindu-se cu șișurile unul la altul pentru o bucată împuțită de pui.

Mai sunt și exilații. Bărbați și femei alungați din strălucitoarele lor palate ce se deschid atât de elegant către canalele însorite. Bărbați și femei care oficial sunt morți, conform registrelor de la Paris. Ei sunt aici, cu câte-un fragment desperecheat dintr-o foiță de aur îndesat în grabă într-un sac, atunci când au fugit. Atâta timp cât evreii cumpără aur și foița nu s-a isprăvit, supraviețuiesc și ei. Când le vezi leșurile plutind cu burta în sus pe canale, știi că aurul s-a terminat.

O femeie care cândva a avut o flotilă de bărci și o droaie de pisici și care făcea comerț cu mirodenii trăiește acum acolo, în orașul tăcut. Nu vă pot spune ce vârstă are, părul îi e verzui de la mâlul din pereții văgăunilor unde trăiește. Se hrănește cu plantele care se-agață de pietre când fluxul e lin. Nu are niciun dinte. Nu are nevoie de dinți. Poartă încă perdelele pe care le-a smuls de la ferestrele salonului când a plecat. O perdea și-o înfășoară în jurul trupului, iar pe cealaltă și-o pune pe umeri ca pe-o mantie. Așa doarme întotdeauna.

Am vorbit cu ea. Când vede vreo barcă trecând, capul i se ițește din văgăună și te-ntreabă cam ce oră poate fi. Niciodată ce oră este; căci e prea filosoafă pentru asta. Am văzut-o într-o seară, cu părul ei ca de vârcolac scăldat de lumina unei lămpi. Întindea bucăți de carne râncedă pe-o cârpă. Lângă ea se aflau mai multe pocale de vin.

— Am oaspeți la cină! îmi strigă, pe când alunecam cu barca mea. Te-aș invita, dar nu știu cum te cheamă.

— Villanelle, i-am răspuns strigând.

— Ești venețiancă, dar îți porți numele ca pe-o mască. Fii

atentă la zaruri și la jocul de cărți.

S-a întors la cârpa ei și, deși ne-am reîntâlnit, nu mi-a spus niciodată pe nume și nici n-a dat vreun semn că mă recunoaște.

M-am dus să lucrez la cazinou. Dădeam cu zarul, întindeam cărțile și umflam portofelele ori de câte ori puteam. În fiecare noapte se bea o pivniță de șampanie și țineam flămând un câine rău ca să se-ocupe de cei care nu puteau plăti. Mă îmbrăcam în straie bărbătești pentru că asta voiau clienții să vadă. Făcea parte din joc să încerci să ghicești ce sex se ascunde dincolo de pantalonii strâmți și fardul extravagant...

Era în august. Ziua de naștere a lui Bonaparte, o noapte fierbinte. Urma să se organizeze un bal, o mare sărbătoare în Piața San Marco, deși nu era prea limpede ce aveam noi, venețienii, de sărbătorit. Potrivit obiceiului nostru, balul avea să fie costumat. La cazinou aranjaserăm mese de joc în aer liber și câteva gherete ale norocului. Orașul nostru forfotea de francezi și austrieci în căutare de plăceri, obișnuitul șuvoi de englezi aiuriți și chiar niște ruși dornici să-și găsească mulțumirea. Să ne mulțumim oaspeții, la asta ne pricepem cel mai bine. Prețul este mare, dar plăcerea e pe măsură.

Mi-am colorat buzele în roșu-purpuriu, iar pe față mi-am așternut un strat gros de pudră albă. Nu trebuia să-mi aplic o aluniță, căci aveam una naturală, chiar în locul cuvenit. Purtam pantalonii galbeni, uniforma de la cazinou, cu dungă pe fiecare picior, și o cămașă de pirat care-mi ascundea sânii. Așa mi se cerea. Dar mustața pe care am adăugat-o a fost doar pentru propriul meu amuzament. Și poate pentru a mă proteja. Sunt prea multe alei întunecate și prea multe mâini de bețivani în nopțile de sărbătoare.

De cealaltă parte a pieței noastre fără de pereche, pe care Bonaparte a numit-o, plin de dispreț, cel mai frumos salon din Europa, inginerii noștri au ridicat un schelet din lemn burdușit cu explozibil. Praful de pușcă urma să fie detonat la miezul nopții și eram optimistă gândindu-mă că atâtea capete privind în sus făceau vulnerabile tot atâtea buzunare.

Balul a început la ora opt, când am prins și eu să desfășor cărțile în ghereta norocului.

Dama de pică, câștigi; asul de treflă, pierzi. Joacă din nou. Ce pierzi? Ceasul? Casa? Amanta? îmi place să le amușin

nerăbdarea. Chiar și cel mai calm, cel mai bogat, prinde acest iz. Situat undeva între teamă și sex. Pasiune, presupun.

E un bărbat care vine la cazinou să joace cărți cu mine aproape în fiecare seară. Un bărbat solid, palmele lui sunt numai pernuțe una lângă alta, umflate ca aluatul dospit. Când mă strânge de ceafă, sudoarea șiroaie-șiroaie îi face palmele să plescăie. Am întotdeauna cu mine o batistă. Poartă pe sub haină o vestă verde și l-am văzut în această ținută deoarece după ce dă cu zarul nu se poate abține să nu-l urmărească plin de încordare. Are o groază de bani. N-are cum să n-aibă. Cheltuiește într-o clipă cât câștig eu într-o lună. În ciuda nebuniei de la masa de joc, este viclean. Majoritatea bărbaților, când se îmbată, își țin pungile în mânecă. Vor ca toți să afle cât sunt de bogați, cât sunt de ghiftuiți cu aur, dar el nu. Își poartă punga în pantaloni și când umblă la ea se întoarce cu spatele. Niciodată nu i-o voi fura.

Nu știu ce altceva ar putea avea acolo, în partea de jos a pantalonilor.

La rându-i, probabil că se-ntreabă același lucru despre mine. Îl surprind privindu-mă între picioare și din când în când îmi introduc acolo niște boașe false ca să-mi bat joc de el. Am sânii mici, așa că nu există nicio umflătură care să mă trădeze și sunt destul de înaltă pentru o fată, mai ales pentru o venețiancă.

Mă întreb ce-ar zice de picioarele mele.

În seara asta poartă cel mai bun costum și mustața îi strălucește. Întind cărțile în fața lui: le adun, le amestec, le întind din nou. Alege. Prea mică pentru a câștiga. Alege din nou. Prea mare. Forfait. Râde și azvârle o monedă pe tejghea.

— De-acum două zile, ți-a crescut mustață.

— Mă trag dintr-o familie de păroși.

— Îți stă bine.

Mă măsoară cu privirea, ca de obicei, dar mă țin tare în spatele mesei de joc. Scoate încă o monedă. Îi întind pachetul. Valetul de cupă. O carte cu ghinion, dar lui nu-i pasă, promite să se întoarcă și, luând valetul cu el ca să-i poarte noroc, se duce la masa de joc. Haina îi e grozav de întinsă, gata să-i crape pe fund. Întotdeauna iau cărțile cu ei. Mă întreb dacă să scot un alt pachet sau pur și simplu să-l trișez pe clientul următor. Mă gândesc că asta depinde de cine va fi următorul client.

Îmi place noaptea. În Veneția, cu mult timp în urmă, pe când aveam propriul nostru calendar și ne țineam departe de lume, zilele noastre începeau încă din timpul nopții. La ce ne folosea soarele, când comerțul nostru, secretele și diplomația noastră depindeau de întuneric? în întuneric ești deghizat și acesta este orașul deghizării. În acele zile (nu le pot situa în timp pentru că timpul înseamnă să ai de-a face cu lumina zilei), în acele zile, când soarele apunea, ne deschideam ușile și alunecam pe apele șerpuitoare cu un felinar acoperit la provă. Toate bărcile noastre erau negre și nu lăsau nicio urmă pe apă. Făceam comerț cu parfumuri și mătăsuri. Smaralde și diamante. Afaceri de stat. Nu construiam poduri doar pentru a evita să pășim peste apă. Ar fi fost prea simplu. Podul este un loc de întâlnire. Un loc neutru. Un loc obișnuit. Dușmanii aleg ca loc de întâlnire podul și își încheie conturile în acel hău. Unul va traversa până la celălalt capăt. Celălalt nu se va mai întoarce. Pentru îndrăgostiți, podul este o posibilitate, o metaforă a șanselor pe care le au. Cât despre traficul cu bunuri interzise, unde altundeva să se desfășoare decât pe-un pod, noaptea?

Suntem un popor de filosofi, familiarizați cu natura lăcomiei și a dorinței, ținându-ne de mână și cu Diavolul și cu Dumnezeu. Nu am vrea să-i dăm drumul nici unuia. Acest pod viu este tentant pentru toți și aici poți să-ți pierzi ori să-ți regăsești sufletul.

Dar sufletele noastre?

Sunt siameze.

Acum bezna e mai luminată decât zilele din vechime. Pretutindeni sunt torțe și soldaților le place ca străzile să fie scăldate în lumină, să vadă reflexii pe canale. N-au încredere în pașii noștri furișați și-n cuțitele ascuțite. Și totuși, bezna poate fi întâlnită pe canalele mai puțin umblate sau în largul lagunei. Este o beznă cum nu e alta. E moale la atingere și-i simți greutatea în palme. Dacă-ți deschizi gura, se afundă înlăuntru-ți și-o simți cum alcătuiește o minge închisă în pântecele tău. Poți jongla cu ea, te poți feri de ea, poți înota în ea. O poți deschide ca pe-o ușă.

Vechii venețieni aveau ochi de pisică ce pătrundeau prin cea mai deasă noapte și-i purtau pe căi impenetrabile fără să se împiedice. Chiar și acum, dacă ne privești cu atenție, vei

observa că ochii unora sunt oblici în lumina zilei.

Credeam că bezna și moartea sunt cam același lucru. Că moartea e absența luminii. Că moartea nu-i altceva decât tărâmul umbrelor, unde oamenii cumpără și vând, iubesc ca de obicei, dar cu mai puțină convingere. Noaptea pare mai trecătoare decât ziua, și mai ales pentru îndrăgostiți ea pare mai nesigură. În felul acesta noaptea rezumă viețile noastre, care sunt nesigure și trecătoare. Uităm asta în timpul zilei. În timpul zilei îi dăm înainte cu-ale noastre, la nesfârșit. Asta-i orașul incertitudinii, unde drumurile și chipurile arată mereu la fel, dar nu sunt. Poate că așa e moartea. Să recunoști pururi oamenii pe care nu i-ai întâlnit niciodată.

Dar bezna și moartea nu sunt la fel.

Bezna este trecătoare, moartea nu.

Funeraliile noastre sunt fabuloase. Le ținem în timpul nopții, întorcându-ne la rădăcinile noastre întunecate. Bărcile negre abia ating apa, iar pe coșciug, desenată cu-o bucată de lignit, se află o cruce. De la fereastra mea de la etaj, care dă spre răspântia câtorva canale, am zărit odată cortegiul unui bogătaș, alcătuit din cincisprezece bărci (numărul trebuie să fie impar), alunecând pe lagună. În aceeași clipă a ieșit și barca unui om sărac cu un coșciug nelustruit, dar acoperit cu catran, condusă de-o bătrână care abia avea putere să tragă la vâsle. Mi-am zis că se vor ciocni, dar barca bogătașului s-a dat la o parte. Apoi văduva acestuia a făcut un semn cu mâna și cortegiul și-a întrerupt șirul la barca a unsprezecea și a intercalat barca celui sărac, au legat-o cu o funie în jurul provei, așa că bătrâna nu avea altceva de făcut decât să orienteze ambarcațiunea.

Și astfel și-au continuat drumul spre înfricoșătoarea insulă San Michele, iar eu i-am pierdut din vedere.

În ceea ce mă privește, de va fi să mor, aș vrea s-o fac singură, departe de lume. Mi-ar plăcea să zac pe piatra caldă, în mai, până ce mă părăsesc puterile, apoi să cad ușor în canal. Asemenea lucruri se pot încă petrece la Veneția.

Acum, noaptea este făcută pentru cei ce caută plăcerea și, cum ei înșiși o recunosc, noaptea aceasta este un *tour de force.* Sunt înghițitori de flăcări care fac spume la gură cu limbile lor gălbui. Este și un urs care joacă. O trupă de fetițe, cu trupuri

trandafirii nostime, fără pic de păr, poartă alune cu zahăr pe platouri de aramă. Sunt femei de tot soiul și nu chiar toate femei. În mijlocul pieței, lucrătorii de la Murano au făurit un uriaș condur de sticlă care este umplut întruna cu șampanie. Ca să bei din el trebuie să lipăi ca un câine, și cât de mult le place asta oaspeților! Unul s-a și înecat, dar ce contează o moarte în mijlocul acestei vieți trepidante?

De scheletul de lemn, unde praful de pușcă așteaptă clipa exploziei, sunt suspendate mai multe plase și trapeze. De aici acrobații se leagănă deasupra pieței, aruncând umbre grotești pe pântecele dansatoarelor. Din când în când, câte unul atârnă agățat de genunchi și fură un sărut de la oricare din cei ce se află dedesubt. Îmi plac săruturile astea. Îți umplu gura și-ți lasă trupul liber. Ca să poți săruta bine, trebuie doar să săruți. Fără mâini care bâjbâie sau inimă care tresaltă. Buzele și numai buzele singure înseamnă plăcerea. Pasiunea-i mai dulce dacă e tăiată în bucăți. Divizată iar și iar ca mercurul, apoi adunată la un loc în ultima clipă abia.

Știți, nu sunt străină de iubire.

E târziu, cine vine cu o mască pe față? își va încerca norocul?

Și-l încearcă. În palmă ține o monedă, ca să o culeg de-acolo. Pielea ei e caldă. Întind cărțile. Alege. Decarul de caro. Treiul de treflă. Apoi dama de pică.

— O carte norocoasă. Simbolul Veneției. Ai câștigat.

Îmi zâmbi și scoțându-și masca îmi dezvălui doi ochi verzi-cenușii cu scântei aurii. Pomeții îi erau înalți și fardați în roșu. Părul, mai închis și mai roșu decât al meu.

— Mai joci o dată?

Ea făcu semn din cap că nu și-i ceru unui chelner să aducă o sticlă de șampanie. Nu orice șampanie. Madame Clicquot. Singurul lucru bun venit din Franța. A ridicat paharul într-un toast mut, probabil pentru propriul ei noroc. Dama de pică înseamnă un câștig serios, de care de obicei avem grijă să ne ferim. Ea tăcea în continuare, dar mă privea atentă prin cristal și deodată, golindu-și paharul, mă atinse pe obraz. Mă atinse doar pentru o clipă și apoi dispăru, lăsându-mă cu inima mai-mai să-mi spargă pieptul și cu trei sferturi de sticlă din cea mai bună șampanie. Am avut grijă să le ascund pe amândouă.

Când vine vorba de dragoste, sunt pragmatică, și-am avut partea mea de plăcere atât cu bărbați, cât și cu femei, dar

niciodată n-a trebuit să-mi pun pavăză inimii. Inima mea este un organ pe care mă pot baza.

La miezul nopții au aprins praful de pușcă și cerul deasupra lui San Marco a explodat într-un milion de culori. Focurile de artificii au durat cam o jumătate de oră și în răstimp am putut să pun mâna pe destui bani ca să-mi mituiesc un prieten să-mi ia locul la chioșc o bună bucată de vreme. M-am strecurat prin mulțime către condurul din sticlă încă plin, căutând-o.

Dispăruse. Erau o mulțime de chipuri și rochii și măști și sărutări pe care le puteai avea și câte-o mână la fiecare cotitură, doar ea lipsea. Am fost reținută de-un infanterist care îmi arătă două biluțe de sticlă și mă-ntreabă dacă vreau să le dau pe-ale mele în locul lor. Dar nu aveam chef de jocuri galante și l-am împins într-o parte, privirile mele cerșind un indiciu cât de neînsemnat care să ducă la ea.

Ruleta. Masa de joc. Poveștile și ghicitorile. Fabuloasa femeie cu trei sâni. Maimuța care cântă. Dominoul rapid și tarotul.

Nu era acolo.

Nu era nicăieri.

Timpul mi se terminase și m-am întors la ghereta norocului balonată de șampanie și cu inima pustie.

— Te-a căutat o femeie, îmi spuse prietenul meu. Uite ce ți-a lăsat.

Pe masă era un cercel. Părea un cercel roman, avea o formă ciudată, era făcut din acel străvechi aur galben pe care timpurile noastre nu-l mai cunosc.

Mi l-am pus în ureche și, întinzând cărțile într-un evantai perfect, am extras dama de pică. Nimeni altcineva nu mai trebuia să câștige în noaptea asta. Îi voi păstra cartea până va avea nevoie de ea.

Veselia îmbătrânește repede.

La ora trei petrecăreții se retrăgeau de prin arcadele ce înconjurau Piața San Marco ori zăceau îngrămădiți pe lângă cafenelele care deschideau devreme ca să le ofere cafea tare. Jocul se terminase. Crupierii de la cazinou își strângeau benzile înzorzonate și optimistele măsuțe verzi. Îmi terminasem lucrul și era aproape ziuă. De obicei, mă duc direct acasă și mă-

ntâlnesc cu tatăl meu vitreg care se pregătește să plece la brutărie. Mă bate pe umăr și face câteva glume despre banii pe care-i câștig. Este un om ciudat; o ridicare din umăr și-un făcut cu ochiul, ăsta-i el. Nu i s-a părut niciodată ciudat faptul că fiica lui se-mbracă în haine bărbătești ca să-și câștige existența și, pe deasupra, mai aduce și pungi la mâna a doua. Dar la urma urmei, nu i s-a părut niciodată ciudat nici faptul că fiica lui s-a născut cu picioare palmate.

— Există lucruri mai ciudate, spunea.

Și îmi închipui că așa este.

În această dimineață, nici vorbă de mers acasă. Stau dreaptă ca o săgeată, picioarele-mi nu simt oboseala și singurul lucru de bun-simț pe care-l pot face este să împrumut o barcă și să mă duc să-mi caut liniștea, ca orice venețian, pe apă.

Grand Canal este deja înțesat de bărci cu zarzavaturi. Sunt singura care pare că are intenția să se recreeze și ceilalți mă privesc curioși, întrerupându-se din încărcatul unei bărci sau din cearta cu un prieten. Sunt de-ai mei, mă pot privi cât doresc.

Am vâslit pe San Rialto, acea jumătate de pod care poate fi ridicat împiedicând astfel o jumătate de oraș să o mai deranjeze pe cealaltă. În cele din urmă îl vor sigila și vom fi frați și mame. Dar acesta va fi sfârșitul paradoxului.

Podurile leagă, dar și separă.

Departe, dincolo de casele care se-apleacă deasupra apei. Dincolo de cazinou. Dincolo de cămătari, de biserici și de clădirile oficiale. Departe, în lagună, având drept tovarăși doar vântul și pescărușii.

Vâslele, ca și faptul că generație după generație toți ai mei au stat aplecați deasupra lor, vâslind ritmic și ușor, îmi dau o anumită siguranță. Acest oraș este o-nvălmășeală de stafii ce-și poartă singure de grijă. Nicio familie n-ar fi completă fără strămoșii săi.

Strămoșii noștri. Rudele noastre. Viitorul e prevestit încă din trecut, viitorul este posibil numai datorită trecutului. Fără trecut și viitor, prezentul este ciuntit. Tot timpul este prezent etern și desigur tot timpul ne aparține. Uitarea n-are niciun sens, iar visarea le are pe toate. Astfel prezentul devine bogat.

Astfel prezentul devine un întreg. În dimineața asta în lagună, cu trecutul lângă mine, vâslind alături de mine, zăresc viitorul sclipind pe apă. Mă văd pe mine însămi în apă și văd în distorsiunile feței ceea ce aș putea deveni.

Dacă o găsesc, cum îmi va fi viitorul?

O voi găsi.

Undeva între teamă și sex se află pasiunea.

Pasiunea nu este atât o emoție, cât un destin. Față în față cu acest vânt, ce altceva pot alege decât să renunț la navigat și să-mi las vâslele să se odihnească?

Se ivesc zorile.

Săptămânile ce-au urmat mi le-am petrecut într-o letargie înfrigurată.

Există așa ceva? Există. E acea stare care amintește cel mai mult de-un anume soi de dereglare mentală. Am văzut pe unii asemenea mie la San Servelo. Se manifestă prin acea nevoie de-a face mereu același lucru, oricât de lipsit de sens ar fi. Trupul trebuie să se miște, dar mintea este goală.

Mergeam pe străzi, înconjuram Veneția vâslind, mă trezeam în miezul nopții cu așternuturile învârtejite într-un ghem incredibil și cu mușchii rigizi. Am început să lucrez câte două schimburi la cazinou, îmbrăcându-mă ca femeie după-amiaza și ca bărbat tânăr seara. Mâncam doar când mi se punea în față mâncarea și dormeam când trupul îmi tremura de epuizare.

Am slăbit.

Mă trezeam privind în gol, uitând unde trebuia să merg.

Îmi era tot timpul frig.

Nu merg niciodată să mă spovedesc; Dumnezeu nu vrea să ne spovedim, vrea să-l provocăm, dar o vreme m-am dus în bisericile noastre pentru că erau zidite din inimi. Inimi atât de pline de dor, încât aceste pietre vechi încă le mai strigă extazul. Sunt biserici pline de căldură, construite sub soare.

Stăteam în spate, ascultând muzica sau îngânând rugăciunile. Dumnezeu nu mă ispitește deloc, dar îmi plac capcanele lui. Nu mă ispitește, dar înțeleg de ce alții sunt atrași de el. Cu acest sentiment înlăuntru-mi, cu această iubire sălbatică și amenințătoare, cum mai poate fi un loc sigur acolo? Unde depozitezi praful de pușcă? Cum mai poți dormi noaptea? Dacă aș fi puțin mai altfel aș putea să transform pasiunea în ceva ceresc și apoi aș adormi din nou. Și atunci extazul meu ar

fi extazul meu și nu mi-ar mai fi teamă.
Prietenul meu cel fleșcăit, care decisese că-s femeie, m-a cerut în căsătorie. Mi-a promis că voi avea o viață îmbelșugată și tot felul de lucruri scumpe, cu condiția să continui să mă îmbrac ca un tânăr în intimitatea căminului nostru. Îi place asta. Spune că-mi va pune mustăți și-mi va adăuga boașe false între picioare și ne vom distra ca-n vremurile de-odinioară, jucând cărți și îmbătându-ne. Mi-a trecut prin minte să-i înfig un cuțit în piept, chiar acolo, în mijlocul cazinoului, dar pragmatismul meu de venețiancă și-a făcut apariția și m-am gândit că aș putea să mă joc un pic. Acum orice e bun ca să-mi ușurez durerea de-a nu o fi găsit.
M-am întrebat întotdeauna de unde are bani. I-a moștenit? Maică-sa îi achită încă notele de plată?
Nu. Îi câștigă. Îi câștigă aprovizionând armata franceză cu carne și cai. Carne care în mod normal n-ar fi bună nici să hrănească o pisică și cai care n-ar fi încălecați nici de-un cerșetor, îmi spune.
Cum de scapă basma curată?
Nu-i nimeni altcineva care să poată livra atât de mult și atât de repede; de îndată ce primește comenzile, marfa e pe drum.
Se pare că Bonaparte câștigă bătăliile foarte repede sau deloc. Asta-i felul lui. Nu are nevoie de calitate, are nevoie de acțiune. Are nevoie ca oamenii lui să fie pe picioare pentru un marș de câteva zile și pentru o bătălie de câteva zile. Are nevoie de cai pentru o singură șarjă. E de-ajuns. Ce contează dacă oamenii sunt otrăviți ori caii sunt șchiopi din moment ce rezistă atât timp cât e nevoie de ei?

M-aș mărita cu un negustor de carne.

L-am lăsat să-mi cumpere șampanie. Din cea mai bună. Nu mai gustasem Madame Clicquot din noaptea aceea fierbinte de august. Alunecarea ei rapidă pe limbă și apoi în gâtlej a readus alte amintiri. Amintirea unei singure atingeri. Cum poate ceva atât de trecător să fie atât de copleșitor?
Dar Christos a spus, „Urmați-mă”, și așa au făcut.

Cufundată în aceste vise, de-abia i-am simțit mâna în lungul piciorului, degetele pe pântece. Atunci a revenit vie amintirea

sepiei și a ventuzelor ei și m-am scuturat strigând că nu mă voi mărita niciodată cu el, nici pentru toată șampania Veuve Clicquot din Franța și nici pentru o Veneție plină de mormane de boașe false. Era întotdeauna roșu la față, așa că mi-a fost greu să spun ce-a simțit auzind aceste insulte. S-a ridicat de acolo de unde era îngenuncheat și și-a îndreptat jiletca. M-a întrebat dacă vreau să-mi păstrez slujba.

— O să-mi păstrez slujba pentru că mă pricep, iar clienți ca tine intră în fiecare zi pe ușa aia.

Atunci m-a lovit. Nu tare, dar am fost șocată. Nu mai fusesem lovită până atunci. L-am lovit la rându-mi. Puternic.

A început să râdă, venind spre mine, și m-a lipit de perete. Parcă eram sub o grămadă de pește. N-am încercat să mă mișc, era de cel puțin două ori mai greu ca mine, și apoi nu sunt o eroină. De altfel, nu aveam nimic de pierdut, căci ceea ce fusese de pierdut pierdusem în timpuri mai fericite.

Mi-a lăsat o pată pe cămașă și mi-a aruncat o monedă în chip de bun rămas.

La ce mă puteam aștepta de la un negustor de carne?

M-am întors la sala de joc.

Noiembrie marchează începutul sezonului de guturai în Veneția. Guturaiul este o parte a moștenirii noastre, la fel ca Piața San Marco. Cu mult timp în urmă, pe când Consiliul celor Trei domnea din umbră, pentru orice trădător ori nenorocit de care se descotoroseau se făcea câte-un anunț că a murit de guturai. În felul acesta nimeni nu se simțea stânjenit. Ceața care vine în trâmbe dinspre lagună și face ca dintr-un capăt al pieței să nu-l poți zări pe celălalt ne aduce boala asta atât de urâtă. Mai e și ploaia care cade funebră și tăcută, în timp ce barcagiii stau sub zdrențele ude și privesc neputincioși spre canale. Această vreme îi alungă pe vizitatori și ăsta-i cel mai bun lucru care se poate spune despre ea. Până și apa strălucitoare a ecluzei de la Fenice devine cenușie.

Într-o după-amiază, când cazinoul n-avea chef de mine și nici măcar eu însămi nu mai aveam, m-am dus la Cafeneaua Florian să beau și să privesc Piața San Marco. Este și ăsta un mod de a-ți petrece timpul.

Stătusem cam o oră când am avut sentimentul că sunt privită. Nu era nimeni alături de mine, dar era cineva în spatele

unui paravan aflat ceva mai departe. Mi-am lăsat mintea să o ia razna din nou. Ce conta? întotdeauna privim sau suntem priviți. Chelnerul veni spre mine cu un pachețel în mână.

L-am desfăcut. Era un cercel. Perechea.

Era în fața mea și mi-am dat seama că eram îmbrăcată așa cum fusesem în acea noapte, căci așteptam să mă duc la lucru. Mi-am dus mâna la buză.

— Ți-ai ras-o, îmi spuse.

Am zâmbit. Nu puteam vorbi.

M-a invitat să iau cina cu ea în seara următoare, iar eu i-am luat adresa și am acceptat.

În noaptea aceea la cazinou am încercat să mă decid ce să fac. Credea că sunt bărbat. Dar nu eram. Să mă duc să o văd sub adevărata mea înfățișare, să glumesc pe seama acestei confuzii și să plec plină de grație? Inima mi se înfiora la acest gând. S-o pierd din nou atât de repede! Și, de fapt, cum eram eu însămi? Erau pantalonii și cizmele acestea mai puțin adevărate decât jartierele mele? Ce anume o interesa la mine?

Joci, câștigi. Joci, pierzi. Joci.

Am avut grijă să fur suficient ca să cumpăr o sticlă din cea mai bună șampanie.

Îndrăgostiții nu-s niciodată în cea mai bună formă atunci când trebuie să fie. Gura se usucă, palmele asudă, conversația trenează și tot timpul inima amenință să-și ia zborul din trup odată pentru totdeauna. Se știe că îndrăgostiții fac atac de inimă. Îndrăgostiții beau prea mult ca să poată face față. Mănâncă prea puțin și leșină în timpul încununării atât de focos dorite. Nu mângâie pisica favorită și fardul li se topește. Și asta nu-i totul. Orice ai pregătit din timp – rochia, cina, poezia – va ieși prost.

Casa, care se înălța pe un canal liniștit, era grațioasă, modernă fără a fi vulgară. Salonul, enorm, cu ferestre mari la fiecare capăt și un cămin care ar fi putut adăposti un câine-lup. Era simplu mobilat; o masă ovală și un *chaise-longue.* Câteva podoabe chinezești pe care îi plăcea să le cumpere direct de la corăbiile asiatice ce se nimereau pe aici. Avea și o ciudată colecție de insecte moarte montate în cutii pe pereți. Nu mai văzusem asemenea lucruri înainte și m-am mirat de această

pasiune a ei.

Stătea foarte aproape de mine în timp ce mă plimba prin toată casa, arătându-mi anumite tablouri ori cărți. Mă conducea cu mâna înspre scări, iar atunci când ne-am așezat la masă nu a făcut-o deloc ceremonios, căci m-a poftit lângă ea, sticla stând între noi.

Am vorbit despre operă și teatru, despre vizitatori și vreme și despre noi înșine. I-am spus că tatăl meu adevărat fusese barcagiu și ea a râs și m-a întrebat dacă e adevărat că avem picioarele palmate.

— Desigur, i-am spus și ea râse și mai tare la această glumă.

Terminaserăm de mâncat. Sticla era goală. A spus că s-a măritat târziu, că nici nu se așteptase să se mărite, fiind o fire independentă și încăpățânată. Soțul ei se ocupa de cărți rare și manuscrise din Răsărit. Hărți vechi care indicau bârlogurile grifonilor și adăposturile balenelor. Hărți prețioase care pretindeau că urmăresc peripețiile Sfântului Graal. Era un bărbat tăcut și cultivat pe care îl îndrăgea foarte mult.

Acum era plecat.

Terminaserăm de mâncat. Sticla era goală. Nu mai era nimic de spus fără a exagera ori a ne repeta. Eram cu ea de mai bine de cinci ore și sosise timpul să plec. Când ne-am ridicat și ea a făcut o mișcare să ia ceva eu mi-am întins brațul, asta a fost tot, și ea s-a răsucit în brațele mele așa că mâinile mele erau acum pe umerii ei iar ale ei pe spatele meu. Am rămas așa preț de câteva clipe până ce am avut destul curaj ca s-o sărut ușor pe gât. Nu s-a retras. Am devenit mai îndrăzneață și am sărutat-o pe gură, mușcând-o ușor de buza de sus.

M-a sărutat și ea.

— Nu pot face dragoste cu tine, îmi spuse.

Ușurare și disperare.

— Dar te pot săruta.

Și așa, încă de la început, ne-am separat plăcerea. Stătea întinsă pe covor iar eu eram alături, într-un unghi drept, astfel încât doar buzele ni se puteau întâlni. Să săruți în acest fel este cea mai stranie dintre nebunii. Trupul lacom care cere satisfacție este silit să se mulțumească doar cu o singură senzație și, așa cum orbul aude cu mai mare acuitate iar surdul poate să simtă iarba crescând, tot așa gura devine centrul iubirii și toate lucrurile trec prin ea și sunt redefinite. Este o

tortură dulce și precisă.

Ceva mai târziu, când am părăsit casa ei, nu am plecat imediat, ci am privit-o trecând dintr-o încăpere în alta pentru a stinge luminile. S-a dus sus, răspândind întunericul în urma sa, până ce n-a mai rămas decât o singură lumină și asta era a ei însăși. Mi-a spus că atunci când soțul ei era plecat citea adesea până noaptea târziu. În noaptea asta n-a citit. S-a oprit pentru scurt timp la fereastră și casa s-a cufundat în întuneric.

La ce se gândea?

Ce simțea?

M-am plimbat încet prin piețele tăcute și pe lângă Rialto, unde ceața plutea deasupra apei. Bărcile erau acoperite și goale, dacă nu ținem seama de pisicile care-și făceau culcușul sub bănci. Nu era nici țipenie de om, nici măcar cerșetorii care se-nfășuraseră în zdrențele lor pe sub porticuri.

Cum se face că până într-o zi viața e normală și ești mulțumit, puțin cinic poate, dar în mare e-n regulă, și apoi, dintr-odată, fără niciun avertisment, constați că podeaua cea solidă este o trapă și te trezești în alt loc, a cărui geografie este nesigură și ale cărui obiceiuri sunt ciudate?

Călătorii, cel puțin, pot alege. Cei care pornesc pe mare știu că lucrurile nu vor mai fi ca acasă. Exploratorii sunt pregătiți. Dar pentru noi, cei care călătorim în lungul vaselor de sânge, care ajungem în orașe lăuntrice absolut din întâmplare, nu există nicio pregătire. Noi, cei atât de fluenți, constatăm că viața este o limbă străină. Undeva între mlaștină și munte. Undeva între frică și sex. Undeva între Dumnezeu și Diavol se află pasiunea și drumul într-acolo e abrupt, iar calea de întoarcere este și mai rea.

Mă mir de mine însămi că vorbesc în felul acesta. Sunt tânără, am viața înainte, vor mai fi și alte iubiri. De când am întâlnit-o îmi descopăr prima licărire de sfidare. Prima răzvrătire a sinelui. Nu o voi mai vedea. Mă pot duce acasă, să arunc aceste haine și să merg mai departe. Pot să plec dacă vreau. Sunt sigură că negustorul de carne poate fi convins să mă ducă la Paris, pentru unul-două favoruri.

Pasiunea, scuip pe ea.

Am scuipat în canal.

Apoi printre nori apăru luna, o lună plină și m-am gândit la

mama vâslind plină de credință către insula înfricoșătoare.

Suprafața canalului este asemeni unui șuvoi lustruit. Mi-am scos încet cizmele, slăbind șireturile, lărgindu-le astfel. Câte una între fiecare deget se-nșirau propriile mele luni. Palide și opace. Nefolosite. Mă jucasem adesea cu ele, dar niciodată nu le-am considerat reale. Mama n-a vrut să-mi spună dacă zvonurile erau adevărate și eu n-am veri barcagii. Frații îmi sunt plecați.

Puteam păși pe apă?

Puteam?

Am bâjbâit până la scările alunecoase care duceau în întuneric. Eram în noiembrie, la urma urmei. Aș putea muri dacă se întâmplă să cad. Am încercat să-mi țin piciorul în echilibru pe suprafață și mi-a alunecat dedesubt în nimicul cel rece.

Poate o femeie să iubească o altă femeie mai multă vreme decât o noapte?

Am ieșit de acolo și de dimineață se zvonea că un cerșetor alerga prin Rialto vorbind despre un tânăr care a traversat canalul ca și când acesta ar fi fost solid.

Vă spun povești, credeți-mă.

Când ne-am întâlnit din nou eu împrumutasem o uniformă de la un ofițer. Sau, mai exact, o furasem.

Uitați cum s-a întâmplat.

La cazinou, mult după miezul nopții, s-a apropiat de mine un soldat care mi-a propus un rămășag neobișnuit. Dacă-l pot învinge la biliard îmi va da un cadou din punga lui. O ridică în fața mea. Era rotundă și bine căptușită și probabil că în venele mele curge ceva din sângele tatălui meu, fiindcă n-am fost niciodată-n stare să rezist la vederea unei pungi.

Și dacă pierd? Urma să-i dau un cadou din punga mea. A spus-o destul de clar, nu era loc de interpretare.

Am jucat, încurajați de vreo zece jucători plictisiți și, spre surprinderea mea, soldatul juca bine. Dar după câteva ore petrecute în cazinou nimeni nu mai joacă bine.

Am pierdut.

Ne-am dus în camera lui. Era un bărbat căruia îi plăcea ca femeile să stea cu fața în jos, cu brațele întinse precum

Christos pe cruce. Era priceput și iute și în scurt timp adormi. Era cam de înălțimea mea. I-am lăsat cămașa și cizmele, dar am luat restul.

M-a întâmpinat ca pe un vechi prieten și numaidecât a adus vorba de uniformă.

— Nu ești soldat.

— E-o costumație.

Am început să mă simt asemeni lui Sarpi, acel preot și diplomat venețian care a spus că niciodată n-a mințit dar că nu a spus adevărul tuturor. De mai multe ori în cursul acelei seri, pe când mâncam și beam și jucam zaruri, am fost gata să-i explic. Dar limba mi se încleia iar inima se revolta, căutând să mă apere.

— Picioarele, spuse.

— Cum?

— Lasă-mă să-ți masez picioarele.

Sfântă Fecioară, nu picioarele.

— Nu-mi scot niciodată cizmele când nu sunt acasă. Este un obicei enervant.

— Atunci scoate-ți cămașa.

Nu cămașa, dacă-mi ridic cămașa îmi va descoperi sânii.

— Pe-o vreme atât de neprietenoasă, nu ar fi înțelept. Avem cu toții guturai. Gândește-te la ceață.

Am văzut cum își coboară privirea. Se aștepta ca dorința mea să fie mai evidentă?

Ce i-aș putea oferi? Genunchii?

În loc de asta, m-am aplecat și-am început să o sărut pe gât. Mi-a îngropat capul în părul ei și pe loc m-a înrobit. Mirosul ei a devenit atmosfera mea, iar mai târziu, când am rămas singură, mi-am blestemat nările pentru că respirau zilnic aer, golindu-mi trupul de ea.

La plecare, mi-a spus:

— Mâine se întoarce soțul meu.

Ah.

La plecare mi-a spus:

— Nu știu când te voi vedea iarăși.

Face acest lucru adesea? Umblă pe străzi, când soțul ei este plecat, în căutarea cuiva ca mine? Fiecare om din Veneția își are slăbiciunea și viciul său. Probabil că nu numai în Veneția. Îi

invită la cină și, privindu-i intens, îi reține explicându-le, puțin tristă, că nu poate să facă dragoste? Poate că asta este pasiunea ei. Pasiunea pentru obstacole în calea pasiunii. Dar eu? Fiecare joc ascunde o carte nebănuită. Imprevizibilul, cel care nu poate fi controlat. Nici chiar cu o mână sigură și un glob de cristal nu am putea guverna lumea așa cum vrem. Sunt furtuni pe mări și alte furtuni pe uscat. Numai ferestrele mănăstirii privesc cu seninătate către amândouă.

M-am întors la casa ei și-am bătut în ușă. Ea întredeschise ușa. Părea surprinsă.

— Sunt femeie, am spus, și mi-am ridicat bluza, riscând astfel să răcesc.

Ea zâmbi.

— Știu.

Nu am plecat acasă. Am rămas.

Bisericile se pregăteau pentru Crăciun. Fiecare Madonă era poleită cu aur și fiecare Isus, revopsit. Preoții își scoteau la lumină veșmintele de purpură și aur, iar tămâia mirosea mai dulce ca de obicei. Am început să mă duc la slujbă de două ori pe zi, să mă încălzesc la încrederea Domnului. Nu mi-a păsat niciodată cum mă încălzesc. Vara, mă sprijineam de ziduri și zăceam asemenea șopârlelor din Levant pe capacul de fier al fântânilor. Îmi place felul în care păstrează lemnul căldura și, dacă pot, îmi iau barca și zac cât e ziua de lungă la soare. Trupul mi se destinde, iar mintea îmi hoinărește și mă întreb dacă nu cumva așa se simt cei credincioși, sfinții, când vorbesc despre transele lor? Am văzut asemenea oameni ai lui Dumnezeu veniți din tărâmurile răsăritene. Odată i-au expus pe câțiva ca să ne consoleze pentru adoptarea unei legi ce interzicea luptele cu câini asmuțiți împotriva taurilor. Trupurile lor pluteau, dar am auzit că asta-i în strânsă legătură cu hrana pe care-o consumă.

A te încălzi la soare nu poate fi socotit un obicei sfânt, dar dacă astfel ajungi la aceleași rezultate, s-ar supăra oare Domnul? Nu cred. În Vechiul Testament scopul scuză întotdeauna mijloacele. În Veneția înțelegem foarte bine acest lucru, căci suntem un popor pragmatic.

Soarele s-a dus acum și trebuie să mă încălzesc altfel. Vine rândul să mă încălzesc în biserică, și nici nu plătesc pentru

asta. Să ai parte de alinare și bucurie fără să-ți pese de nimic altceva. Crăciun fără Paști. Nu-mi pasă de biserică în zilele de Paști. Este prea trist și, în afară de asta, atunci soarele-i afară pe cer.

Dacă mă duc la spovedanie, ce aș avea de mărturisit? Că mă îmbrac în straiele celuilalt sex? A făcut-o și Domnul, o fac și preoții.

Că fur? A făcut-o și Domnul, o fac și preoții.

Că sunt îndrăgostită?

Obiectul iubirii mele a plecat de Crăciun. Așa obișnuiesc ei în această perioadă a anului. El și ea. Am crezut c-o să-mi pese, dar după primele câteva zile, când stomacul și pieptul parcă-mi erau pline cu pietre, am fost fericită. Ușurată aproape. Mi-am văzut vechii prieteni și m-am plimbat de una singură cu aproape aceeași siguranță a pașilor ca în trecut. Mă simt ușurată că am scăpat de întâlnirile clandestine. De orele furate. A fost o săptămână în care ea a mâncat micul dejun de două ori pe zi. O dată acasă și a doua oară cu mine. Unul în salon și unul în Piața San Marco. Astfel, dejunurile deveniseră pentru ea un adevărat chin.

Îi place mult să meargă la teatru și, pentru că lui nu-i prea place scena, se duce singură. O vreme a văzut doar câte un act din fiecare spectacol. În pauză, venea la mine.

Veneția e plină de puști gata să ducă un bilet dintr-o mână nerăbdătoare într-alta. În orele când nu ne puteam întâlni, ne trimiteam mesaje de iubire și nerăbdare. În orele când ne puteam întâlni, pasiunea ne era scurtă și impetuoasă.

Se îmbrăca special pentru mine. Niciodată nu am văzut-o de două ori cu aceeași rochie.

Acum mă las în întregime pradă egoismului. Mă gândesc la mine, mă scol când îmi place, nu mă mai trezesc când se crapă de ziuă doar ca s-o zăresc deschizând obloanele. Flirtez cu chelnerii și cu jucătorii, și-mi amintesc cât îmi place acest lucru. Cânt pentru mine însămi și mă încălzesc prin biserici. Să fie această libertate atât de delicioasă tocmai pentru că este rară? Să fie orice respiro din dragoste bine-venit tocmai pentru că este temporar? Dacă ar fi plecată pentru totdeauna, aceste zile n-ar străluci de bucurie. Îmi face atâta plăcere să fiu singură pentru că ea se va întoarce?

Inimă fără de speranță ce înflorește în paradox; tânjește

după ființa iubită dar, în secret, se simte ușurată când aceasta nu este acolo. În orele nopții se perpelește-n așteptarea unui semn și la micul dejun apare mulțumită. Tânjește după certitudine, fidelitate, compasiune și joacă la ruletă orice lucru de preț.

Jocul de noroc nu este un viciu, este o expresie a umanității noastre.

Jucăm. Unii o fac la masa de joc, alții nu.

Joci, câștigi, joci, pierzi. Joci.

Pruncul Sfânt s-a născut. Maica lui e preaslăvită. Tatăl e uitat. Îngerii cântă la locul lor din cor, iar Dumnezeu stă pe acoperișul fiecărei biserici și-și revarsă binecuvântarea asupra celor de dedesubt. Ce minune, să te unești cu Domnul, să-ți măsori înțelepciunea cu a Lui, să știi că poți câștiga sau pierde simultan. Unde altundeva poți tolera fără teamă masochismul pur al victimei? Să zaci sub lăncile Sale închizându-ți ochii. Unde altundeva ai putea să ai totul sub control? Cu siguranță, nu în iubire.

El are mai mare nevoie de tine decât ai tu de El, pentru că El știe ce urmări are faptul de-a nu te poseda, pe când tu, care nu știi nimic, poți să-ți zvârli căciula în aer și să trăiești mai departe. Te bălăcești în apă fără să te gândești o clipă la El, dar El este ocupat să înregistreze forța exactă a curenților în jurul gleznelor tale.

Desfată-te într-aceasta. În ciuda a ce spun călugării, îl poți întâlni pe Dumnezeu și fără să te scoli devreme. Îl poți întâlni pe Dumnezeu tolănit în strană. Privațiunile sunt un instrument născocit de om pentru că omul nu poate exista fără pasiune. Religia este undeva între teamă și sex. Și Dumnezeu? Cu-adevărat? El însuși, fără glasurile noastre care să vorbească în numele său? Obsedat, cred, dar nu pasionat.

În visele noastre ne luptăm uneori să ne-nălțăm din oceane pe scara lui Iacob către acel loc bine rânduit. Apoi glasuri omenești ne trezesc și ne înecăm.

În ajunul Anului Nou, o procesiune de bărci luminate cu lumânări se întindea pe Grand Canal în jos. Bogați și săraci împărțeau aceeași apă și-și ancorau aceleași vise: că anul ce vine va fi, în felul lui, mai bun.

În brutăria lor mama și tata le ofereau pâini bolnavilor și

săracilor. Tata era beat și trebuia să fie-mpiedicat să cânte versuri învățate într-un bordel franțuzesc.

Afară, mai departe, în orașul interior, exilații își aveau propriile reguli. Canalele întunecate erau la fel de întunecate ca întotdeauna, dar o privire mai atentă revela satinuri zdrențăroase pe trupuri gălbejite, lucirea unui pocal dintr-o gaură subterană. Copiii cu ochi oblici furaseră o capră și-i tăiau cu solemnitate gâtul când am trecut cu barca pe lângă ei. Și-au oprit o clipă cuțitele înroșite ca să mă privească.

Prietena mea filosoafă se afla în balconul ei. Format din câteva coșuri mari legate de inele de fier de o parte și de alta a ungherului ei. Purta ceva pe cap, un cerc, întunecat și greu. Am alunecat pe lângă ea și m-a întrebat ce oră ar putea fi.

— Aproape Anul Nou.

— Știu. Simt mirosul.

S-a întors la ocupația ei. Scufunda cana în canal și sorbea adânc din ea. Numai după ce am plecat mi-am dat seama din ce îi era făcută coroana: șobolani legați în cerc de cozi.

N-am zărit niciun evreu. În noaptea asta afacerile le merg din plin.

Era grozav de frig. Nu bătea vântul, dar aerul era atât de rece că-ți îngheța plămânii și-ți mușca buzele. Degetele îmi înțepeniseră pe vâsle și mi-a trecut prin minte să-mi leg barca și să mă grăbesc să mă alătur mulțimii care se-ngrămădea în San Marco. Dar nu era o noapte în care să te încălzești. În noaptea asta spiritele celor morți sunt afară și vorbesc în diferite limbi. Cei ce le pot asculta au multe de-nvățat. Ea este acasă în această noapte.

Am vâslit pe lângă casa ei, blând luminată, și am sperat să-i zăresc umbra, brațul, un semn cât de mic. Nu se vedea, dar mi-o puteam imagina așezată, citind, cu un pahar de vin lângă ea. Soțul ei trebuie că era în biroul lui, aplecat deasupra unei noi și fabuloase comori. Rătăcirile Crucii sau tunelele secrete care duc spre centrul pământului, unde sunt balauri de foc.

M-am oprit în dreptul stăvilarului și, cocoțându-mă pe grilaj, am privit prin fereastră. Era singură. Nu citea, își privea palmele. Ne comparaserăm odată mâinile, ale mele erau foarte brăzdate iar ale ei, deși erau de mai mult timp pe această lume, aveau inocența unui copil. Ce încerca să vadă? Viitorul? Un alt an? Sau încerca să-și înțeleagă trecutul? Să înțeleagă cum

trecutul condusese la prezent. Căuta oare linia dorinței pe care o nutrea pentru mine?

Eram cât pe ce să bat în fereastră când a intrat soțul ei, făcând-o să tresară. A sărutat-o pe frunte și ea a zâmbit. I-am privit împreună și într-o clipă am văzut mai mult decât aș fi putut cumpăni într-un an întreg. Nu trăiau în acel cuptor încins în care locuiam eu și ea, dar aveau un calm și un fel al lor care mi-a înfipt un cuțit în inimă.

M-am înfiorat, dându-mi seama brusc că mă aflu la o înălțime de două etaje, suspendată în aer. Chiar și unui îndrăgostit i se face uneori frică.

Orologiul cel mare din Piața San Marco a bătut douăsprezece fără un sfert. M-am grăbit să ajung la barcă și-am tot vâslit prin lagună până când nu mi-am mai simțit mâinile și picioarele. În acea nemișcare, în acea tăcere, m-am gândit la viitorul meu; la ce fel de viitor poate fi acela în care ne întâlnim prin cafenele și ne îmbrăcăm întotdeauna în grabă. Inima poate fi atât de ușor păcălită, crezând că soarele poate răsări de două ori sau că trandafirii înfloresc doar pentru că așa vrem noi.

În acest oraș vrăjit totul pare posibil. Timpul se oprește. Inimile tresaltă. Legile lumii reale sunt abolite. Dumnezeu stă cocoțat pe grinzi și-și bate joc de Diavol, iar Diavolul îl atinge pe Domnul nostru cu coada. Așa a fost dintotdeauna. Se spune că barcagiii au picioarele palmate, iar un cerșetor a spus că a văzut un tânăr mergând pe apă.

Dacă mă părăsești, inima mea se va transforma în apă și va potopi totul împrejur.

Maurii din orologiul cel mare își leagănă ciocanele și lovesc cu ele pe rând. Nu va trece mult și piața va fi o îmbulzeală de trupuri, răsuflarea lor caldă se va înălța în norișori pe deasupra capetelor. Propria mea respirație îmi țâșnește drept în față ca focul azvârlit de-un balaur. Strămoșii plâng undeva deasupra apelor și în San Marco orga începe să cânte. Între îngheț și topire. Între iubire și disperare. Între teamă și sex, se află pasiunea. Vâslele mele zac nemișcate pe apă.

Este ziua de Anul Nou, 1805.

3. IARNA CEA GEROASĂ

Nu există victorie limitată. Orice victorie lasă în urmă un nou resentiment, un alt popor înfrânt și umilit. Un alt loc de păzit, de apărat și de temut. Ceea ce am învățat despre război în anii de dinainte de a veni în acest loc singuratic erau lucruri pe care orice copil mi le-ar fi putut spune.

— O să omori oameni, Henri?

— Nu oameni, Louise, numai pe dușmani.

— Ce-i ăla dușman?

— Cineva care nu-i de partea ta.

Nimeni nu-i de partea ta când tu ești cuceritorul. Dușmanii ocupă mai mult loc decât prietenii. Cum se pot obișnui oare atâtea ființe cinstite să devină dintr-odată bărbați de ucis și femei de violat? Austrieci, prusaci, italieni, spanioli, egipteni, englezi, polonezi, ruși. Acestea erau popoarele care ne erau fie dușmani, fie supuși. Mai erau și altele, dar lista e prea lungă.

N-am invadat niciodată Anglia. Am pornit mărșăluind din Boulogne, lăsând micile noastre barje să putrezească și ne-am luptat în schimb cu cea de a Treia Coaliție. Ne-am luptat la Ulm și Austerlitz. Eylau și Friedland. Ne-am luptat fără rații, cizmele ne erau distruse, dormeam câte două-trei ore pe noapte și muream cu miile în fiecare zi. Doi ani mai târziu Bonaparte stătea pe-o barjă în mijlocul unui râu și-l îmbrățișa pe țar spunând că nu va mai trebui niciodată să ne luptăm. *Englezii erau cei ce ne stăteau în cale, dar, cu rușii de partea noastră, englezii erau nevoiți să ne lase în pace.* Gata cu coalițiile, gata cu marșurile. Pâine caldă și câmpiile Franței.

L-am crezut. Așa cum am făcut întotdeauna.

Mi-am pierdut un ochi la Austerlitz. Domino a fost rănit iar Patrick, care e în continuare cu noi, nu mai vede niciodată mai departe de următoarea sticlă. Ar fi trebuit să fie destul. Ar fi trebuit să dispar, așa cum fac soldații. Să-mi iau alt nume, să-mi deschid o prăvălie într-un sătuc, poate chiar să mă însor.

Nu m-am așteptat să vin aici. Priveliștea e frumoasă și pescărușii vin după pâine la fereastra mea. Unul din cei de aici fierbe pescăruși, dar numai iarna. Vara sunt plini de viermi.

Iarna.

Iarna inimaginabil de geroasă.

„Mărșăluim spre Moscova”, a spus când țarul l-a trădat. Nu asta intenționase, voia o campanie rapidă. O Lovitură dată Rusiei pentru că îndrăznise iarăși să i se împotrivească. Credea că putea câștiga oricând bătăliile așa cum le câștigase întotdeauna. Credea, ca un câine de circ, că toți spectatorii se vor minuna de giumbușlucurile lui, dar spectatorii se obișnuiseră cu el. Rușii nici măcar nu s-au obosit să lupte cu La Grande Armée în mod serios, mărșăluiau întruna, incendiind satele în urma lor, nelăsând nimic de mâncare, niciun loc de dormit. Mărșăluiau prin iarna fără capăt, iar noi îi urmam. În iarna rusească, îmbrăcați în mantalele noastre de vară. În zăpadă, încălțați cu cizmele noastre cu tălpile lipite cu clei. Când caii ne-au murit de frig, le-am spintecat vintrele și-am dormit cu picioarele vârâte înăuntru. Calul unui soldat a înghețat în jurul lui; dimineața, când a încercat să-și scoată picioarele, îi erau înțepenite acolo, îngropate în intestinele sfărâmicioase. Nu l-am putut elibera, a trebuit să-l lăsăm acolo. Țipa ca din gură de șarpe.

Bonaparte călătorea cu sania, trimițând ordine disperate către trupe, încercând să ne determine să-i atragem pe ruși într-un anumit punct. Nu i-am putut păcăli. De-abia mai puteam merge.

Arderea satelor nu avea urmări doar pentru noi, ci și pentru locuitorii de acolo. Țărani a căror viață se desfășoară după soare și lună. Asemeni mamei și tatălui meu, acceptau fiecare anotimp așteptând recolta. Trudeau din greu pe timp de zi și se alinau cu povești din Biblie și basme ale pădurii. Pădurile lor erau pline de duhuri, unele bune, altele rele, dar fiecare familie avea câte-un basm fericit de povestit; cum le fusese salvat copilul sau cum singura lor vacă fusese readusă la viață cu ajutorul unui duh.

Îi spuneau țarului „tătuca” și îl venerau ca pe Dumnezeu. În naivitatea lor îmi recunoșteam, ca-ntr-o oglindă, propria tânjire și-am înțeles pentru prima dată că nevoia de-un tătuc era aceea care mă adusese până aici. Sunt un popor căruia îi place să stea în jurul vetrei, se mulțumesc să-și proptească ușa în timpul nopții și mănâncă zeamă lungă cu pâine neagră. Cântă ca să alunge noaptea și, pe timpul iernii, asemeni nouă, își iau animalele în bucătărie. Iarna gerul este greu de îndurat, iar

pământul este mai tare ca sabia soldatului. Nu le rămâne altceva de făcut decât s-aprindă lampa, să-și potolească foamea cu ce au în cămară și să viseze la venirea primăverii.

Când armata le-a incendiat satele, oamenii i-au ajutat pe soldați să dea foc propriilor case, anilor de trudă și bun-simț. Au făcut-o pentru tătuca. S-au îndreptat spre iarna cea geroasă, au pornit-o către morții lor singuri, sau doi câte doi, ori familii întregi. S-au dus în pădure, s-au aciuat pe lângă râurile înghețate, nu pentru mult timp, sângele se răcește repede, dar unora dintre ei le mai rămânea totuși destulă vreme să cânte în timp ce treceam pe lângă ei. Vocile le erau luate de aerul crunt și purtate prin miriștile caselor lor până la noi.

Îi ucisesem fără să tragem un foc. M-am rugat ca zăpada să cadă și să-i îngroape pentru totdeauna. Când ninge aproape că poți crede că lumea este din nou curată.

Este fiecare fulg de zăpadă altfel? Nimeni nu știe.

Trebuie să mă opresc din scris acum. Trebuie să-mi fac antrenamentul. Se așteaptă de la tine să-ți faci exercițiile fizice în fiecare zi la aceeași oră, altfel încep să se îngrijoreze pentru sănătatea ta. Le place să ne mențină sănătoși aici, astfel încât atunci când vin vizitatori să plece satisfăcuți. Sper să primesc o vizită astăzi.

Cel mai rău lucru în acest război n-a fost să-mi privesc tovarășii murind, ci să-i privesc trăind. Auzisem povești despre trupul și mintea omenească, condițiile la care se pot adapta, modalitățile pe care le aleg să supraviețuiască. Auzisem povești despre oameni care fuseseră arși de soare și cărora le-a crescut o altă piele, groasă și neagră ca pojghița de pe terciul de ovăz ars. Alții care se-nvățaseră să nu doarmă ca să nu fie mâncați de sălbăticiuni. Trupul se agață de viață cu orice preț. Se autodevorează chiar. Când nu mai există hrană devine canibal și-și devorează grăsimea, apoi mușchii și la urmă oasele. Chiar am văzut soldați, înnebuniți de foame și frig, care-și tăiau brațele și le găteau. Cât poți s-o ții mutilându-te? Ambele brațe. Ambele picioare. Urechile. Bucăți din trunchi. Te poți ciopârți până la ultima bucățică și inima ta să continue să bată în vizuina ei pustiită.

Nu. Mai întâi de toate ia-ți inima. Apoi nu vei mai simți frigul atât de tare. Nici durerea. Fără inimă, nu mai ai niciun motiv

să-ți oprești mâna. Ochii pot privi moartea fără să tremure. Inima este cea care ne trădează, ne face să plângem, să ne-ngropăm prietenii când ar trebui să ne continuăm marșul. Inima este aceea care ne chinuiește noaptea și ne face să urâm tot ceea ce suntem. Inima este aceea care-ngână cântece străvechi, ne-aduce aminte de zilele calde și ne face să șovăim în fața a încă un kilometru ce trebuie parcurs, a altui sat ce arde mocnit.

Ca să supraviețuim acestei ierni geroase am înălțat un rug din inimile noastre și-am scăpat de ele pentru totdeauna. Nu există casă de amanet căreia să-i încredințezi inima ta. N-o poți scoate, s-o învelești într-o cârpă curată și s-o lași un timp acolo, ca apoi s-o răscumperi în vremuri mai bune.

Nu poți să dai un sens pasiunii tale pentru viață în fața morții, tot ce poți face e să renunți la pasiune. Abia după aceea poți începe să supraviețuiești.

Și dacă refuzi?

Dacă-ncepi să te zbuciumi pentru fiecare om pe care-l ucizi, pentru fiecare viață pe care o sfărâmi, pentru fiecare sărmană recoltă abia încropită pe care-o distrugi, pentru fiecare copil al cărui viitor îl furi, nebunia își va arunca ștreangul în jurul gâtului tău și te va târî în codrul întunecat unde toate râurile-s otrăvite și păsările au amuțit.

Când spun că am trăit alături de oameni fără inimă, folosesc cuvintele la propriu.

Pe măsură ce zilele treceau, vorbeam tot mai des despre întoarcerea acasă și acasă nu mai însemna un loc unde să ne iubim și să ne certăm. Nu mai însemna un loc unde focul se stinge și unde ai de obicei atâtea treburi neplăcute de făcut. Acasă devenea centrul bucuriei și-al simțirii. Am început să credem că purtam acest război numai ca să ne putem întoarce acasă. Să ne păstrăm căminul sigur, să ne păstrăm căminul așa cum începuserăm să ni-l imaginăm. Acum că inimile ne părăsiseră, nu mai aveam vreun alt organ în care să ne putem încrede, de unde să izvorască acel flux constant de sentimente ce flutura în vârful baionetelor noastre și ne întreținea focurile pe cale să se stingă. Credeam că totul ne ajută să răzbatem: Dumnezeu era de partea noastră, rușii erau diavoli. Nevestele noastre depindeau de acest război. Franța depindea de-acest

război. Nu exista alternativă la acest război.

Și cea mai grea minciună? Că ne putem întoarce acasă, să reluăm totul de unde îl lăsaserăm. Că inimile noastre ne așteaptă în spatele ușii, alături de câine.

Nu toți bărbații au norocul lui Ulise.

Pe măsură ce temperatura scădea și renunțaserăm chiar la a mai vorbi, speranța care ne susținea era aceea că vom ajunge la Moscova. Un oraș mare unde aveam să mâncăm lângă foc, înconjurați de prieteni. Bonaparte era încredințat că vom avea pace odată ce vom da o lovitură decisivă. Scria deja scrisori de capitulare, umplând spațiile cu umilințe și lăsând în josul paginii suficient loc pentru semnătura țarului. Părea că-și închipuie că învingem în timp ce tot ce făceam era să alergăm în urma lui. Dar el avea blănuri ca să-i mențină sângele vioi și optimist.

Moscova este un oraș al catedralelor, construit pentru a fi frumos, un oraș al piațetelor și al venerației. L-am văzut în goană. Catedralele aurite străluceau în galben și oranj, iar oamenii erau plecați.

I-au dat foc. Chiar și când a sosit Bonaparte, cu câteva zile înaintea restului armatei, era tot o vâlvătaie și a rămas o vâlvătaie. Era un oraș care ardea greu.

Am campat undeva departe de flăcări și în acea noapte l-am servit cu un pui costeliv garnisit cu pătrunjel pe care bucătarul îl creștea în casca unui soldat mort. Cred că în acea noapte mi-am dat seama că nu mai pot rămâne. Cred că din acea noapte am început să-l urăsc.

Nu știam cum este ura, ura care urmează iubirii. Este imensă, plină de disperare, dar tânjește să primească o dovadă că-i neîndreptățită. Și cu fiecare zi în care se dovedește a fi îndreptățită devine și mai monstruoasă. Dacă iubirea a fost pasiune, ura este obsesie. Nevoia de a-l vedea slab, speriat și mai prejos de milă pe cel iubit cândva. Dezgustul e aproape, iar demnitatea e departe. Nu urăști doar ceea ce ai iubit cândva, te urăști și pe tine însuți; cum ai putut să iubești așa ceva?

Peste câteva zile, când Patrick a sosit, l-am căutat în gerul mușcător și l-am găsit înfășurat în saci și având lângă el un urcior plin cu un lichid incert. Era încă omul de veghe, de data asta uitându-se după mișcări ale unui dușman surpriză, dar era

întotdeauna beat și nu tot ceea ce vedea era de luat în seamă. Îmi făcu semn către urcior și-mi spuse că făcuse rost de el în schimbul unei vieți. Un țăran îl implorase să-l lase să moară alături de familia lui în mod onorabil, în ger, împreună cu toți, și-i oferise lui Patrick urciorul. Orice ar fi fost în el, îl adusese într-o stare de mohoreală. L-am mirosit. Mirosea a vechi și a fân. Am început să plâng și lacrimile-mi cădeau ca diamantele.

Patrick culese una și-mi spuse să nu irosesc sarea.

Îngândurat, o puse pe limbă și o înghiți.

— Merge bine cu spirtul ăsta!

Există o poveste despre o prințesă exilată ale cărei lacrimi se transformau în giuvaieruri pe măsură ce mergea. O coțofană o urma și culegea toate giuvaierurile, pe care le lăsă să cadă pe pervazul ferestrei unui prinț. Prințul colindă pe-ntreg pământul până dădu de prințesă și apoi au trăit fericiți până la adânci bătrâneți. Coțofana a fost ridicată la rangul de pasăre regală și i-au dat o pădure de stejari în care să trăiască, iar prințesa a făcut un colier mare din lacrimi, nu ca să-l poarte, ci ca să se uite la el ori de câte ori se simțea nefericită. Când privea colierul, știa că nu este nefericită.

— Patrick, am de gând să dezertez. Vii cu mine?

A râs.

— Acum poate că sunt doar pe jumătate viu, dar sunt sigur că, dacă plec cu tine în sălbăticia asta, voi fi mort de-a binelea.

N-am încercat să-l conving. Am rămas împreună împărțind sacii și alcoolul, dar am visat fiecare-n legea lui.

Domino va veni?

După ce fusese rănit și-i fusese smulsă o parte din față, nu mai era prea vorbăreț. Purta o cârpă înfășurată-n jurul capului și-și oblojea cicatricele sub mai multe straturi de pânză, ca să împiedice sângerarea. Dacă stătea prea mult în frig cicatricele se deschideau și-i umpleau gura cu sânge și puroi. Doctorul i-a explicat ce se întâmplă: rănile au devenit septice după ce și le-a cusut singur. Doctorul a ridicat din umeri. Era o bătălie, făcuse și el ce putuse, dar cum să dovedească puhoiul de brațe și picioare numai cu rachiul de struguri ce abia alina durerea și potolea rănile? Prea mulți soldați răniți, ar fi mai bine dacă ar muri. Domino a fost îngrămădit în sania lui Bonaparte, în cortul unde aceasta era păstrată, și adormise. A avut noroc pentru că avea grijă de echipamentul lui Bonaparte, așa cum și eu am

avut noroc lucrând la popota ofițerilor. Eram amândoi mai bine hrăniți și ne era mai cald ca tuturor celorlalți. Sună destul de plăcut…

Evitam astfel ravagiile cumplite ale gerului și primeam mâncare în fiecare zi. Dar pânzele groase și cartofii nu pot înfrunta o iarnă geroasă; ceea ce reușeau era să ne îndepărteze de fericita uitare care vine odată cu moartea cauzată de frigul excesiv. Când în cele din urmă soldații zac la pământ știind că nu se vor mai ridica, cei mai mulți zâmbesc. Există o mângâiere în a adormi în zăpadă.

Arăta bolnav.

— Am să dezertez, Domino. Vii cu mine?

În acea zi nu putea vorbi deloc, durerea îl cotropise, dar îmi scrijeli pe zăpada care rămăsese încă moale sub cort.

NEBUNIE.

— Nu sunt nebun, Domino, ai râs de mine încă de când m-am înrolat. Opt ani ai râs de mine. A venit vremea să mă iei în serios.

Scrise DE CE?

— Pentru că nu pot să rămân. Războaiele astea nu se vor mai termina niciodată. Chiar dacă ne întoarcem acasă, va urma un alt război. Am crezut că va pune definitiv capăt războiului, așa a spus. Încă unul, a spus, încă unul și apoi va fi pace, dar mereu a mai fost încă unul. Vreau să mă opresc acum.

Scrise VIITORUL. Și apoi trase o linie peste cuvânt.

Ce voia să spună? Viitorul lui? Viitorul meu? Mi-am reamintit acele zile pline de sare de mare când soarele îngălbenea iarba și bărbații se însuraseră cu sirenele. Atunci mi-am început caietul, cel pe care îl am până azi, și Domino s-a repezit la mine strigându-mi că viitorul este un vis. *Nu există decât prezentul, Henri.*

Nu vorbiserăm niciodată despre ce voia să facă, unde se ducea, nu se alăturase niciodată discuțiilor fără noimă care se învârteau în jurul ideii că va fi ceva mai bine în viitor. Nu credea în viitor, numai în prezent, iar acum când viitorul nostru, anii noștri, se transformase atât de neîndurător în prezenturi identice, azi îl înțelegeam mai bine. Trecuseră opt ani și eu eram încă la război, irigând pui, așteptând să mă duc acasă pentru totdeauna. Opt ani de discuții despre viitor și văzându-l cum devine prezent. Ani în care gândeam „De-acum

într-un an voi face altceva”, și peste un an făceam exact același lucru.

Viitorul. I-am pus cruce.

Asta face războiul.

Nu vreau să-l mai ador. Vreau să greșesc pe cont propriu. Vreau să mor când îmi sosește timpul.

Domino mă privea. Zăpada îi acoperise deja cuvintele.

Scrise DU-TE.

Încercă să zâmbească. Gura nu putea zâmbi, dar ochii îi străluceau și, sărind ca pe vremuri așa cum sărea ca să culeagă mere din cel mai înalt copac, smulse un țurțure din pânza înnegrită și mi-l întinse.

Era frumos. Modelat din ger, cu miezul strălucitor. L-am privit din nou. Era ceva înlăuntrul lui, străbătându-l din vârf până în partea de sus. Era un fir subțire de aur pe care Domino îl purta de obicei în jurul gâtului. Zicea că e talismanul lui. Ce făcuse cu el și de ce mi-l dădea mie?

Făcând semne cu mâna îmi dădu de înțeles că nu-l mai putea purta în jurul gâtului din cauza rănilor. Îl curățase și-l agățase punându-l la adăpost, iar în această dimineață îl găsise captiv în țurțure.

Un miracol obișnuit.

Am încercat să i-l dau înapoi, dar el mă împinse până ce-am încuviințat și i-am spus că mi-l voi atârna la cingătoare când o să plec.

Cred că știam că nu va veni. N-ar fi părăsit caii. Ei erau prezentul.

Când am revenit la cortul bucătăriei, Patrick mă aștepta însoțit de o femeie pe care nu o mai întâlnisem niciodată. Era o vivandieră. Mai rămăseseră doar câteva, și numai pentru ofițeri. Cei doi înfulecau pulpe de pui și-mi oferiră și mie una.

— Liniștește-te, îmi spuse Patrick văzându-mi spaima, nu-s ale stăpânului nostru, prietena noastră aici de față le-a adus și, cât am fost să te caut, a și pregătit câte ceva.

— De unde le ai?

— M-am futut pentru ele, rușii au o mulțime și în Moscova sunt încă o mulțime de ruși.

Am roșit și am mormăit ceva cum că rușii au fugit.

Ea râse și spuse că rușii se pot ascunde sub fulgii de zăpadă.

Apoi spuse:

— Nu sunt la fel.

— Ce?

— Fulgii de zăpadă. Gândește-te.

M-am gândit la asta și m-am îndrăgostit de ea.

Când am spus că în acea noapte voi pleca, m-a întrebat dacă poate veni cu mine.

— Te pot ajuta.

Aș fi luat-o cu mine chiar de-ar fi fost șchioapă.

— Dacă plecați amândoi, spuse Patrick, sugând ultima picătură din alcoolul lui diavolesc, vin și eu. N-are niciun haz aici de unul singur.

Am fost luat prin surprindere și pe moment ros de gelozie.

Poate că Patrick o iubea? Poate că ea îl iubea?

Iubire. În plină iarnă geroasă. Ce era în capul meu?

Am împachetat ce mai rămăsese din mâncarea noastră și o parte din cea a lui Bonaparte.

Avea încredere în mine și nu-i dădusem niciodată vreun motiv să nu aibă.

Ei bine, chiar și oamenii de seamă pot avea surprize.

Am luat ce aveam de luat și ea s-a întors înfășurată într-o blană uriașă, un alt suvenir din Moscova. Când am plecat, m-am strecurat în cortul lui Domino și i-am lăsat atâta hrană de câtă am îndrăznit să ne lipsim și mi-am scrijelit numele în gheața de pe sanie.

Apoi am dezertat.

Am mers fără oprire vreme de-o noapte și o zi. Ne-nvățaserăm cu un ritm greoi și ne era frică să ne oprim atunci când simțeam că ne lasă plămânii ori picioarele. Nu vorbeam, ne înfășuraserăm nasul și gura cât mai strâns lăsându-ne ochii să iscodească asemeni unor crăpături. Nicăieri nu se vedea zăpadă proaspăt căzută.

Pământul era atât de tare, încât călcâiele noastre răsunau.

Mi-am amintit de-o femeie cu un copil, de tocurile ei ce scânteiau pe pietre.

— La mulți ani, soldatule.

De ce toate amintirile fericite par că s-au petrecut ieri, deși au trecut ani?

Ne îndreptam în direcția din care veniserăm, folosind ca

repere satele incendiate, dar înaintam încet și ne era teamă să ne-aținem la drum din cauza trupelor rusești sau a unora de-ai noștri, lacomi și disperați. Răzvrătiții, ori trădătorii, cum erau în mod obișnuit numiți, nu găseau pic de îngăduință și nu aveau prilejul să-și ceară iertare. Campam unde puteam găsi un adăpost natural și ne înghesuiam unul în altul ca să ne-ncălzim. Voiam s-o ating, dar trupul îi era în întregime acoperit și eu aveam mănuși pe mâini.

În cea de a șaptea noapte, când am ieșit din pădure, am dat peste o colibă plină de muschete primitive, un depozit al trupelor rusești, am presupus, dar nu era nimeni în preajmă. Eram epuizați, ne-am încercat norocul și am intrat, folosind praf de pușcă scurs din butoiașe ca să aprindem focul. Era prima noapte în care eram destul de adăpostiți pentru a ne scoate cizmele și curând Patrick și cu mine ne întindeam degetele la foc, riscând o degerare definitivă a picioarelor.

Tovarășa noastră își slăbi șireturile dar își păstră ghetele în picioare și, văzând surpriza mea că refuză acest lux neașteptat, spuse:

— Tatăl meu a fost barcagiu. Barcagiii nu-și scot cizmele.

Am tăcut, fie din respect pentru obiceiurile ei, fie din cauza epuizării, dar ea se oferi să ne spună povestea ei dacă voiam s-o ascultăm.

— Un foc și-o poveste, spuse Patrick. Acum tot ce ne mai trebuie este un strop de tărie – și sondă în străfundurile buzunarelor lui insondabile și scoase o altă sticlă astupată din spirtul diavolului.

Iată povestea ei.

Mi-a plăcut întotdeauna să joc. Este un talent înnăscut, ca furtul și iubirea. Ceea ce nu știam din instinct am deprins lucrând la cazinou, privindu-i pe alții cum joacă și învățând ceea ce prețuiesc oamenii: lucrul de preț este cel pe care îl riscă. Am învățat cum să arunc o provocare astfel încât s-o fac irezistibilă. Jucăm în speranța că vom câștiga, dar gândul la ceea ce am putea pierde este cel care ne stârnește.

Modul în care joci depinde de temperament; cărți, zaruri, domino, valetul, asemenea preferințe sunt simple fasoane. Toți jucătorii transpiră. Vin din orașul norocului, unde totul e posibil, dar unde orice lucru își are un preț. În acest oraș

marile averi se câștigă și se pierd peste noapte. Așa a fost dintotdeauna. Corăbiile care poartă mătăsuri și mirodenii se scufundă, servitorii își trădează stăpânii, secretul iese ia iveală și clopotele bat anunțând o altă moarte accidentală. Dar aventurierii fără un ban au fost întotdeauna bine-veniți, ei înseamnă noroc și adesea norocul îi atinge. Unii care vin pe jos pleacă în șa, iar alții care și-au anunțat cu surle și trâmbițe averea cerșesc pe Rialto. Așa a fost dintotdeauna. Jucătorul abil are întotdeauna ceva pus deoparte, ceva pe care să mizeze altădată, un ceas de buzunar, un câine de vânătoare. Dar jucătorul diavolesc ține deoparte ceva de mare preț, ceva pe care nu va juca decât o singură dată în viață. Păstrează acest ceva în spatele panoului secret, lucrul acela de preț, fabulos, pe care bănuiești că îl deține.

Am cunoscut un astfel de bărbat; nu era un bețiv ce adulmecă orice rămășag, niciun împătimit care-și leapădă haina de pe el mai degrabă decât să se ducă acasă. Pierdea din greu, așa cum fac jucătorii; câștiga în mod surprinzător, așa cum fac jucătorii, dar niciodată nu-și exterioriza emoția, niciodată nu m-a făcut să bănuiesc cât de important era ceea ce pusese în joc. Un amator, mi-am zis, și l-am dat uitării. Știți, îmi place pasiunea, îmi place să mă găsesc printre cei disperați.

Am greșit când l-am dat uitării. Aștepta acel rămășag care să-l convingă să riște ceea ce prețuia cu adevărat. Era un jucător adevărat, era pregătit să riște acel lucru de preț, fabulos, dar nu pentru un câine ori un cocos ori obișnuitele zaruri.

Într-o seară liniștită, când mesele erau pe jumătate goale și seturile de domino erau așezate în cutiile lor, el se găsea acolo, umblând de colo-colo, bând și flirtând.

Mă plictiseam.

Apoi în încăpere a intrat un bărbat, nu unul dintre obișnuiții cazinoului, cineva pe care nimeni dintre noi nu-l cunoștea, și, după câteva jocuri de cărți jucate cu jumătate de inimă, îi studie chipul și-l atrase într-o discuție. Au vorbit cam o jumătate de oră atât de absorbiți că ne-am închipuit că sunt prieteni vechi și ne-am pierdut curiozitatea, presupunând ceva banal. Dar bărbatul cel bogat având-ul alături pe tovarășul lui cel încovoiat într-un mod atât de ciudat ceru liniște pentru a

face un anunț, un rămășag absolut remarcabil, iar noi am eliberat mijlocul podelei și l-am lăsat să vorbească.

Se părea că însoțitorul lui, acest străin, venea din pustiurile Levantului, acolo unde cresc șopârle exotice și totul este neobișnuit. În țara lui, nimănui nu-i păsa de averile meschine la masa de joc, ei jucau pentru mize mai mari.

Viața.

Miza era o viață. Câștigătorul lua viața celui ce pierdea în modul în care acesta alegea. Oricât de încet alegea el, cu orice fel de instrument. Ceea ce era sigur era că numai o viață avea să fie cruțată.

Prietenul nostru cel bogat era vizibil emoționat. Ochii îi priveau peste chipurile și mesele din sala de joc într-un spațiu pe care nu-l puteam ocupa; în spațiul durerii și al pierderii. Ce conta că putea pierde o avere?

Avea averi pe care le putea pierde.

Ce conta că-și putea pierde amanta?

Sunt destule femei.

Dar cât va conta că și-ar putea pierde viața?

Avea o singură viață. O prețuia.

Au fost unii în acea noapte care l-au implorat să nu accepte acest joc, care vedeau ceva sinistru în acest bătrân necunoscut, cărora le era probabil teamă că li se va face aceeași ofertă și o vor refuza.

Ceea ce riști arată ce are preț pentru tine.

Aceștia erau termenii.

Un joc alcătuit din trei partide.

Prima, ruleta, unde numai soarta este regină.

A doua, cărțile, unde îndemânarea are rolul ei.

A treia, dominoul, unde îndemânarea este capitală iar șansa, deghizată, este și ea prezentă.

Va purta culorile tale?

Acesta este orașul deghizărilor.

S-a căzut de acord asupra termenilor și au fost strict supravegheați. Se câștiga cu două din trei sau, în eventualitatea că vreunul dintre privitori ar fi strigat Nu! se rejuca o partidă, aleasă la întâmplare, de directorul cazinoului.

Termenii păreau corecți. Mai mult decât corecți în această lume a înșelăciunii, dar mai erau încă unii care nu se simțeau în

largul lor în fața acelui necunoscut, deși acesta nu părea îngâmfat ori amenințător.

Dacă Diavolul ar juca zaruri, s-ar prezenta sub această înfățișare?

Ar veni tot atât de tăcut să ne șoptească la ureche?

Dacă ar sosi ca un înger luminos, ne-am pune pe dată în gardă.

Și cuvântul a fost spus: Jucați.

Am băut cât a durat primul joc, privind la rotirea în roșu și negru, la fâșia strălucitoare de metal cochetând cu un număr apoi cu altul, neștiutoare de câștig ori pierdere. La început părea că prietenul nostru cel bogat va câștiga, dar, în ultimul moment, bila a sărit din fanta ei, s-a rotit din nou cu acel înnebunitor sunet din ce în ce mai stins care marchează ultima șansă posibilă.

Roata s-a oprit.

Norocul îl iubea pe străin.

A fost un moment de tăcere, așteptam un semn, neliniște la una din părți, satisfacție de partea cealaltă, dar cei doi, cu chipuri împietrite, s-au ridicat și s-au îndreptat spre masa verde. Cărțile. Nimeni nu știe ce pot aduce ele. Trebuie să ai încredere în propria-ți mână.

Le-au făcut repede. Erau obișnuiți cu jocul.

Au jucat cam o oră și noi am băut. Am băut ca să ne menținem buzele umede, buzele care ni se uscau de fiecare dată când cădea o carte și străinul părea sortit să câștige. În încăpere domnea o stranie senzație că străinul nu trebuie să câștige, că pentru binele nostru, al tuturor, trebuie să piardă. Voiam ca prietenul nostru cel bogat să-și unească inteligența cu norocul și el a făcut-o.

La cărți, a câștigat și erau la egalitate.

Privirile celor doi bărbați s-au întâlnit pentru o clipă înainte de a se așeza în fața dominoului și pe fiecare chip era ceva din chipul celuilalt. Prietenul nostru cel bogat avea acum o expresie mai calculată, în timp ce chipul rivalului său era mai gânditor, mai puțin lacom ca înainte.

Era limpede de la bun început că erau egali și la acest joc.

Jucau cu abilitate, judecând golurile și numerele, făcând calcule rapide, blufând când unul, când celălalt. Nu mai beam. Nu se auzea niciun sunet, nicio mișcare, cu excepția clinchetului pieselor de domino pe masa de marmură.

Era trecut de miezul nopții. Auzeam apa lovindu-se de pietrele de dedesubt. Îmi auzeam saliva în gâtlej. Auzeam piesele de domino clinchetind pe masa de marmură.

Nu mai rămăsese nicio piesă. Niciun gol.

Străinul câștigase.

Cei doi s-au oprit în același timp și au dat mâna. Apoi bărbatul cel bogat și-a pus mâinile pe masa de marmură, și am văzut că-i tremurau. Niște mâini frumoase, plăcute, care tremurau. Străinul le observă și cu un zâmbet abia schițat sugeră să onoreze termenii rămășagului.

Nimeni nu scoase o vorbă, nimeni nu încercă să-l oprească. Voiam să se întâmple? Speram că o singură viață poate înlocui multe altele?

Nu știu ce motive am avut, tot ce știu este că am tăcut cu toții.

Asta era moartea: dezmembrarea bucată cu bucată, începând cu mâinile.

Bogatul dădu din cap aproape imperceptibil și, înclinându-se către noi, plecă însoțit de străin. Nu am mai auzit nimic, nici nu i-am mai văzut vreodată pe niciunul, dar într-o zi, după mai multe luni, când ne consolaserăm că totul fusese o glumă, că se despărțiseră la colț, când nu-i mai puteam vedea, speriindu-se unul pe celălalt, nimic mai mult, am primit o pereche de mâini albe, cu manichiura făcută, montate pe postav verde într-o cutie de sticlă. Între arătătorul și degetul mare de la mâna stângă era o bilă de ruletă iar între arătătorul și degetul mare de la mâna dreaptă, o piesă de domino.

Directorul a agățat cutia pe perete și acolo este și acum.

Am spus că în spatele panoului secret se află un lucru de preț, fabulos. Nu suntem întotdeauna conștienți de asta, nu suntem întotdeauna conștienți de ceea ce ascundem de acei ochi iscoditori sau de faptul că, uneori, acei ochi iscoditori pot fi chiar ochii noștri.

Într-o noapte, cu opt ani în urmă, o mână care m-a luat prin

surprindere a înlăturat acest panou secret și mi-a arătat acel lucru pe care-l țineam ascuns de mine însămi.

Inima mea este un organ pe care mă pot bizui, cum să fie tocmai inima? Inima mea cea de toate zilele, cea care trudea din greu și-și râdea de viață și nu dădea nimic de la ea. Am văzut acele păpuși răsăritene care se vârau una în alta, ascunzându-se una într-alta și așa am aflat că inima se poate ascunde în ea însăși.

Intram într-un joc de noroc și miza era inima mea. Asemenea jocuri pot fi jucate o singură dată.

Iubeam o femeie și trebuie să recunoașteți că nu este ceva obișnuit. O cunoșteam doar de câteva luni. Am petrecut nouă nopți împreună, după care nu am mai văzut-o niciodată. Trebuie să recunoașteți că nu este ceva obișnuit.

Am preferat întotdeauna cărțile zarurilor – așa că nu ar fi trebuit să mă mire faptul că am tras o carte teribilă.

Dama de pică.

Avea o locuință simplă și elegantă iar soțul ei era uneori chemat să evalueze o nouă raritate (se ocupa de cărți și de hărți); a fost chemat curând după ce ne-am cunoscut. Timp de nouă zile și nopți am stat în casa ei, fără să deschidem ușa, fără să privim pe fereastră.

Eram goale și nu ne rușinam.

Și eram fericite.

În cea de a noua zi am rămas singură un timp pentru că avea niște treburi gospodărești de îndeplinit înainte de întoarcerea soțului ei. În acea zi ploaia se izbea de ferestre umplând canalele de dedesubt, învolburând gunoaiele ce zac sub suprafața apei, gunoaiele care hrănesc șobolanii și exilații în întunecatele lor labirinturi. Era încă la începutul anului? îmi spusese că mă iubește. Nu m-am îndoit niciodată de cuvintele ei, căci puteam simți cât sunt de adevărate. Când mă atingea, știam că sunt iubită cu o pasiune pe care n-o mai simțisem înainte. Nici la altcineva, nici la mine însămi.

Dragostea e la modă în zilele noastre și în acest oraș al modei știm cum să facem dragostea ușoară și să ne ținem inimile la adăpost. Mă consideram o femeie civilizată și am descoperit că sunt o sălbatică. Când m-am gândit c-o s-o pierd am vrut mai degrabă să dispărem amândouă într-un loc singuratic decât să mă simt ca un animal fără niciun prieten.

În cea de a noua noapte am mâncat și am băut ca de obicei singure în toată casa, servitorii fiind liberi. Îi plăcea să pregătească omlete cu ierburi aromate și asta mâncam, cu ridichi pe care le cumpărase de la un zarzavagiu. Din când în când conversația lâncezea și zăream ziua de mâine în privirea ei. Ziua când ne vom despărți și ne vom relua viața de întâlniri ciudate în locuri nefamiliare. De obicei mergeam la o cafenea plină de studenți de la Padova și de artiști în căutare de inspirație. Nu era cunoscută acolo. Prietenii ei nu o puteau descoperi. Astfel ne întâlneam chiar și la ore care nu ne aparțineau, până ce ne-a fost oferit acest dar de nouă nopți.

N-am făcut față tristeții ei; era prea grea.

Nu are sens să iubești pe cineva alături de care te poți trezi doar din întâmplare.

Jucătorul se lasă condus de speranța că va câștiga, îl trec fiori de teamă că va pierde și când câștigă crede că i s-a întors norocul, că va câștiga din nou.

Dacă au fost posibile nouă nopți, de ce n-ar fi și zece?

Așa se face că au trecut săptămâni în așteptarea celei de a zecea nopți, așteptând să câștigăm din nou și în tot acest timp pierzând câte un pic acel ceva fabulos, de neprețuit și de neînlocuit.

Soțul ei se ocupa doar de unicate, nu cumpăra niciodată o comoară pe care o putea avea și altul.

Mi-ar cumpăra oare inima să i-o dea ei?

Mi-o pusesem deja ca miză pentru nouă nopți. Dimineața când am plecat n-am spus că n-o voi mai vedea. Pur și simplu n-am făcut niciun aranjament pentru o altă întâlnire. Ea nu m-a presat, spunea deseori că pe măsură ce îmbătrânește ia ceea ce poate de la viață, dar că se așteaptă la puțin.

Apoi am plecat.

De fiecare dată când eram tentată să mă duc la ea mă duceam la cazinou și mă uitam la câte-un nebun cum se umilește la masa de joc. Puteam paria pe-o altă noapte, să mă împuținez treptat, dar după a zecea noapte ar fi urmat a unsprezecea și a douăsprezecea și tot așa, până în spațiul tăcut care-i durerea de-a nu avea niciodată destul. Spațiul tăcut unde mișună copii înfometați. Ea își iubea soțul.

M-am hotărât să mă căsătoresc.

Era un bărbat care mă dorea de ceva vreme, un bărbat pe care-l refuzasem, îl ocărâsem. Un bărbat pe care-l dispreţuiam. Un bogătaş cu degetele grase. Îi plăcea să mă îmbrac în băiat. Şi mie îmi plăcea să mă îmbrac în băiat din când în când. Asta aveam în comun.

Venea la cazinou în fiecare noapte, jucând pe mize mari, dar niciodată nu miza pe ceva cu adevărat de preţ. Nu era prost. M-a apucat cu mâinile lui înfricoşătoare, cu buricele degetelor ca nişte furuncule gata să se spargă, şi m-a întrebat dacă m-am răzgândit în privinţa ofertei lui. Am putea călători prin toată lumea, spuse. Doar noi trei. El, eu şi boaşele.

Oraşul din care vin eu este un oraş care se schimbă necontenit. Nu are mereu aceleaşi dimensiuni. Peste noapte apar străzi noi iar altele dispar, noi canale îşi croiesc drum peste pământul uscat. Sunt zile în care nu-l poţi străbate de la un capăt la celălalt, atât de lungă ar fi călătoria, şi sunt zile în care o simplă plimbare te duce de jur-împrejurul regatului ca pe-un prinţ de tinichea.

Am început să simt că acest oraş are doar doi locuitori care se presimt unul pe celălalt fără să se-ntâlnească vreodată. Ori de câte ori ieşeam, speram şi mă temeam că o voi vedea. În chipurile străinilor vedeam un singur chip, iar în oglindă îl vedeam pe-al meu.

Lumea.

Lumea este cu siguranţă destul de mare pentru a umbla fără teamă.

Ne-am căsătorit fără nicio ceremonie şi imediat am plecat în Franţa, Spania, chiar şi la Constantinopole. În această privinţă s-a ţinut de cuvânt şi în fiecare lună îmi beam cafeaua în alt loc.

Într-un oraş oarecare cu climă blândă trăia un tânăr evreu căruia îi plăcea să-şi bea cafeaua în cafenele pe trotuar şi să privească la trecători. A văzut marinari şi călători, femei cu orhidee în păr şi tot felul de scene care de care mai bizare.

Într-o zi a văzut o tânără trecând în fugă, cu hainele fluturând în urmă-i.

Era frumoasă şi, pentru că ştia că frumuseţea ne face buni, o rugă să se oprească o clipă şi să bea cafeaua împreună cu el.

— Fug, îi spuse ea.

— De cine fugi?

— De mine însămi.

Dar acceptă să stea o clipă pentru că era atât de singură.

Numele lui era Salvadore.

Au vorbit despre lanțurile muntoase și despre operă. Au vorbit despre animale cu înveliș metalic care pot înota în lungul râului fără să iasă la suprafață după aer. Au vorbit despre acel lucru fabulos și de preț pe care fiecare îl avem și-l ținem secret.

— Uite, spuse Salvadore, privește – și scoase o cutie emailată în exterior și căptușită cu un material moale în interior și înlăuntrul ei era inima lui.

— Dă-mi-o pe-a ta în schimb.

Dar ea n-a putut să i-o dea pentru că nu călătorea împreună cu inima ei, aceasta bătea în altă parte.

I-a mulțumit tânărului și s-a întors la soțul ei, ale cărui mâini se târau pe trupul ei ca niște crabi.

Și tânărul s-a gândit adesea la frumoasa femeie din acea zi însorită în care vântul îi flutura cerceii ca pe niște aripioare de pește.

Am călătorit timp de doi ani, apoi i-am furat ceasul și ce bani mai avea la el și l-am părăsit. M-am îmbrăcat ca băiat ca să trec neobservată și, în timp ce sforăia după ce-și băuse vinul roșu și mâncase aproape o gâscă întreagă, m-am pierdut în întunericul care-mi fusese întotdeauna prieten.

Am avut slujbe ciudate pe corăbii și în case mari, am învățat cinci limbi și n-am văzut orașul destinului pentru încă trei ani, apoi, dintr-o toană și pentru că îmi voiam inima înapoi, am luat o corabie către casă. Ar fi trebuit să știu că nu trebuie să-mi forțez norocul în orașul care se micșorează. Curând soțul m-a găsit și furia că fusese jefuit și abandonat nu pălise, deși trăia cu altă femeie de-acum.

Un prieten de-al lui, un bărbat sofisticat, a sugerat un pariu între noi doi, un mod de a ne rezolva diferendul. Urma să jucăm cărți și dacă eu câștigam aveam libertatea să vin și să plec după pofta inimii precum și banii ca s-o fac. Dacă pierdeam, soțul meu avea să facă ce voia cu mine, deși nu putea să mă rănească ori să mă omoare.

Ce puteam face?

Atunci, am crezut că am jucat prost, dar mai târziu am descoperit din întâmplare că pachetul de cărți fusese măsluit,

câștigătorul era fixat de la început. Așa cum v-am spus, soțul meu nu este prost.

Valetul de cupă m-a prins.

Când am pierdut, am crezut că mă va sili să mă întorc acasă și cu asta s-ar termina totul, dar el m-a lăsat să aștept trei zile, apoi mi-a trimis un mesaj prin care îmi fixa o întâlnire.

Când am ajuns, era împreună cu prietenul lui și cu un ofițer de rang înalt, un francez care s-a dovedit a fi generalul Murat.

Acest ofițer m-a măsurat din cap până-n picioare – eram în straiele mele femeiești, iar apoi mi-a cerut să mă schimb, deghizându-mă. Era tot numai admirație și, întorcându-mi spatele, scoase o pungă mare din uniformă și-o puse pe masă.

— Asta-i prețul asupra căruia am convenit, spuse.

Și soțul meu numără banii cu degete tremurânde.

Mă vânduse.

Urma să mă alătur armatei, să-i urmez pe generali ca să le satisfac poftele.

Murat mă asigură că era o mare onoare.

Nu mi-au dat timp suficient ca să-mi iau inima, doar bagajele, dar le sunt recunoscătoare pentru asta; aici nu-i un loc potrivit pentru o inimă.

A tăcut. Patrick și cu mine, care nu scoseserăm o vorbă și nici nu ne mișcaserăm decât pentru a ne feri picioarele care ni se prăjeau, ne-am simțit incapabili să vorbim. Tot ea a întrerupt tăcerea.

— Dă-mi rachiul ăla drăcesc, o poveste merită să fie răsplătită.

Părea nepăsătoare și umbrele care-i trecuseră peste față în timp ce povestea dispăruseră, dar eu simțeam cum pe chipul meu tocmai începeau să coboare.

Nu mă va iubi niciodată.

Am găsit-o prea târziu.

Am vrut s-o întreb mai multe despre orașul ei plin de apă care nu este niciodată același, să-i văd privirea aprinzându-se de iubire pentru ceva, chiar dacă nu pentru mine, dar își întindea deja blănurile pregătindu-se să se culce. I-am pus cu sfială mâna pe față și ea a zâmbit, citindu-mi gândurile.

— Când vom scăpa din zăpada asta, te voi duce în orașul deghizării și-ți vei găsi pe cineva care să ți se potrivească.

Altcineva. Dar eu sunt deja deghizat în aceste haine

soldățești.

Vreau să merg acasă.

În timpul nopții, în timp ce dormeam, a început din nou să ningă. Dimineața n-am putut deschide ușa, nici Patrick, nici eu, nici toți trei împreună. A trebuit să spargem scândura acolo unde era crăpată și, pentru că sunt încă numai piele și os, eu am fost primul care a șters-o într-un nămete mai înalt ca un stat de om.

Am început să sap cu mâinile zăpada năucitoare și mortală care mă ispitea să mă cufund în ea și să nu mai ies de-acolo niciodată. Zăpada nu arată rece, parcă n-ar avea nicio temperatură. Și, când cade și prinzi bucățelele alea de nimic în mână, pare incapabilă să facă rău cuiva. Pare imposibil ca, prin simplă înmulțire, totul să fie atât de diferit.

Poate că nu. Până și Bonaparte a început să învețe că numărul contează. În această țară întinsă sunt atâția kilometri de străbătut și oameni și fulgi de zăpadă ce depășesc resursele noastre.

Mi-am scos mănușile ca să le păstrez uscate și mi-am privit mâinile devenind din roșii albe, apoi de-un frumos albastru-marin când venele se umflă aproape purpurii, aproape de culoarea anemonelor. Îmi puteam simți plămânii începând să înghețe.

Acasă, la fermă, gerul de la miezul nopții face pământul să strălucească și înțepenește stelele. Acolo frigul te șfichiuiește ca un bici, dar niciodată nu este atât de frig încât să simți cum îngheți din interior. Că aerul pe care-l respiri captează fluidele și aburii, transformându-le în lacuri de gheață. Când inspiram aveam impresia că sunt îmbălsămat.

Mi-a trebuit aproape toată dimineața ca să înlătur zăpada atât cât să se poată deschide ușa. Am plecat luând cu noi praf de pușcă și foarte puțină hrană și-am încercat să ne croim drum spre Polonia, sau Ducatul Varșoviei, cum o numise Napoleon. Planul nostru era să ne ațінem pe lângă granițe, apoi prin Austria, peste Dunăre, și să ne îndreptăm spre Veneția ori Trieste dacă porturile erau blocate. O călătorie de aproximativ două mii de kilometri.

Villanelle se pricepea să folosească busola și hărțile; spuse că ăsta era unul din avantajele de a se fi culcat cu generali.

Înaintam mai încet ca de obicei din cauza troienelor și am fi

putut muri în mai puțin de două săptămâni de la plecare dacă n-am fi fost obligați să facem un ocol care ne-a condus la un pâlc de case departe de zona armatei noastre.

Când am văzut fumul înălțându-se la oarecare distanță am crezut că este un alt sacrificiu trist, dar Patrick jură că poate zări acoperise, nu schelărie, și a trebuit să credem că nu rachiul dracului e cel care ne ghidează. Dacă ar fi un sat incendiat, trupele ar fi în imediata apropiere.

La sfatul lui Villanelle, am pretins că suntem polonezi. Știa poloneza și rusa, și le explică sătenilor bănuitori că fuseserăm capturați de francezi pentru munci, dar ne uciseserăm paznicii și fugiserăm. De aici uniformele, furate ca să evităm să fim prinși. Când țăranii ruși au auzit că omorâserăm câțiva francezi, fețele li s-au luminat de bucurie, și ne-au zorit să intrăm promițându-ne hrană și adăpost. De la ei, prin intermediul lui Villanelle, am aflat cât de puțin din țară fusese cruțată, cât de cuprinzătoare fusese incendierea. Casele lor scăpaseră pentru că erau destul de departe și mai ales pentru că cineva de rang înalt era îndrăgostit de fata păstorului de capre. O poveste ciudată despre o aventură care-i aprinsese inima și imaginația deopotrivă. Acest rus le promisese să cruțe satul și și-a reorientat trupele ca atare, astfel încât, când noi, francezii, i-am urmat, am mers la rându-ne pe alt drum.

Se pare că iubirea poate supraviețui chiar și pe timp de război sau într-o iarnă geroasă. Ca și zmeura de zăpadă, ne explică gazda noastră, așa e dragostea, și ne spuse cum aceste firave delicatese apar întotdeauna în februarie, indiferent de vreme. Indiferent de șanse. Nimeni nu știe de ce, când pinii sunt slăbiți la rădăcină și oile cele rezistente trebuie să fie ținute în adăpost, aceste imposibile plante de seră cresc totuși.

Fiica păstorului de capre era un fel de celebritate.

Villanelle a pretins că ea și cu mine eram căsătoriți și-am fost culcați în același pat, în timp ce sărmanul Patrick a trebuit să împartă patul cu fiul lor, care era un idiot binevoitor. În cea de a doua dimineață am auzit țipete venind dinspre porumbarul lui Patrick pe care l-am găsit țintuit pe spate de către fiu, care avea statura unui bou. Băiatul avea un fluier de lemn și cânta un soi de melodie în timp ce Patrick gemea sub el. Nu l-am putut urni, numai soția gazdei noastre, lovindu-l ușor cu haina, îl trimise pe băiat, care urla și plângea de-acum, afară în

zăpadă. Nu după multă vreme se strecură înăuntru și se întinse la picioarele mamei sale, privind tâmp.

— E-un băiat bun, îi spuse ea lui Villanelle.

Se pare că la naștere primise vizita unui duh și duhul îi oferise minte sau putere. Soția gazdei noastre ridică din umeri. La ce bun să ai minte în acest loc unde trebuie să ai grijă de oi și capre și aveai de doborât copacii? I-au mulțumit spiritului și i-au cerut putere, și acum fiul lor, care avea numai paisprezece ani, putea duce cinci oameni în spate ori ridica o vacă pe umeri de parcă ar fi fost un miel. Mânca dintr-o găleată pentru că nu exista o farfurie destul de mare ca să-i astâmpere pofta. Și astfel, când mâncam, noi trei stăteam cu străchinile noastre și țăranul cu soția lui mestecând pâinea lor tare, iar la capătul mesei, fiul lor care astupa cu umerii fereastra în timp ce-și vâra și scotea polonicul din găleată.

— O să se însoare? întrebă Villanelle.

— Desigur, spuse gazda noastră, arătându-se mirată. Orice femeie își dorește un bărbat atât de puternic ca soț. Când îi va veni timpul îi vom găsi pe cineva.

Noaptea stăteam întins alături de Villanelle și-o ascultam cum respiră. Dormea ghemuită, cu spatele la mine și nu dădea niciodată vreun semn că ar vrea să fie atinsă. O atingeam când eram sigur că doarme. Îmi plimbam mâna în sus, pe spinare, și mă întrebam dacă toate femeile au pielea atât de moale și de fermă în același timp. Într-o noapte se întoarse spre mine pe neașteptate și-mi spuse să fac dragoste cu ea.

— Nu știu cum.

— Atunci o să fac eu dragoste cu tine.

Când mă gândesc la acea noapte, aici, în locul acesta unde voi rămâne pentru totdeauna, îmi tremură mâinile și mă dor toți mușchii. Am pierdut orice simț al zilei ori al nopții, am pierdut orice sens al muncii mele, scriind această poveste, încercând să vă transmit ce s-a întâmplat cu adevărat. Încercând să nu inventez prea mult. Mă pot gândi la ea din greșeală, cuvintele înnegurându-se în fața ochilor mei, tocul ridicându-se și rămânând așa, mă pot gândi la ea ore în șir și totuși să pară că mă gândesc întruna la aceeași clipă. Părul ei pe când se apleca deasupra mea, pletele ei pe fața și pe pieptul meu, și cum o priveam printre șuvițele roșii cu sclipiri aurii. Și-

a lăsat să cadă tot părul deasupra mea, iar eu am simțit că stau întins în iarba înaltă, în siguranță.

Când am părăsit satul, aveam trasate pe hartă o serie de scurtături și mai multă mâncare decât ar fi avut ei de risipit. M-am simțit vinovat pentru că, exceptând-o pe Villanelle, ar fi trebuit să ne omoare.

Pe oriunde ajungeam întâlneam bărbați și femei care-i urau pe francezi. Bărbați și femei ale căror destine fuseseră hotărâte de alții. Nu erau dintre cei care gândeau articulat, erau oameni ai pământului care se mulțumeau cu puțin, slăvind cu fervoare obiceiurile locului și pe Dumnezeu. Deși viețile nu li se schimbaseră mult, se simțeau disprețuiți pentru că înșiși conducătorii lor fuseseră disprețuiți, nu se mai simțeau stăpâni pe ei și urau de moarte armatele și regii marionetă pe care Bonaparte îi planta în urma lui. Bonaparte susținea întotdeauna că știe ce este bine pentru un popor, știa cum să-l îmbunătățească, să-l educe. A știut; a făcut îmbunătățiri oriunde s-a dus, dar a uitat întotdeauna că până și oamenii simpli doresc să fie liberi să greșească după capul lor.

Bonaparte nu voia greșeli.

În Polonia am pretins că suntem italieni și ne-am bucurat de simpatia datorată unui popor ocupat din partea altui popor ocupat. Când Villanelle și-a dezvăluit originea venețiană, și-au acoperit gura cu mâna și femeile pioase și-au făcut cruce. Veneția, orașul Satanei. Era cu adevărat așa? Și până și cele mai dezaprobatoare s-au târât până la ea și-au întrebat-o dacă era adevărat sau nu că acolo trăiau unsprezece mii de prostituate, toate mai bogate ca regii.

Villanelle, căreia îi plăcea să spună povești, născoci câteva pe potriva celor mai sălbatice vise ale lor. Ajunse până-ntr-acolo încât le spuse că barcagiii aveau degetele de la picioare palmate și, în timp ce eu și Patrick abia ne stăpâneam râsul, polonezii făceau ochii mari și unul își asumă chiar riscul de-a fi excomunicat sugerând că s-ar fi putut ca însuși Christos să fi umblat pe apă datorită aceluiași accident din naștere.

În timpul călătoriei am aflat vești despre La Grande Armée, câte mii muriseră, și mi se făcea rău să aud ce prăpăd îngrozitor fusese pentru nimic. Bonaparte spunea că o noapte la Paris cu târfele va fi de-ajuns ca să-i înlocuiască pe cei morți.

Poate, dar le-ar trebui șaptesprezece ani ca să crească.

Până și francezii începeau să obosească. Până și femeile lipsite de ambiție doreau ceva mai mult decât să fabrice băieți care să fie uciși și fete care să producă și mai mulți băieți. Oboseam. Talleyrand i-a scris țarului și i-a spus: *Poporul francez este civilizat, conducătorul lui, nu…*

Nu suntem deosebit de civilizați, multă vreme am vrut ceea ce a vrut el. Am vrut glorie și cuceriri și sclavi și osanale. Dorința lui a ținut mai mult decât a noastră, căci se părea că niciodată n-o va plăti cu propria-i viață. Și-a păstrat până-n ultima clipă acel ceva prețios, fabulos, undeva în spatele panoului secret, dar noi, care nu prea mai aveam altceva în afară de viețile noastre, am mizat pe tot ce aveam încă de la început.

A văzut ce simțeam.

A reflectat la ceea ce pierdeam noi.

El avea corturi și hrană, în timp ce noi muream.

Încerca să fondeze o dinastie. Noi luptam pentru viețile noastre. Nu există victorie limitată. O singură cucerire duce, ineluctabil, la alta, ca să protejezi ceea ce a fost câștigat. În călătoria noastră n-am întâlnit prieteni ai Franței, ci numai dușmani zdrobiți. Dușmani ca tine și ca mine, cu aceleași speranțe și temeri, nici buni nici răi. Fusesem învățat să caut monștri și diavoli și am găsit oameni obișnuiți.

Dar, la rându-le, oamenii obișnuiți căutau diavoli. Mai ales austriecii erau convinși că francezii sunt brutali, nemeritând nici măcar disprețul. Dar, crezându-ne în continuare italieni, erau excesiv de generoși cu noi și ne comparau favorabil în toate privințele cu francezii.

Și dacă mi-aș da la o parte masca? Ce s-ar întâmpla atunci, m-aș transforma într-un diavol chiar sub privirile lor? Mă temeam că mă vor mirosi, că nasurile lor, atât de disprețuitoare și deprinse să urască orice avea un iz de Bonaparte, m-ar detecta imediat. Dar se pare că suntem așa cum părem. Cât de găunoasă e ura noastră, dacă nu o recunoaștem decât în cele mai evidente circumstanțe!

Eram aproape de Dunăre când Patrick a început să se poarte ciudat. Călătoriserăm mai bine de două luni și ne găseam într-o vale înconjurată de păduri de pini. Eram pe fundul ei ca niște

furnici într-o uriașă cușcă verde. Scăpați de zăpadă și de gerul ucigător, recuperam mult din timpul pierdut. Eram optimiști, încă două săptămâni poate și am fi ajuns în Italia. De când plecaserăm din Moscova, Patrick cântase tot timpul. Cântece de neînțeles, lipsite de melodie, niște sunete cu care ne obișnuiserăm, pe ritmul cărora mărșăluiam. Însă de-o zi încoace era grozav de tăcut, de-abia mânca și nu voia să vorbească. În acea seară, pe când ne așezam în jurul focului din vale, a început să ne povestească ceva despre Irlanda, ne spunea cât de mult și-ar dori să fie acasă. Se întreba dacă ar reuși să-l convingă pe episcop să-i dea iarăși o parohie. Îi plăcuse să fie preot, „și nu doar din cauza fetelor, deși conta și asta, știu”.

Spuse că avea un rost să te duci la biserică, chiar de credeai sau nu, avea un rost să te duci la biserică și să te gândești la cineva care nu-ți era nici rudă, nici dușman.

Am spus că era o ipocrizie, iar el spuse că Domino avea dreptate în privința mea; că eram un puritan în străfundul inimii, că nu înțelegeam nici dezordinea, nici slăbiciunile, nici firea omenească.

M-a durut mult acest lucru, dar cred că ceea ce a spus era adevărat, căci ăsta e într-adevăr unul dintre păcatele mele.

Villanelle ne-a povestit despre bisericile din Veneția cu picturile și îngerii lor, cu diavolii și hoții, cu femeile adultere și animalele care hălăduiau peste tot. Patrick se lumină gândindu-se că ar putea să-și încerce norocul mai întâi la Veneția.

Se trezi în mijlocul nopții. Delira. Am încercat să-l liniștesc, dar este puternic și nici eu nici Villanelle nu am riscat să fim loviți de pumnii sau de picioarele lui. În ciuda nopții geroase, transpira și buzele îi erau spuzite de sânge. L-am acoperit cu toate păturile noastre, iar eu am ieșit în bezna care mă-nspăimânta și-am strâns niște lemne uscate ca să facem focul. Am înălțat un adevărat rug, dar nu s-a putut încălzi. Transpira și tremura și țipa că-i este frig de moarte, că Diavolul i s-a cuibărit în plămâni și-i insuflă damnarea.

A murit spre revărsatul zorilor.

Nu aveam lopeți, nicio posibilitate de-a săpa pământul negru, așa că l-am purtat între noi până la marginea pădurii de pini și l-am acoperit cu ferigi, crengi și frunze. L-am îngropat ca pe un arici, în așteptarea verii.

Apoi ni s-a făcut frică. Din ce cauză o fi murit, și dacă ne-am molipsit și noi? În ciuda vremii și-a nevoii de a merge mai departe, ne-am dus la râu și ne-am spălat trupul și hainele și-am tremurat pe lângă foc, în după-amiaza ce-abia începea. Villanelle vorbea cu tristețe despre guturai, dar pe atunci nu știam nimic despre această boală venețiană care acum mă atacă în fiecare noiembrie.

Când l-am părăsit pe Patrick am lăsat cu el și optimismul nostru.

Începuserăm să credem că ne vom sfârși călătoria, dar acum acest lucru părea mai puțin probabil. Dacă unul murea așa ușor, de ce n-ar muri trei? Am încercat să glumim, amintindu-ne ce față a făcut când băiatul cât boul i se așezase deasupra, amintindu-ne de lucrurile pe care le vedea; odată pretinsese că o vede pe Sfânta Fecioară plimbându-se prin ceruri pe-un măgar aurit, întotdeauna vedea tot felul de lucruri și n-avea importanță cum sau de ce, conta că le vedea și că ni le povestea. Poveștile erau tot ce aveam.

Ne spusese povestea miraculosului său ochi și când anume îl descoperise pentru prima oară. Era într-o dimineață fierbinte în comitatul Cork și ușile bisericii erau larg deschise, ca să poată ieși căldura și mirosul de sudoare pe care nici măcar o baie bună nu-l poate scoate după șase zile petrecute la câmp. Patrick tocmai rostea o splendidă predică despre iad și primejdiile cărnii, iar privirea îi rătăcea deasupra enoriașilor; cel puțin ochiul drept, pentru că descoperi că ochiul stâng o zbughea hăt departe peste trei câmpuri, concentrându-se asupra unei perechi de enoriași care comiteau adulter sub cerul liber în timp ce perechile lor îngenuncheau în biserică.

După slujbă, Patrick era profund uimit. Chiar îi văzuse sau era, asemeni Sfântului Ieronim, supus unor viziuni păcătoase? în acea după-amiază se duse să-i viziteze și, după câteva remarci la noroc, aprecie după chipurile lor vinovate că într-adevăr făcuseră ceea ce crezuse că făcuseră.

În parohie era o femeie foarte devotată ai cărei sâni mergeau mult înainte-i și Patrick a descoperit că, stând în micuța lui casă parohială, putea vedea direct în dormitorul ei fără niciun telescop. Se uita uneori, doar ca să verifice că nu păcătuiește. În cele din urmă recunoscu că Dumnezeu trebuie să-i fi dat

acest ochi într-un scop fără-ndoială bun.
Nu el i-a dat puterea lui Samson?
— Și Samson era și el amator de femei.

Ne putea zări acum? Oare de-acolo, de lângă Sfânta Fecioară, putea privi în jos și ne vedea cum plecăm gândindu-ne la el? Probabil că acum putea să vadă cu amândoi ochii până în zare. Îi doream să se afle în Rai, deși nu credeam în existența acestui loc.
Voiam să ne vadă ajunși acasă.

Mulți dintre prietenii mei muriseră. Unul singur mai rămăsese dintre cei cinci băieți cu care făcusem un haz nebun de hambarul roșu și de vacile pe care le moșiserăm. Alții pe care îi cunoscusem de-a lungul anilor și cu care mă obișnuisem fuseseră răniți mortal ori erau dați dispăruți pe-un câmp de luptă ori pe altul. Un oștean are grijă să nu se lege prea mult de oameni. Am văzut o ghiulea de tun despicând în două un pietrar, un om care-mi plăcea, și am încercat să-i iau cele două jumătăți de pe câmp, dar când m-am întors după picioare, nu le puteam deosebi dintre multe altele. A mai fost și un dulgher pe care l-au împușcat pentru că sculptase un iepure din patul muschetei. Când nu ne aflam în luptă, moartea pe câmpul de bătălie părea glorioasă. Dar pentru cei care erau plini de sânge, pentru cei schilodiți și siliți să alerge printr-un fum înecăcios spre liniile inamice unde-i așteptau baionetele, moartea în luptă părea doar ceea ce este. Moarte. Lucru curios era că întotdeauna ne întorceam.
La Grande Armée avea mai mulți recruți decât putea să instruiască și foarte puțini dezertori, cel puțin până de curând. Bonaparte a spus că avem războiul în sânge.
Să fie adevărat?
Și, dacă este adevărat, aceste războaie nu se vor mai sfârși. Nici acum, nici niciodată. De câte ori strigăm „Pace!” și alergăm acasă la iubitele noastre și la lucrul pământului, se dovedește că, de fapt, nu trăim în pace ci în răgazul până la următorul război. Războiul ne pândește mereu din viitor. Viitorului i s-a pus cruce.
Nu, războiul nu poate fi în sângele nostru.
De ce să moară într-o iarnă geroasă, doar pentru a face pe

plac unui singur om, un popor căruia îi plac strugurii și soarele?

De ce am făcut-o eu? Pentru că l-am iubit. Era pasiunea mea și când ne ducem la război simțim că nu mai suntem niște oameni cu sânge călâu.

Ce crede Villanelle?

Bărbații sunt violenți. Despre asta e vorba.

Să fii cu ea era ca și cum ți-ai lipi ochii de un caleidoscop viu. Era toată numai culori primare și, deși înțelegea mai bine ca mine ambiguitățile inimii, nu era echivocă în gândire.

— Vin din orașul labirinturilor, spunea, dar dacă mă întrebi încotro s-o iei îți spun drept înainte.

Eram de acum în Regatul Italiei, și ea plănuia să luăm o barcă până la Veneția, unde am putea sta cu familia ei până ce eu m-aș fi putut întoarce în siguranță în Franța. În schimb, îmi cerea o favoare și această favoare se referea la redobândirea inimii sale.

— Iubita mea o are încă. Am lăsat-o acolo. Vreau să mă ajuți s-o iau înapoi.

I-am promis ajutorul meu, dar doream și eu ceva; de ce nu își scosese niciodată ghetele? Nici măcar când locuiam la țăranii din Rusia? Nici măcar în pat?

Ea râse și-și dădu părul pe spate, iar ochii îi străluciră și între sprâncene îi apărură două cute. M-am gândit că era cea mai frumoasă femeie pe care o văzusem vreodată.

— Ți-am spus. Tata a fost barcagiu. Barcagiii nu-și scot ghetele.

Și asta a fost tot ce mi-a spus, dar eu m-am hotărât ca, la sosirea în orașul ei minunat, să aflu mai multe despre acești barcagii și ghetele lor.

Am avut noroc de-o călătorie plăcută, și pe acea mare caldă și strălucitoare războiul și iarna geroasă păreau la o depărtare de ani întregi. Din trecutul altcuiva. Și astfel se face că în mai 1813 am văzut pentru prima oară Veneția.

Să sosești la Veneția pe mare, așa cum trebuie s-o facă oricine, este ca și cum ai vedea un oraș ireal ridicându-se și tremurând în aer. Este un truc al luminii din revărsat de zori să facă să pâlpâie clădirile, în așa fel că par a nu sta locului. Acest

oraș nu-i construit pe niciun fel de axe pe care să mi le pot imagina, ci pare că a țâșnit, fără chibzuială, de ici și de colo, de pretutindeni. Că a crescut ca un aluat într-o formă proprie. Nu există preliminarii, nici docuri pentru ambarcațiunile mai mici, îți ancorezi barca în lagună și într-o clipă, fără nicio greutate, ești în Piața San Marco. Am privit chipul lui Villanelle, chipul cuiva care se întoarce acasă, și n-am văzut altceva decât întoarcerea acasă. Privirea îi pâlpâia pe catedrale și pisici, îmbrățișând tot ce vedea și transmițând un mesaj tăcut că se întorsese. Am invidiat-o pentru asta. Eu eram încă în exil.

Am acostat și luându-mă de mână m-a condus printr-un labirint imposibil, peste ceva ce părea că se poate traduce ca Podul Pumnilor și, mai mult, Canalul Closetelor, până ce am ajuns la o liniștită uliță pe apă.

— Este spatele casei mele, spuse, ușa din față dă spre canal.

Aici ușile principale se deschid pe apă?

Mama și tatăl ei vitreg ne-au primit cu acel soi de extaz de care îmi imaginam că avusese noroc fiul risipitor. Și-au tras scaunele și s-au așezat mai aproape de noi, astfel încât ne atingeam toți cu genunchii, și mama ei se tot ridica și se repezea afară aducând tăvi cu prăjituri și carafe cu vin. La fiecare din poveștile noastre tatăl ei mă bătea pe spate și exclama „Ha, ha”, iar mama ei își înălța mâinile către Sfânta Fecioară și spunea:

— Ce binecuvântare că sunteți aici.

Faptul că eram francez nu-i deranja cu nimic.

— Nu orice francez este Napoleon Bonaparte, spuse tatăl ei. Am cunoscut câțiva cumsecade, deși soțul lui Villanelle n-a fost atât de cumsecade.

Am privit-o uimit. Nu-mi spusese niciodată că soțul ei cel gras era francez. Am presupus că ușurința cu care vorbea limba mea i se trăgea de la faptul că-și trăise cea mai mare parte din viață înconjurată de atâția soldați.

Ea ridică din umeri, gestul ei obișnuit când nu voia să dea explicații, și întrebă ce s-a întâmplat cu soțul ei.

— Ca întotdeauna, vine și pleacă; dar te poți ascunde.

Gândul că ne vor ascunde pe amândoi, fugari din motive diferite, îi emoționa enorm pe părinții lui Villanelle.

— Pe când eram măritată cu un barcagiu, spuse mama ei, în

fiecare zi se întâmplau fel de fel de lucruri, dar barcagiii au spirit de clan și acum, când sunt măritată cu un brutar – ea-l ciupi de obraz, ei își urmează calea lor iar eu pe a mea. (își miji ochii și se aplecă atât de tare în față încât am putut mirosi ce mâncase la micul dejun.) Ți-aș putea spune atâtea povești care să-ți facă părul măciucă, Henri – și mă bătu cu palma pe genunchi atât de puternic, că am căzut pe spate pe scaun.

— Dă-i pace băiatului, spuse soțul ei, uiți că tocmai a venit pe jos de la Moscova.

— *Madonna,* exclamă ea, cum aș putea?

Și mă sili să mai mănânc o prăjitură.

Ghiftuit de-atâtea prăjituri și vin, cădeam aproape de-a-npicioarelelea, când ea m-a luat să-mi arate casa și mai ales micul grilaj cu o oglindă astfel poziționată încât să dea la iveală identitatea oricărui vizitator aflat la ușa dinspre apă.

— Nu vom fi întotdeauna acasă și, dacă vrei să deschizi, trebuie să știi cine este la ușă. Ca o precauție suplimentară, cred c-ar trebui să-ți razi barba. Noi, venețienii, nu suntem foarte păroși și ai ieși în evidență.

I-am mulțumit și am dormit două zile.

În cea de a treia zi m-am trezit într-o casă cufundată în tăcere, iar în camera mea era întuneric beznă, căci obloanele fuseseră complet închise. Le-am deschis larg și am lăsat să pătrundă lumina gălbuie care mi-a atins fața și s-a sfărâmat în cioburi pe podea. Puteam să văd praful în razele de soare. Camera era joasă și cu o formă curioasă, iar pe pereți erau locuri goale unde atârnaseră cândva tablouri. Am găsit un lavabou și un urcior plin cu apă rece ca gheața, și, după atâta frig, în această căldură, abia am suportat să-mi înmoi degetele ca să-mi alung somnul de pe ochi. Mai era și o oglindă. De înălțimea unui stat de om, pe un suport mobil. Oglinda era argintată pe alocuri, și m-am văzut cât eram de slab, numai oase, cu un cap prea mare și-o barbă de tâlhar. Aveau dreptate. Trebuia să mă rad înainte să ies. De la fereastra mea care dădea spre canal am zărit multă lume trecând în bărci. Bărci cu zarzavaturi, bărci pentru pasageri, bărci cu baldachin care adăposteau doamne bogate și bărci subțiri, ca tăișul de cuțit, cu prova ridicată. Acestea erau cele mai ciudate, pentru că proprietarii lor trebuiau să vâslească stând în picioare. După

cât îmi dădeam seama, canalul era marcat la intervale regulate cu țăruși în dungi vesele, de unii dintre ei fiind legate bărci care-i loveau pe alții cu vârfurile lor cojindu-și vopseaua aurie în soare.

Am aruncat apa murdară de care mă folosisem și resturile de barbă în canal și m-am rugat ca trecutul meu să se fi înecat pentru totdeauna.

M-am rătăcit încă de la început. Pe unde trece Bonaparte, drumurile devin drepte, construcțiile sunt sistematizate, plăcuțele de pe străzi pot fi schimbate pentru a celebra o bătălie, dar sunt întotdeauna clar marcate. Aici, dacă dau vreo importanță plăcuțelor, sunt fericiți să le folosească pe aceleași încă o dată. Nici măcar Bonaparte n-a putut organiza Veneția.

Este un oraș de nebuni.

Pretutindeni dădeam de câte o biserică și uneori aveam impresia că nimeresc în aceeași piațetă dar cu biserici diferite. Probabil că aici bisericile cresc peste noapte precum ciupercile și se dizolvă la fel de repede odată cu ivirea zorilor. Poate că venețienii le construiesc în timpul nopții. Când erau la apogeul puterii lor, construiau zilnic câte un galion complet echipat. De ce nu și o biserică, cu tot ce trebuie? Singurul loc rațional din întreg orașul este grădina publică și chiar și acolo, într-o noapte cețoasă, au răsărit patru biserici sepulcrale înghițind pinii aliniați ca la armată.

Nu m-am întors la casa brutarului timp de cinci zile pentru că n-am putut găsi drumul și pentru că-mi era jenă să vorbesc în franceză cu acești oameni. Am tot mers, uitându-mă după prăvălioarele cu pâine, adulmecând asemeni unui câine ce ia urma, sperând să găsesc un indiciu în aer. Dar n-am găsit decât biserici.

În cele din urmă, am dat un colț, un colț pe unde, jur, mai trecusem de sute de ori înainte și am văzut-o pe Villanelle împletindu-și părul într-o barcă.

— Am crezut că ai plecat în Franța, spuse. Mama avea inima frântă. Te vrea de fiu.

— Am nevoie de o hartă.

— Nu te-ar ajuta. Este un oraș viu. Lucrurile se schimbă.

— Villanelle, orașele nu se schimbă.

— Ba da, Henri.

Mi-a spus să mă urc în barcă, promițându-mi ceva de mâncare pe drum.

— Te iau într-un tur, și apoi n-o să te mai rătăcești.

Barca mirosea a urină și a varză și am întrebat-o a cui este. Mi-a spus că-i aparținea unui om care creștea urși. Un admirator al ei. Învățasem să nu-i pun prea multe întrebări: adevăr sau minciună, răspunsurile erau de obicei nesatisfăcătoare.

Am alunecat ușor din zona însorită, prin tunele înghețate care m-au făcut să-mi clănțăne dinții în gură, pe lângă barje igrasioase de muncitori, trase de cargourile lor fără nume.

— Acest oraș se închide asupra lui însuși. Canalele ascund alte canale, aleile se încrucișează și se reîncrucișează astfel încât nu le mai recunoști dacă n-ai trăit aici toată viața. Chiar când cunoști piațetele și poți trece din Rialto în ghetou și apoi afară în lagună cu toată încrederea, tot rămân locuri pe care nu le găsești niciodată, și dacă le găsești s-ar putea să nu mai vezi niciodată San Marco. Lasă-ți destul timp pentru ceea ce faci și fii pregătit să mergi pe alt drum, să faci ceva ce n-ai avut în minte dacă acolo te conduc străzile!

Am vâslit desenând pe apă o formă ce părea să fie un opt, mereu același. Când i-am sugerat lui Villanelle că ținea morțiș să fie misterioasă și mă ducea pe-un drum pe care nu-l voi mai recunoaște niciodată, ea zâmbi și-mi spuse că mă duce pe un drum străvechi pe care numai un barcagiu poate spera să și-l amintească.

— Orașele din interior nu apar pe nicio hartă.

Am trecut pe lângă palate prădate, cu perdele atârnând la ferestrele fără obloane și din când în când puteam zări câte o siluetă subțire la un balcon sfărâmat.

— Sunt exilații, cei pe care francezii i-au alungat. Acești oameni sunt morți, dar nu dispar.

Am trecut pe lângă un grup de copii ale căror chipuri erau bătrâne și pline de răutate.

— Te duc să-mi vezi prietena.

Canalul pe care a cotit era plin de gunoaie și șobolani ce pluteau cu burțile rozalii în sus. Uneori era aproape prea îngust ca să putem trece, și atunci ea împingea în pereți, răzuind cu vâsla generații întregi de mâl. Nimeni nu putea trăi aici.

— Ce oră ar putea fi?

Villanelle râse.

— Ora de vizită. Am adus un prieten.

Trase barca într-un refugiu care puțea, și acolo, pe-un strat de coșuri ce-abia se ținea la suprafața apei, așezată pe vine, am zărit o femeie atât de murdară și scofâlcită încât cu greu te puteai gândi la ea ca la o ființă umană. Părul îi licărea, un soi de mucegai fosforescent îi era agățat în plete și-i dădea ceva din înfățișarea unui diavol din străfundul pământului. Era înfășurată într-un material căruia nu-i puteai ghici culoarea ori desenul. La una din mâini nu avea decât trei degete.

— Am fost plecată, spuse Villanelle. Am fost plecată mult timp, dar n-o să mai plec. Asta este Henri.

Bătrâna creatură continua s-o privească pe Villanelle. Vorbi în scurt timp.

— Zici că ai fost plecată, iar eu am stat de veghe așteptându-te cât timp erai plecată și uneori ți-am zărit stafia cum se-ndepărtează plutind. Ai fost în pericol și vei mai fi, dar nu vei mai pleca. Nu în această viață.

În locul unde stătea ciucită nu era deloc lumină. Clădirile de pe ambele părți ale apei se închideau ca un arc deasupra capetelor noastre. Atât de aproape încât acoperișurile păreau că se ating în unele locuri. Eram în canalul de scurgere?

— Ți-am adus pește.

Villanelle scoase un pachet pe care bătrâna îl mirosi înainte de a-l vârî sub fuste. Apoi se întoarse către mine.

— Fii atent la vechii dușmani cu o nouă înfățișare.

— Cine este? am întrebat curând după ce ne îndepărtaserăm în siguranță.

Villanelle ridică din umeri și-am știut că nu-mi va da răspunsul real.

— O exilată. Locuia aici.

Și-mi arătă spre o clădire părăsită cu un dublu stăvilar care fusese lăsat să se scufunde, așa că acum apele pătrunseseră în încăperile de jos. Etajele superioare erau folosite ca depozite și de la una din ferestre atârna un scripete.

— Se spune că pe când locuia acolo luminile nu se stingeau niciodată înainte de ivirea zorilor, iar beciurile aveau vinuri atât de rare că puteai muri dacă beai mai mult de-un pahar. Avea corăbii pe mare, care aduceau atâtea mărfuri încât făcuseră din ea una dintre cele mai bogate femei din Veneția.

Când ceilalți vorbeau despre ea, o făceau cu respect, și când se refereau la soțul ei îi spuneau „soțul doamnei celei bogate”. Și-a pierdut averile când Bonaparte a pus ochii pe ele și se zice că Joséphine poartă acum bijuteriile ei.

— Joséphine poartă bijuteriile multor oameni, am spus.

Am vâslit ieșind din orașul ascuns în piațete însorite și canale largi care îmbrățișau opt ori nouă bărci și tot mai rămânea loc pentru fragilele ambarcațiuni de plăcere ale vizitatorilor.

— Acum e vremea lor. Și, dacă stai până în august, poți sărbători ziua de naștere a lui Bonaparte. Dar până atunci ar putea să fie mort. În acest caz trebuie neapărat să stai până în august și-i vom celebra funeraliile.

Oprise barca în fața unei locuințe impozante ce se înălța preț de șase etaje și stăpânea cea mai bună parte din acest canal curat și elegant.

— În casa aceea îmi vei găsi inima. Trebuie să intri,

Henri, și să mi-o aduci.

7

Era nebună? Vorbiserăm la modul figurat. Inima îi era în trup, ca și a mea. Am încercat să-i explic acest lucru, dar ea îmi luă mâna și mi-o puse pe pieptul ei.

— Simte și singur.

Am vrut să simt și mi-am plimbat mâna în sus și-n jos fără nicio fereală. N-am putut simți nimic. Mi-am lipit urechea de trupul ei și m-am ghemuit rămânând nemișcat pe fundul bărcii, iar un gondolier care tocmai trecea ne-a zâmbit înțelegător.

Nu auzeam nimic.

— Villanelle, dacă nu ai avea inimă, ai fi moartă.

— Soldații alături de care ai trăit crezi că aveau inimă? Crezi că soțul meu cel gras avea o inimă pe undeva prin straturile alea de grăsime?

De data asta am ridicat din umeri.

— E un fel de-a spune, știi și tu.

— Știu, dar ți-am mai spus-o. Acesta este un oraș neobișnuit, aici toate lucrurile se prezintă altfel.

— Vrei să intru în casa aia și să-ți caut inima?

— Da.

Părea ireal.

— Henri, când ai plecat din Moscova, Domino ți-a dăruit un

țurțure cu un fir de aur înlăuntru. Unde-i acum?

I-am spus că nu știu ce s-a întâmplat cu el, presupuneam că s-a topit în bagaj și că am pierdut firul de aur. Îmi era rușine că l-am pierdut, dar, când a murit Patrick, o vreme am uitat să mai am grijă de lucrurile la care țineam.

— E la mine.

— Ai aurul?

Eram neîncrezător, ușurat. Probabil că-l găsise și astfel, până la urmă, nu-l pierdusem pe Domino.

— Am țurțurele.

Pescui în geantă și-l scoase tot atât de rece și de tare ca în ziua în care Domino îl smulsese din coviltir și mă expediase. L-am răsucit în mână. Barca urca și cobora și pescărușii își urmau calea obișnuită. Am privit-o întrebător, dar ea ridică doar din umeri și-și întoarse fața din nou către casă.

— În noaptea asta, Henri. În această noapte vor fi la Fenice. Te voi aduce aici și te voi aștepta, dar mă tem să intru, ca nu cumva să nu mă mai simt în stare să plec.

Îmi luă țurțurele.

— Când îmi vei aduce inima, îți voi da acest miracol.

— Te iubesc, am spus.

— Ești fratele meu, spuse ea și-am vâslit îndepărtându-ne.

Am luat cina împreună cu ea și părinții ei; aceștia au insistat să le dau detalii despre familia mea.

— Vin dintr-un sat înconjurat de dealuri care se întind până departe, de-un verde strălucitor presărat cu păpădii. E și-un râu cu maluri inundate în fiecare iarnă, iar vara sufocate de mâl. Depindem de râu. Depindem de soare. Acolo de unde vin eu nu sunt străzi și piațete, doar căsuțe, de obicei cu un singur etaj, și-ntre ele poteci trasate de pașii care le-au străbătut și nu de mâinile care le-au desenat. Nu avem biserică, folosim hambarul, și iarna trebuie să ne strecurăm pe lângă clăile de fân. N-am băgat de seamă Revoluția. Ca și pe voi, ne-a luat prin surprindere. Gândurile noastre sunt întotdeauna la uneltele de lemn pe care le ținem în mână, la grânele pe care le cultivăm și întotdeauna la Dumnezeu. Mama mea era o femeie pioasă și, când a murit, tata a spus că și-a întins brațele spre Maica Sfântă și chipul i s-a luminat din interior. A murit din cauza unui accident. A căzut un cal peste ea și i-a frânt șoldul, iar noi

n-avem leac pentru asemenea lucruri, numai pentru colici și nebunie. Asta s-a întâmplat în urmă cu doi ani. Tata continuă să tragă la plug și să prindă cârtițele care răscolesc câmpul. Dacă o să pot, mă voi duce acasă la strânsul recoltei și-l voi ajuta. Acolo îmi este locul.

— Și inteligența ta, Henri? mă întrebă Villanelle, pe jumătate sarcastică. Un om ca tine, învățat de un preot, care-a călătorit atâta și-a luptat. Ce părere ai despre întoarcerea la vite?

Am ridicat din umeri.

— La ce folosește inteligența?

— Ai putea să-ți încerci norocul aici, spuse tatăl ei, sunt multe șanse pentru un tânăr.

— Poți sta cu noi, spuse mama ei.

Dar ea n-a spus nimic și eu nu puteam să stau și să-i fiu frate, când inima mea tânjea după iubirea ei.

— Știi, spuse mama ei, apucându-mă de braț, ăsta nu-i un oraș ca toate celelalte. Paris? scuip pe el. (Scuipă.) Ce-i Parisul? Doar câteva bulevarde și niște magazine scumpe. Aici sunt mistere pe care numai morții le cunosc. Ascultă ce-ți spun, barcagiii de aici au degetele de la picioare palmate. Nu, nu zâmbi, e adevărat. Am fost măritată cu unul și de aceea știu și am adus pe lume fii din căsătoria mea precedentă. (își ridică piciorul în aer și încercă să-și atingă degetele.) între fiecare deget vei găsi o pieliță și cu acele pielițe ei merg pe apă.

Soțul ei nu răcni și nici nu izbi în urciorul cu apă așa cum făcea de obicei când găsea că un lucru este nostim. Îmi întâlni privirea și-mi zâmbi cu jumătate de gură.

— Un bărbat trebuie să fie receptiv. Întreab-o pe Villanelle.

Dar ea avea buzele cusute și-n scurt timp părăsi încăperea.

— Are nevoie de un nou bărbat, spuse mama ei, aproape cu rugăminte în glas, odată ce bărbatul ăla e înlăturat… În Veneția se întâmplă atât de des accidente, e atât de întuneric, iar apele sunt atât de adânci. Cine ar fi surprins dacă ar mai muri cineva?

Soțul ei îi puse mâna pe braț.

— Nu stârni duhurile.

După ce am terminat masa și tatăl moțăia în timp ce mama broda o haină, Villanelle mă duse la barcă și plecarăm alunecând pe apa întunecată. Schimbase barca ce mirosea a urină și varză cu o gondolă și vâslea stând în picioare în felul

acela grațios, într-o parte. Spuse că era o deghizare mai bună; gondolierii dau adesea târcoale caselor mari în speranța că vor căpăta de lucru. Eram cât pe ce s-o întreb de unde are barca, dar cuvintele mi-au murit pe buze când am zărit semnele de la proră.

Era o barcă funerară.

Noaptea era răcoroasă, dar nu întunecată; o lună strălucitoare ne proiecta grotesc umbrele pe apă. Am ajuns curând la stăvilar și, așa cum promisese, casa părea goală.

— Cum pătrund înăuntru? am șoptit în timp ce lega barca de-un inel de fier.

— Cu asta. (Mi-a dat o cheie. Netedă și plată, precum cheia de la închisoare.) Am păstrat-o ca să-mi aducă noroc. Dar nu mi-a adus niciodată, deloc.

— Cum să-ți găsesc inima? Casa asta are șase etaje.

— Ascultă s-o auzi bătând și uită-te în locurile cele mai imposibile. Dacă apare vreun pericol, voi țipa ca un pescăruș peste apă și atunci trebuie să te întorci degrabă.

Am părăsit-o și am pășit în holul încăpător, trezindu-mă față în față cu un animal în mărime naturală, cu un corn ieșindu-i din cap. Am scos un țipăt scurt, dar înăbușit. În fața mea se afla o scară din lemn care se rotea la jumătatea drumului și dispărea în mijlocul casei. M-am hotărât să încep de sus și apoi s-o iau în jos. Nu mă așteptam să găsesc ceva, dar presimțeam că, dacă n-aș fi putut să-i descriu lui Villanelle fiecare încăpere, m-ar fi silit să mă întorc. Eram convins de asta.

Prima ușă pe care am deschis-o nu mi-a dezvăluit nimic altceva decât o harpă.

A doua încăpere a cărei ușă am deschis-o avea cincisprezece ferestre cu vitralii.

A treia nu avea deloc ferestre iar pe podea, unul lângă altul, se aflau două sicrie, cu capacele deschise și căptușite cu mătase albă.

A patra încăpere era acoperită cu rafturi din podea până în tavan, iar rafturile erau înțesate cu cărți pe mai multe rânduri. Era și o scară.

În a cincea încăpere ardea o lumină și era o hartă a lumii, acoperind tot peretele. O hartă cu balene înotând în mare și monștri înspăimântători care mâncau pământul. Erau marcate

diverse drumuri ce păreau că dispar sub pământ, iar alteori se opreau abrupt la malul mării. În fiecare colț stătea un cormoran având în cioc un pește care se zbătea.

A șasea încăpere era o cameră de lucru; o tapiserie cam pe trei sferturi terminată era așezată în ramă. Reprezenta o tânără așezată turcește în fața unui pachet de cărți. Era Villanelle.

A șaptea încăpere era o cameră de studiu; biroul era burdușit cu caiete acoperite cu un scris de mână mărunt și subțire. Scris pe care nu l-am putut descifra.

În cea de a opta încăpere se afla doar o masă de biliard și o ușiță pe o latură a camerei. Am fost atras de această ușă și, când am deschis-o, am dat de o încăpere în care se aflau rochii de tot felul, ce miroseau a mosc și tămâie. Camera unei femei. Aici nu am simțit nicio teamă. Am vrut să-mi îngrop fața în haine și să zac pe podea învăluit de acel miros. M-am gândit la Villanelle și la părul ei răsfirat pe fața mea și m-am întrebat dacă așa se simțise și ea cu această femeie seducătoare ce mirosea atât de dulce. În jurul încăperii se aflau cutii din abanos cu monogramă. Am deschis una și am constatat că era plină cu sticluțe, înăuntru se aflau aromele plăcerii și pericolului. Fiecare sticluță conținea cel mult cinci picături așa că m-am gândit că sunt esențe de mare valoare și foarte puternice. Fără să mă gândesc, am pus una în buzunar și m-am întors cu gândul să plec. Dar în acea clipă, m-a oprit un zgomot. Un zgomot ca de șoarece ori de gândac. Un zgomot regulat, constant, ca bătaia unei inimi. Propria mea inimă a pierdut o bătaie și-am început să iau la rând rochie cu rochie, în grabă, împrăștiind pantofii și lenjeria. M-am așezat pe vine și-am ascultat iarăși. Era undeva jos, ascuns.

Am început să mă târăsc pe coate sub unul din rafturile pentru haine și am găsit un vas indigo împachetat într-o cămașă de noapte. Vasul palpita. Nu am avut curajul să-l deschid. Nu am avut curajul să verific ce este acel lucru prețios și fabulos, dar știu că l-am luat așa cum era, înfășurat în cămașa de noapte, am coborât cele două etaje și l-am scos apoi afară în noaptea pustie.

Villanelle, aplecată în afara bărcii, privea apa. Când mă auzi ridică mâna ca să mă oprească și, fără să mă întrebe nimic, vâsli cât mai departe în lagună. În cele din urmă se opri, transpirația îi lucea palid în lumina lunii. I-am întins bocceaua.

Oftă; mâinile îi tremurau; apoi mă rugă să mă întorc cu spatele.

Am auzit cum scoate dopul vasului și apoi un sunet ca de gaz care iese. Apoi niște sunete îngrozitoare – se îneca, înghițea – și doar frica m-a ținut la celălalt capăt al bărcii, auzind-o cum probabil moare.

Tăcere. Mi-a atins spatele și când m-am întors m-a apucat din nou de mână și mi-a pus-o pe pieptul ei.

Inima îi bătea.

Imposibil.

Vă spun, inima îi bătea.

Mi-a cerut cheia și, punând într-o cutie atât cheia cât și cămașa de noapte, le-a scufundat în apă și-a zâmbit atât de radioasă încât, deși totul fusese o nebunie, meritase. M-a întrebat ce am văzut și i-am povestit despre fiecare încăpere și la fiecare încăpere întreba despre o alta și apoi i-am spus despre tapiserie. S-a albit la față.

— Dar spui că nu era terminată?

— Doar pe trei sferturi.

— Și eram eu? Ești sigur?

De ce era atât de tulburată? Pentru că, dacă tapiseria ar fi fost terminată și femeia i-ar fi țesut în ea inima, ar fi fost prizonieră pentru totdeauna.

— Nu înțeleg nimic din toate astea, Villanelle.

— Nu te mai gândi la nimic, eu îmi am inima, iar tu miracolul.

Și-și răsfiră pletele și mă duse vâslind până acasă învăluit în această volatilă pădure roșcată.

Am dormit prost, visând cuvintele bătrânei, „Fii atent la vechii dușmani cu o nouă înfățișare”, dar dimineața mama lui Villanelle m-a trezit îmbiindu-mă cu ouă și cafea, noaptea s-a dus și coșmarurile ei păreau că aparțin aceleiași fantezii.

Acesta este orașul nebunilor.

Mama ei s-a așezat pe marginea patului sporovăind și îndemnându-mă s-o rog pe Villanelle să se mărite cu mine când va fi liberă.

— Am avut un vis azi-noapte, spuse ea. Un vis în care apărea moartea. Cere-o de nevastă, Henri.

Când am ieșit împreună în acea după-amiază am rugat-o, dar ea a scuturat din cap.

— Nu-ți pot da inima mea.

— N-am nevoie de ea!

— Poate că nu, dar eu trebuie s-o dăruiesc. Tu ești fratele meu.

Când i-am povestit mamei ei ce s-a întâmplat, s-a oprit din copt.

— Ești prea normal pentru ea, ei îi plac nebunii. I-am spus să se potolească, dar nu vrea. Vrea ca în fiecare zi să fie Rusaliile.

Apoi mormăi ceva despre insula înfricoșătoare și se învinui pe sine, dar eu nu-i întreb nimic pe acești venețieni când mormăie; e treaba lor.

Am început să mă gândesc să plec în Franța și, deși gândul că n-o voi mai vedea în fiecare zi îmi îngheța inima mai tare ca orice iarnă geroasă, mi-am adus aminte acele cuvinte ale ei, cuvinte pe care le spusese când Patrick cu ea și cu mine stăteam într-o colibă rusească și beam rachiul diavolului…

N-are sens să iubești pe cineva alături de care te poți trezi doar din întâmplare.

Se spune că acest oraș poate primi pe oricine. Se pare că aici fiecare naționalitate este reprezentată într-o proporție oarecare. Sunt aici visători și poeți, pictori peisagiști rău mirositori și cei ca mine, vântură-lume care au nimerit aici din întâmplare și n-au mai plecat niciodată. Toți caută ceva, călătorind prin lume, peste șapte mări, mereu în așteptarea unui motiv ca să se oprească. Eu nu mai caut, eu am găsit ceea ce vreau și nu pot avea. Dacă aș rămâne, n-aș rămâne pentru că sper, ci din cauza fricii. Frica de a fi singur, de a fi despărțit de o femeie care prin simpla ei prezență face ca tot restul vieții mele să pară un noian de umbre.

Spun că o iubesc. Dar ce înseamnă asta?

Înseamnă că-mi revizuiesc viitorul și trecutul în lumina acestui sentiment. E ca și cum as scrie într-o limbă străină în care pe neașteptate pot citi. Fără vorbe, ea mă explică mie însumi. Ca orice duh, nu știe ce face.

N-am fost un soldat bun, pentru că mi-a păsat prea mult de ce urma să se întâmple. Nu m-am putut niciodată pierde în larma tunurilor, în momentul luptei și al urii. Mintea mi-o lua razna înainte, plină de imagini cu câmpuri ale morții și cu toate acele lucruri care fuseseră durate timp de ani buni, și care apoi

se pierdeau într-o zi-două.

Am rămas pentru că nu aveam unde altundeva să mă duc.

Nu vreau s-o mai fac.

Oare toți îndrăgostiții se simt neajutorați și bravi în prezența iubitei? Neajutorați pentru că dorința de a te încovriga precum un câine de companie este întotdeauna pe-aproape. Bravi pentru că, de-ar trebui, știi că ai înjunghia un balaur, înarmat doar cu un briceag de buzunar.

Când visez la un viitor în brațele ei, nu-mi apar niciodată zile întunecate, nici măcar o răceală și, deși știu că este un nonsens, chiar cred că am fi fericiți pentru totdeauna și că odraslele noastre ar schimba lumea.

Vorbesc ca soldații care visează că se înapoiază acasă…

Nu. Din când în când ar dispărea zile în șir și eu aș jeli. Ar uita că avem copii și m-ar lăsa pe mine să am grijă de ei. Casa noastră ar juca-o la cazinou, iar dacă aș duce-o să trăim în Franța, ar ajunge să mă urască.

Știu toate astea, dar nu contează.

Niciodată nu-mi va fi credincioasă.

Mi-ar râde în nas.

Mi-ar fi întotdeauna teamă de trupul ei din cauza puterii pe care o are.

Și, în ciuda acestor lucruri, când mă gândesc la plecare, îmi simt pieptul greu de tot.

Înflăcărare. Prima iubire. Dorință.

Pasiunea mea poate fi explicată. Dar un lucru este sigur; Villanelle este astfel făcută încât tot ce atinge ea devine revelație.

Mă gândesc mult la trupul ei; nu că îl posed, ci doar că îl privesc cum se răsucește în somn. Nu stă niciodată locului; fie se zbuciumă în barcă, fie aleargă nebunește cu brațele-ncărcate de varză. Nu este niciodată nervoasă, doar că nu-i stă în fire să rămână nemișcată. Când i-am spus cât de mult îmi place să stau culcat pe câmpul verde strălucitor și să privesc cerul albastru strălucitor, ea mi-a spus: „Poți face asta când ești mort, spune-le să lase deschis capacul sicriului”.

Dar știe cum este cerul. O pot vedea de la fereastra mea cum vâslește foarte încet și privește în albastrul desăvârșit căutând prima stea.

S-a hotărât să mă învețe să vâslesc. Ba mai mult: să vâslesc în stil venețian. Am plecat în zori într-o gondolă roșie din cele folosite de poliție. Nu mi-am bătut capul s-o întreb cum a făcut rost de ea. În zilele din urmă fusese foarte fericită; îmi lua adesea mâna punându-mi-o pe inima ei, ca un bolnav căruia i s-a dat o a doua șansă.

— Dacă totuși ești hotărât să fii păstor de capre, măcar să te trimit acasă cu o meserie temeinică. În momentele de liniște îți poți construi o barcă, poți naviga în josul râului despre care vorbești gândindu-te la mine.

— Ai putea veni cu mine dacă ai vrea.

— Nu vreau. Ce-aș face cu un sac de cârtițe și fără nicio masă de joc la orizont?

Știam și eu asta, dar nu mi-a plăcut deloc să o aud.

Nu eram un vâslaș înnăscut și nu o dată am înclinat barca atât de rău încât am căzut amândoi și Villanelle m-a apucat de ceafă țipând că se îneacă.

— Trăiești pe apă, am protestat eu când m-a tras sub apă, țipând cât o țineau puterile.

— Așa-i. Trăiesc pe apă, nu în apă.

Uimitor, nu știa să înoate.

— Barcagiii n-au nevoie să înoate. Un barcagiu n-are de ce să ajungă în apă. Nu putem să mergem acasă până nu ne uscăm, m-aș face de râs.

Nici măcar entuziasmul ei nu m-a putut ajuta să mă descurc cum trebuie, și seara, cu părul încă ud, ea înhăță iarăși vâslele și-mi spuse să mergem mai bine la cazinou.

— Poate că pentru asta ești bun.

Nu mai fusesem niciodată într-un cazinou și am fost dezamăgit așa cum mă dezamăgise cu ani în urmă bordelul. Lăcașurile păcatului sunt mult mai păcătoase în imaginație. Nu există un pluș roșu de un roșu atât de aprins ca acela pe care-l visezi. Nici femei cu picioarele atât de lungi cât crezi că s-ar aține pe-acolo. Și, în închipuire, aceste locuri sunt întotdeauna libere.

— Sus este o cameră de biciuit, îmi spuse, dacă te interesează.

Nu. M-ar plictisi. Știu ce înseamnă biciuirea. Am aflat totul de la prietenul meu preotul. Sfinților le place să fie biciuiți și

am văzut o sumedenie de imagini cu cicatricele lor extatice și privirile pofticioase. Să privești cum este biciuit un om obișnuit nu poate avea același efect. Carnea de sfânt este moale și albă, întotdeauna ascunsă de lumina zilei. Când biciul o descoperă, este momentul de plăcere, momentul când ceea ce a fost ascuns este dat la iveală.

Am lăsat-o să privească și, când am văzut tot ce era de văzut din interioarele cu marmură rece, sticlă jivrată și postav zgâriat, m-am retras lângă fereastră și mi-am odihnit mintea privind canalul ce strălucea dedesubt.

Așadar trecutul era dus. Scăpasem. Asemenea lucruri sunt posibile.

Mă gândeam la satul meu și la rugul pe care îl aprindeam la sfârșitul iernii; scăpăm de lucrurile care nu ne mai trebuiau; celebram viața ce urma să vină. Opt ani de ostășie se duseseră în canal odată cu barba care nu mi se potrivea. Opt ani de Bonaparte. Mi-am văzut imaginea reflectată în fereastră; acesta era chipul care devenisem. În spatele imaginii mele am văzut-o pe Villanelle lipită cu spatele de perete, iar în fața ei era un bărbat care îi bloca drumul. Îl privea calmă, dar mi-am dat seama după felul cum își ridica umerii că îi era teamă.

Era foarte lat, o uriașă întindere întunecată precum o pelerină de matador.

Stătea cu picioarele depărtate, cu un braț sprijinit de perete astfel încât îi bloca trecerea, iar cu celălalt braț în buzunar. Ea-l împinse repede și pe neașteptate, și tot pe-atât de repede mâna lui zbură din buzunar și o lovi. Am auzit sunetul și când am sărit ea se și furișase pe sub brațul lui și trecuse în fugă pe lângă mine, apucând-o în jos pe scări. Nu mă puteam gândi la nimic altceva decât că trebuie să ajung la ea înaintea lui, dar el pornise deja în urmărirea ei. Am deschis fereastra și-am făcut un salt în canal.

Am țâșnit la suprafață cu chipul acoperit de ierburi și-am înotat până la barca noastră, am slăbit nodul, așa că atunci când ea a sărit ca o pisică înăuntru, i-am strigat să vâslească încercând să mă cațăr peste marginea bărcii. Ea nu m-a băgat în seamă și a vâslit, iar eu am fost târât în urmă ca acel delfin domesticit pe care îl ține un tip la Rialto.

— El e, îmi spuse, când în cele din urmă m-am rostogolit grămadă la picioarele ei. Am crezut că este tot plecat, am spioni buni.

— Soțul tău?

Scuipă în canal.

— Da, unsurosul și perversul ăla de bărbatu-meu.

M-am ridicat.

— Ne urmărește.

— Știu o cale; nu degeaba sunt fiică de barcagiu.

Am amețit din cauza vitezei pe care a imprimat-o bărcii și de cât de mult a vâslit numai în cercuri. Mușchii brațelor i se încordaseră atât de tare că parcă stăteau să-i țâșnească prin piele și când am trecut prin dreptul unei lumini i-am văzut venele conturate. Respira greu, curând trupul i-a fost tot atât de ud ca și al meu. Înaintam pe-o fâșie de apă care devenea tot mai îngustă și se înfunda într-un perete alb. În ultima secundă, când mă așteptam să aud cum barca noastră crapă ca surcelele, Villanelle a luat o curbă imposibilă și ne-am tras într-un golfuleț care ne-a dus într-un tunel ce picura.

— Ajungem curând acasă, Henri, stai calm.

Era prima oară când o auzeam folosind cuvântul „calm”.

Am tras lângă stăvilarul casei ei, dar, pe când ne pregăteam să legăm barca, o proră alunecă tăcut din spatele nostru și m-am trezit privind chipul bucătarului.

Bucătarul.

Carnea din jurul gurii i se clinti într-o umbră de zâmbet. Era cu mult mai solid decât pe vremea când îl cunoscusem, cu fălci ce-i atârnau ca niște cârtițe moarte și un sac durduliu de piele care-i ținea capul pe umeri. Ochii i se micșoraseră, iar sprâncenele, întotdeauna stufoase, îmi păreau acum amenințătoare ca niște santinele. Își puse mâinile pe marginea bărcii, mâini cu o sumedenie de inele parcă îndesate cu forța în carne. Mâini roșii.

— Henri, spuse, ce plăcere.

Privirea întrebătoare pe care mi-o aruncă Villanelle se lupta cu privirea plină de dezgust ațintită asupra lui. El văzu acest conflict și, atingând-o ușor, cât s-o facă să tresară, spuse:

— S-ar zice că Henri a fost norocul meu. Datorită lui și micilor lui șiretlicuri am fost alungat de la Boulogne și trimis la Paris ca să am grijă de depozite. N-am fost niciodată omul care

să aibă grijă de ceva dacă nu aveam și eu ceva de câștigat. Nu-ți face plăcere, Henri, să-ți întâlnești un vechi prieten și să vezi cât este de prosper?

— Nu vreau să am nimic de-a face cu tine, am spus.

Zâmbi iarăși și de această dată i-am zărit dinții. Ce mai rămăsese din ei.

— Dar vrei, cu siguranță, să ai de-a face cu soția mea. Soția mea – pronunță aceste cuvinte foarte rar. Apoi chipul lui căpătă o expresie veche pe care o cunoșteam bine.

— Mă surprinde să te văd aici, Henri. N-ar trebui să fii cu regimentul tău? Nu-i vreme de vacanță, măcar că ești unul din favoriții lui Bonaparte.

— Nu-i treaba ta.

— Într-adevăr, nu e, dar n-o să te superi dacă le voi pomeni de tine câtorva prieteni de-ai mei, nu-i așa?

Se întoarse spre Villanelle.

— Am și alți prieteni care vor fi interesați să afle ce s-a întâmplat cu tine. Prieteni care au plătit o groază de bani ca să te cunoască. Va fi mai simplu dacă vii cu mine acum.

Ea îl scuipă în față.

Ce s-a întâmplat după aceea nu îmi este prea clar, deși am avut timp să mă gândesc ani în șir la asta. Ani liniștiți, în care nimic nu urma să mă distragă. Îmi amintesc că el s-a înclinat în față, când ea l-a scuipat, și a încercat s-o sărute. Îmi amintesc gura lui deschizându-se și apropiindu-se de ea, mâinile lui desprinzându-se de barcă, trupul îndoit. Mâna lui frecându-se de sânii ei. Gura lui. Gura lui este imaginea cea mai limpede pe care o am. O gură roz-deschis, o cavernă de carne, și apoi limba lui, vizibilă ca o râmă ce iese din gaura ei. Ea l-a împins și, cum se afla între cele două bărci, el și-a pierdut echilibrul și-a căzut peste mine, aproape strivindu-mă. Și-a pus mâinile pe gâtul meu; am auzit-o pe Villanelle strigându-mă; îmi azvârli cuțitul ei. Un cuțit venețian, subțire și plin de cruzime.

— Partea moale, Henri, ca la ariciul de mare.

Aveam cuțitul în mână și l-am înfipt în el, într-o parte. Și când el s-a răsucit i l-am înfipt în pântece. Am auzit cum i se golesc intestinele. L-am scos, cuțit furios că își pierduse prada, și l-am vârât din nou, străpungând anii de trai bun. Curând carnea aia îmbuibată cu gâscă și vin roșu cedă. Aveam cămașa

îmbibată de sânge. Villanelle îl trase de lângă mine, doar pe jumătate, iar eu m-am ridicat, câtuși de puțin șovăielnic. I-am spus să mă ajute să-l întorc și ea a făcut-o, privindu-mă.

Când am reușit să-l punem cu burta în sus sângele continua să-i șiroiască. I-am sfâșiat cămașa de la guler în jos și m-am uitat la pieptul lui. Spân și alb, precum carnea sfinților. E cu putință ca sfinții și diavolii să semene atât de mult? Sfârcurile lui aveau aceeași culoare cu buzele.

— Ai spus că nu avea inimă, Villanelle, hai să vedem.

Ea-și întinse mâna, dar eu făcusem deja o crestătură cu bunul meu prieten de argint, o lamă atât de nerăbdătoare. Am tăiat un triunghi în porțiunea potrivită și am golit-o cu mâna așa cum scoți cotorul unui măr.

Avea inimă.

— O vrei, Villanelle?

Ea făcu semn cu capul că nu și izbucni în plâns. N-o văzusem niciodată plângând, nici în iarna cea geroasă, nici la moartea prietenului nostru, nici în ghearele umilinței, nici când povestea despre toate astea. Plângea acum. Am luat-o în brațe, scăpând inima între noi, și i-am spus povestea despre prințesa ale cărei lacrimi se transformau în giuvaieruri.

— Ți-am murdărit hainele, am spus, văzând pentru prima oară petele de sânge de pe ea. Uită-te la mâinile mele.

Villanelle dădu din cap și hoitul acela vânăt și plin de sânge zăcea între noi.

— Trebuie să ducem departe bărcile, Henri.

Dar în luptă ne pierduserăm amândouă vâslele și una de la barca lui. Villanelle îmi luă capul între mâini, mă legănă și mă ținu strâns la piept.

— Stai liniștit, ai făcut tot ce-ai putut, acum lasă-mă pe mine să fac tot ce pot.

M-am așezat cu capul între genunchi, cu ochii privind țintă fundul bărcii care înota în sânge. Aveam picioarele scufundate în sânge.

Bucătarul, cu fața în sus, avea privirea ațintită spre Dumnezeu.

Bărcile se mișcau. Am văzut barca lui cum alunecă în fața mea, urmată de a noastră, legată de ea așa cum își leagă copiii barca de ponton.

Ne mișcăm. Cum?

Cu picioarele încă ridicate de pe fundul bărcii, mi-am înălțat capul și-am văzut-o pe Villanelle, cu spatele la mine, cu o funie pe umăr, mergând pe apa canalului și trăgând bărcile după ea.

În barcă ghetele îi erau așezate cu grijă una lângă cealaltă. Avea părul lăsat pe spate.

Eram în pădurea cea roșcată și ea mă ducea acasă.

4. STÂNCA

Se zice că morții nu vorbesc. Tăcut ca mormântul, se zice. Nu este adevărat. Morții vorbesc tot timpul. Pe această stâncă, atunci când bate vântul, îi pot auzi.

Îl aud pe Bonaparte; n-a rezistat multă vreme pe stânca lui. S-a îngrășat și-a răcit, tocmai el, care supraviețuise ciumei din Egipt și iernii celei geroase, a murit din cauza umezelii.

Rușii au invadat Parisul și noi nu l-am ars, l-am cedat, iar ei l-au luat și au reinstaurat monarhia.

Inima lui sângerează. Pe-o insulă spulberată de vânt în fața pescărușilor, inima lui sângerează. A așteptat clipa, asemeni celui de-al treilea fiu ce știe că frații lui trădători nu-l vor întrece în istețime, clipa a venit și într-un convoi de bărci silențioase, cu marinari experimentați, s-a întors preț de-o sută de zile și la Waterloo a dat piept cu destinul. Ce puteau face cu el? Acești generali victorioși și națiunile lor îndreptățite?

Joci, câștigi, joci, pierzi. Joci.

Sfârșitul fiecărui joc este un anticlimax. Nu simți nimic din ceea ce credeai că vei simți, ceea ce credeai a fi atât de important nu mai are importanță. Jocul este cel care emoționează.

Dar când câștigi?

Nu există victorie limitată. Trebuie să protejezi ceea ce ai câștigat. Trebuie să iei totul în serios.

Cei victorioși pierd când au obosit să mai câștige. Poate că mai târziu regretă, dar impulsul de-a miza pe acel lucru prețios și fabulos este prea puternic. Impulsul să fii iarăși nesăbuit, să mergi desculț, așa cum obișnuiai, înainte de a fi moștenit toate aceste generații de pantofi.

Nu dormea niciodată, avea ulcer, a divorțat de Joséphine și s-a însurat cu o cățea egoistă (deși o merita), avea nevoie de o dinastie ca să-și apere imperiul. Nu avea niciun prieten. Acum nu-i mai trebuiau decât trei minute ca să facă sex, ba mai mult, nici măcar nu se mai deranja să-și dea jos sabia. Europa îl ura. Francezii obosiseră să meargă întruna la război.

Era cel mai puternic om din lume.

Întorcându-se din acea insulă prima dată, se simțea iarăși ca un băietan. Din nou un erou, fără nimic de pierdut. Un salvator cu un singur schimb de haine.

Când au câștigat a doua oară și-au hotărât să-l trimită pe-o stâncă și mai întunecată unde valurile-s aspre și însoțitorii plini de indiferență, l-au îngropat de viu.

A Treia Coaliție. Forțele moderației unite împotriva acestui nebun.

Îl urmau, dar nici ei nu erau mai buni. Morții sunt morți, de oricare parte ar lupta.

Trei nebuni împotriva unui nebun. Numărul câștigă, nu dreptatea.

Când bate vântul tare, îl aud cum plânge și vine la mine, cu mâinile încă pline de grăsimea de la ultima cină, și mă întreabă dacă îl iubesc. Chipul lui mă imploră să spun că da și mă gândesc la cei care au mers în exil cu el și unul câte unul au luat câte o bărcuță spre casă.

Cei mai mulți duceau cu ei jurnale. Povestea vieții lui, sentimentele celui exilat pe-o stâncă. Aveau să agonisească averi expunându-l pe acest animal schilodit.

Până și servitorii lui au învățat să scrie.

E obsedat, vorbește întruna numai despre trecutul lui, pentru că morții nu au viitor, iar prezentul înseamnă amintiri. Morții se află în eternitate fiindcă timpul s-a oprit.

Joséphine încă trăiește și de curând a introdus în Franța floarea de mușcată. I-am spus, dar el mi-a răspuns că niciodată nu i-au plăcut florile.

Camera mea de aici este foarte mică. Dacă mă culc pe jos, lucru pe care încerc să nu-l fac, din motive pe care le voi explica, întinzându-mă pot atinge fiecare colț. Am totuși o fereastră și, spre deosebire de cele mai multe ferestre de aici, nu are zăbrele. Este complet deschisă. Nu are geam. Mă pot apleca în afară și privi peste lagună, unde uneori o zăresc pe Villanelle în barcă.

Îmi face semn cu batista.

Iarna am o perdea groasă din saci pe care o înfășor de două ori peste fereastră și o prind de podea cu scrinul. Dă rezultate bune dacă mă înfășor în pătură, deși sufăr de guturai. Asta dovedește că acum sunt venețian. Pe podea sunt paie, ca acasă, și uneori când mă trezesc simt mirosul de terci de ovăz pe foc, gros și întunecat. Îmi plac acele zile pentru că asta înseamnă că mama este aici. Arată ca întotdeauna, poate un pic mai tânără.

Merge șchiopătând puțin în partea unde a lovit-o calul, dar nu are mult de mers în încăperea asta mică.

La micul dejun avem pâine.

Nu există pat, dar sunt două perne mari, umplute tot cu paie. Cu anii, le-am umplut cu pene de pescăruș și dorm stând pe una, pe cealaltă o proptesc la spate, de perete. E confortabil și asta înseamnă că el nu mă poate strangula.

La început, când am venit aici, am uitat de câți ani sunt aici, încerca să mă stranguleze în fiecare noapte. Zăceam pe jos în camera comună și-i simțeam mâinile pe gât și respirația care-i mirosea a vomă și-i vedeam gura cărnoasă și rozalie, de-un roz obscen, apropiindu-se să mă sărute.

După un timp, m-au mutat în camera mea. Îi deranjam pe ceilalți.

Mai există un om care stă singur în cameră. E aici aproape dintotdeauna și-a fugit de câteva ori. L-au adus înapoi pe jumătate înecat, crede că poate păși pe apă. Are bani și camera lui este foarte confortabilă. Aș putea avea și eu bani dar nu vreau să primesc de la ea.

Am ascuns bărcile într-un pasaj rău mirositor, acolo unde se duc remorcherele cu varză, și Villanelle și-a încălțat iarăși ghetele. E singura dată când i-am văzut picioarele; nu sunt ceea ce în mod normal numesc picioare. Le deschide și le închide ca pe un evantai. Am vrut să le ating, dar mâinile îmi erau acoperite cu sânge. L-am lăsat acolo unde era, cu fața în sus, cu inima alături, iar Villanelle mă strânse lângă ea în timp ce mergeam, ca să mă consoleze și ca să ascundă o parte din sângele de pe hainele mele. Când treceam pe lângă cineva, mă lipea de perete și mă săruta plină de pasiune, deturnând astfel privirile îndreptate asupră-mi. Așa am făcut dragoste.

Le-a povestit totul părinților ei și toți trei au adus apă fierbinte și m-au spălat și mi-au ars hainele.

— Am visat că va muri cineva, spuse mama ei.

— Sst, spuse tatăl ei.

M-au înfășurat într-o blană și m-au dus să dorm lângă sobă, iar eu am dormit somnul celor nevinovați și n-am știut că Villanelle m-a vegheat în tăcere toată noaptea. În vis i-am auzit spunând:

— Ce vom face?

— Autoritățile vor veni în scurt timp. Sunt soția lui. Nu am niciun amestec.

— Și Henri? E francez, chiar dacă nu este vinovat.

— O să am eu grijă de Henri.

Și când am auzit acele cuvinte am adormit profund.

Cred că știam că vom fi prinși.

Am petrecut cele câteva zile care au urmat săturându-ne trupurile de plăcere. Ne trezeam devreme în fiecare dimineață și luam la rând bisericile. E un fel de a spune, Villanelle se scălda în culorile și întâmplările lui Dumnezeu fără a-i acorda Domnului niciun gând, iar eu stăteam pe trepte jucând „gol și plin”.

Mâncam pește de-abia prins. M-a luat cu ea și am făcut ocolul insulei într-o barcă de carnaval împrumutată de la un episcop.

În cea de a doua noapte ploaia de vară căzând fără încetare a inundat Piața San Marco și am stat pe margine privind o pereche de venețieni croindu-și drum cu ajutorul a două scaune.

— Suie-te-n spinarea mea, am spus.

Ea mă privi cu neîncredere.

— Nu pot merge pe apă, dar pot trece prin ea – și mi-am scos pe loc pantofii și i-am dat ei să mi-i ducă în timp ce înaintam lent prin piața întinsă.

Picioarele ei erau atât de lungi că trebuia să și le țină îndoite ca să nu le târască prin apă. Când am ajuns de cealaltă parte, eram epuizat.

— Acesta-i băiatul care-a venit pe jos de la Moscova, mă ironiză ea.

Ne-am luat de mână și ne-am dus să cinăm și apoi mi-a arătat cum se mănâncă anghinarea.

Plăcere și pericol. Plăcerea la hotarul pericolului e atât de dulce! Posibilitatea de-a pierde pe care o întrezărește jucătorul face din câștig un act de iubire. În cea de a cincea zi, când inimile aproape încetaseră să mai bată cu putere, la apus eram aproape ca de obicei. Cumplita durere de cap pe care o avusesem de când îl omorâsem dispăruse.

Și într-a șasea zi au venit după noi.

Au venit dimineața devreme, odată cu bărcile de legume care se îndreptau spre piață. Au venit fără niciun avertisment. Erau trei, într-o barcă neagră, strălucitoare, cu un stegulet. Doar ca să ne pună întrebări, au spus, nimic mai mult. Aflase Villanelle că soțul ei era mort? Ce s-a întâmplat după ce am părăsit cazinoul atât de în grabă?

Ne urmărise? îl văzuserăm?

Se pare că Villanelle, în calitate de soție cu legitimitate necontestată, intra în posesia unei averi considerabile, cu condiția, desigur, să nu fie o ucigașă. Trebuia să semneze diverse hârtii cu privire la averea lui, iar apoi a fost condusă să identifice trupul. Am fost sfătuit să nu părăsesc casa și, ca să se asigure că respect acest sfat, un om a rămas la stăvilar, bucurându-se de soarele care-i cădea pe frunte.

Îmi doream să mă aflu pe un câmp verde strălucitor privind la cerul albastru strălucitor.

Nu s-a întors în acea noapte și nici în noaptea care a urmat, iar omul de lângă stăvilar a așteptat. Când s-a întors acasă în cea de a treia dimineață, era însoțită de cei doi bărbați iar privirea ei mă avertiza, dar nu putea vorbi, așa că am plecat în tăcere. Avocatul bucătarului, un om șiret și încovoiat, cu un neg pe obraz și mâini frumoase, îmi spuse de-a dreptul că el crede că Villanelle este cea vinovată și că eu am fost doar o unealtă. Semnez o declarație în care să spun asta? Dacă semnez, atunci ar putea privi în cealaltă parte când dispar.

— Noi, venețienii, nu suntem lipsiți de subtilitate, spuse el.

Și ce s-ar întâmpla cu Villanelle?

Termenii bucătarului erau curioși; nu făcuse nicio încercare să o lipsească pe soția lui de drepturile ei sau să-și dea averea altcuiva. Pur și simplu spusese că, dacă dintr-un anumit motiv ea nu-l poate moșteni (absența fiind un motiv), își lasă integral averea Bisericii.

Din moment ce nu se aștepta s-o mai vadă vreodată, de ce alesese tocmai Biserica?

Fusese vreodată în interiorul unei biserici? Surpriza mea trebuie să fi fost evidentă pentru că avocatul, în stilul lui candid, îmi spuse că bucătarului îi plăcea să se uite la băieții de cor îmbrăcați în straiele lor roșii. Și dacă pe chipul lui a apărut urma unui zâmbet, ce aducea cu orice altceva decât cu ideea unei predispoziții religioase, s-a grăbit s-o ascundă.

Și ce avea el de câștigat? mă întrebam. Ce-i pasă lui cine ia banii? Nu părea a fi un om cu conștiință. Și pentru prima dată în viață am înțeles că eu eram cel puternic. Eu eram cel ce avea cartea câștigătoare.

— Eu l-am omorât, am spus. L-am înjunghiat și i-am scos inima. Să-ți arăt forma pe care am decupat-o pe pieptul lui?

Am desenat în praful de pe fereastră un triunghi cu laturile necizelate.

— Avea inima albastră. Știai că inimile sunt albastre? Nu sunt deloc roșii. O piatră albastră într-o pădure roșie.

— Ești nebun, spuse avocatul. Niciun om sănătos n-ar ucide astfel.

— Niciun om sănătos n-ar fi trăit așa cum a trăit el.

Am tăcut amândoi. Îi auzeam respirația ascuțită ca șmirghelul. Își așeză ambele mâini pe confesiunea pregătită ca s-o semnez. Mâini frumoase, îngrijite, mai albe ca hârtia pe care se odihneau. De unde le avea? Nu-i puteau aparține de drept.

— Dacă-mi spui adevărul…

— Crede-mă.

— Atunci trebuie să rămâi aici până sunt gata să mă ocup de tine.

S-a ridicat și a încuiat ușa în urma lui, lăsându-mă în camera confortabilă cu miros de tutun și piele, cu un bust al lui Cezar pe-o masă și o inimă zdrențuită pe geamul ferestrei.

Seara, a venit Villanelle. A venit singură pentru că beneficia deja de puterea moștenirii. Avea un urcior cu vin, o pâine de la brutărie și un coș cu sardele crude. Ne-am așezat împreună pe dușumea, ca niște copii pe care, din greșeală, unchiul i-a lăsat în biroul lui.

— Știi ce faci? mă întrebă.

— Am spus adevărul, asta-i tot.

— Henri, habar nu am ce va urma. Piero (avocatul) crede că ești nebun și va recomanda să fii judecat ca atare. Nu-l pot cumpăra. Era prieten cu bărbatul meu. Crede în continuare că eu sunt de vină și tot părul roșu din lume și toți banii pe care-i am nu-l vor împiedica să-ți facă rău. Urăște de dragul de-a urî. Există astfel de oameni. Oameni care au totul. Bani, putere, sex. Când au totul, joacă pe mize mai sofisticate decât ceilalți. Acest om n-are nicio temere. Soarele nu va răsări niciodată ca

să-l încânte. Niciodată nu se va pierde într-un oraș necunoscut, ca să fie silit să-ntrebe care e drumul. Nu-l pot cumpăra, nu-l pot tenta. Vrea o viață în schimbul altei vieți. Pe-a ta ori pe-a mea. Lasă-mă să fie a mea.

— Nu l-ai omorât tu, eu l-am omorât. Îmi pare rău.

— Aș fi vrut s-o fac și nu contează al cui era cuțitul ori a cui era mâna. L-ai omorât de dragul meu.

— Nu, l-am omorât pentru mine. A murdărit tot ce era bun.

Mi-a apucat mâinile. Amândoi miroseam a pește.

— Henri, dacă ești condamnat ca nebun, ori te spânzură ori te trimit la San Servelo. Azilul de nebuni de pe insulă.

— Cel pe care mi l-ai arătat? Cel ce dă spre lagună și captează lumina?

Dădu din cap și m-am întrebat cum ar fi să trăiești într-un asemenea loc.

— Ce-ai de gând să faci, Villanelle?

— Cu banii? Voi cumpăra o casă. Am călătorit destul. Voi găsi un mijloc de-a te elibera. Asta dacă alegi să trăiești.

— Voi avea posibilitatea să aleg?

— Atâta lucru pot face. Nu depinde de Piero, depinde de judecător.

Era întuneric. Aprinse lumânările și mă lipi de trupul ei. Mi-am lăsat capul pe inima ci și am auzit-o cum bate, atât de regulat, de parcă ar fi fost mereu acolo. Doar cu mama mai stătusem așa. Mama care mă lua la pieptul ei și-mi șoptea versete din Scriptură la ureche. Spera că în felul acesta le voi învăța, dar eu nu auzeam nimic în afară de focul ce trosnea și aburul ce se ridica din apa încălzită pentru tata, ca să se spele. Nu auzeam nimic altceva decât bătăile inimii ei și nu simțeam altceva decât moliciunea pielii ei.

— Te iubesc, am spus, atunci ca și acum.

Am privit lumânările aruncând umbre din ce în ce mai mari pe tavan, pe măsură ce bolta se întuneca. Piero avea un palmier în cameră (primit de la vreun lingău de exilat, fără-ndoială), și palmierul proiecta o adevărată junglă pe tavan, o încrengătură de frunze late care putea ascunde până și un tigru. Pe masă, Cezar avea un profil impunător și din triunghiul meu nu se mai vedea nimic. Camera mirosea a pește și a ceară. O vreme am stat întinși pe podea, iar eu am spus:

— Vezi? Acum înțelegi de ce îmi place să stau nemișcat și să

privesc cerul.

— Stau nemișcată doar când sunt nefericită. Nu îndrăznesc să mă mișc pentru că mișcarea zorește o nouă zi. Îmi închipui că, dacă stau absolut nemișcată, lucrul de care mă tem nu se va întâmpla. Ultima noapte petrecută cu ea, a noua noapte, am încercat să nu mă mișc deloc cât timp a dormit ea. Am auzit o poveste despre ținuturile pustii și reci din nordul îndepărtat unde nopțile durează șase luni și am sperat într-un miracol care să ne ducă acolo. Oare timpul va trece chiar dacă eu refuz să las să se întâmple asta?

În acea noapte nu am făcut dragoste. Trupurile ne erau prea grele.

A doua zi am fost judecat și s-a întâmplat așa cum prevăzuse Villanelle. Am fost declarat nebun și condamnat la închisoare pe viață la San Servelo. Urma să plec în acea după-amiază. Piero părea dezamăgit, dar nici eu nici Villanelle nu ne-am uitat la el.

— O să pot să te văd cam într-o săptămână și o să mă zbat pentru tine, să te scot de acolo. Toți pot fi mituiți. Curaj, Henri. Am venit noi pe jos de la Moscova. O să fim în stare să mergem și pe apă.

— Tu poți.

— Noi putem.

M-a îmbrățișat și mi-a promis că va fi la lagună înainte de plecarea sinistrei bărci. Nu aveam prea multe lucruri, dar voiam talismanul de la Domino și un goblen înfățișând-o pe Madona pe care mi-l brodase mama ei.

San Servelo. La început a fost doar pentru nebunii bogați, dar Bonaparte, care era egalitarist, cel puțin în ceea ce-i privește pe lunatici, l-a deschis pentru public și a alocat fonduri ca să fie întreținut. Înăuntru se mai vedea ceva din splendoarea apusă. Celor nebuni și bogați le place confortul. Era acolo o încăpere spațioasă pentru vizitatori unde o doamnă putea să servească ceaiul în timp ce fiul ei stătea în fața ei în cămașă de forță. Cândva temnicerii purtaseră uniforme și cizme ce luceau și orice deținut care scuipa pe cizmele acelea era închis timp de-o săptămână. Nu erau prea mulți deținuți care să scuipe.

Era și o grădină pe care nimeni nu o mai îngrijea. Un pogon de pietre și flori ofilite. Existau două aripi. Una pentru cei încă bogați și nebuni, și una pentru numărul tot mai mare de nebuni săraci. Villanelle trimisese instrucțiuni să fiu pus în prima, dar am aflat cât costă și am refuzat.

Oricum, prefer să am de-a face cu oamenii obișnuiți.

În Anglia au un rege nebun pe care nimeni nu-l închide.

George III care se adresează Camerei Superioare a Parlamentului, cu „Lorzii mei, păunii mei".

Dar cine-i poate înțelege pe englezi, cu hreanul lor cu tot?

Nu-mi era teamă să mă aflu într-o tovărășie atât de ciudată.

A început să-mi fie frică abia când au început vocile, și după voci morții înșiși, plimbându-se pe coridor și privindu-mă cu ochii lor goi.

La început, când venea Villanelle, discutam despre Veneția și despre viață în general, iar ea era plină de speranță în ce mă privește. Apoi i-am povestit despre voci și despre mâinile bucătarului pe beregata mea.

— Îți imaginezi, Henri, ține-ți firea, curând vei fi liber. Nu există voci, și nici siluete.

Dar ele există. Sub acea piatră, pe pervaz, există voci, și trebuie să le ascultăm.

Când Henri a fost luat la San Servelo cu barca cea sinistră m-am și pus pe treabă să-i obțin eliberarea. Am încercat să aflu pe ce bază sunt reținuți nebunii și dacă sunt vreodată examinați de un doctor să vadă dacă s-a înregistrat vreo ameliorare. Se pare că sunt, dar numai cei care nu reprezintă un pericol pentru oameni și pot fi lăsați liberi. Absurd, când sunt atâtea pericole la care omenirea este expusă și care umblă libere fără nicio examinare. Henri era deținut pe viață. Nu existau mijloace legale ca să fie pus în libertate, cel puțin nu cât timp Piero avea ceva de spus.

Ei bine, atunci trebuia să-l ajut să evadeze și să-i asigur plecarea în Franța.

În primele luni în care l-am vizitat părea bucuros și plin de viață, deși dormea într-o cameră cu alți trei oameni cu o înfățișare hidoasă și cu obiceiuri înspăimântătoare. Spunea că nu-i bagă în seamă. Spunea că-și are însemnările lui și că e tot

timpul ocupat. Poate că erau semne ale transformării lui, survenite cu mult înainte ca eu să-mi dau seama; viața mea luase o întorsătură neașteptată și asta mă îngrijora.

Nu știu ce nebunie m-a îndemnat să-mi cumpăr o casă în fața casei ei. O casă cu șase etaje ca și a ei, cu ferestre înalte care lăsau lumina să pătrundă și captau soarele din bălți. Străbăteam etajele casei mele, fără a mă deranja să mobilez vreunul, privind în camera ei de zi, în salon, în camera pentru cusut, dar nu o vedeam pe ea, ci o tapiserie reprezentându-mă pe mine însămi când eram mai tânără și pășeam ca un băiat arogant.

Scuturam o carpetă pe balcon când, în cele din urmă, am văzut-o.

M-a văzut și ea și am rămas ca două statui, fiecare pe balconul ei. Am scăpat carpeta în canal.

— Ești vecina mea, spuse. Trebuie să-mi faci o vizită, și astfel am stabilit că-i voi face o vizită în acea seară înainte de cină.

Trecuseră mai bine de opt ani, dar când am ciocănit la ușă nu mă simțeam deloc ca o moștenitoare ce venise pe jos de la Moscova și-și văzuse bărbatul omorât. Mă simțeam ca fata de la cazinou într-o uniformă împrumutată. Instinctiv, mi-am pus mâna pe inimă.

— Ai crescut, spuse.

Era neschimbată, deși lăsase necănite firele cărunte, lucru la care era foarte atentă când am cunoscut-o. Am mâncat la masa ovală și ne-am așezat iarăși una lângă cealaltă cu sticla între noi. Nu era ușor să vorbim. Niciodată nu fusese, eram fie prea ocupate să facem dragoste, fie înspăimântate că am putea fi auzite. De ce îmi închipuisem că lucrurile vor fi diferite doar pentru că a trecut timp?

Unde era soțul ei în această seară?

O părăsise.

Nu pentru altă femeie. Nu băga în seamă alte femei. O părăsise de curând ca să se ducă într-o călătorie să găsească Sfântul Graal. Credea că harta lui era completă. Credea că tezaurul era absolut.

— Se va întoarce?

— Poate da, poate nu.

Cartea cea mare. Imprevizibila carte mare ce nu vine

niciodată când trebuie. Dacă mi-ar fi căzut înainte, cu ani înainte, ce s-ar fi întâmplat cu mine? Privesc în palme încercând să văd cealaltă viață, viața paralelă. Punctul în care șinele meu s-a despărțit și o parte s-a măritat cu un bărbat gras, iar cealaltă a rămas aici, în această casă elegantă ca să ia cina, noapte de noapte, la o masă ovală.

Să fie asta explicația faptului că uneori întâlnim pe cineva necunoscut dar simțim imediat că l-am cunoscut dintotdeauna? Că obiceiurile lui nu ne-ar surprinde. Poate că viețile noastre se desfac în juru-ne asemeni unui evantai, și noi nu putem cunoaște decât o viață dar, din greșeală, le simțim pe celelalte.

Când am întâlnit-o am simțit că ea este soarta mea și acest sentiment nu s-a alterat, deși rămâne invizibil. Deși m-am dedat deșertăciunilor vieții și am iubit din nou, sinceră să fiu, nu pot spune că am părăsit-o vreodată. Uneori, în timp ce-mi beau cafeaua cu prietenii ori mă plimb singură pe marea mult prea sărată, mă surprind în cealaltă viață, o ating, o văd la fel de reală ca și a mea. Și dacă ar fi trăit singură în această casă elegantă atunci când am întâlnit-o prima oară? Probabil că nu aș fi sesizat niciodată celelalte vieți ale mele, neavând nevoie de ele.

— Rămâi? spuse.

Nu, nu în această viață. Nu acum. Pasiunea nu poate fi comandată. Nu există niciun duh care să ne garanteze îndeplinirea a trei dorințe când îl eliberăm. Ea ne comandă nouă și foarte rar așa cum am dori-o.

Eram furioasă. Indiferent cine este cel de care te îndrăgostești prima oară, pe care nu doar îl iubești, ci de care ești îndrăgostit, te va înfuria întotdeauna; nu poți fi logic în privința lui. Poate că te-ai stabilit în alt loc, poate că ești fericit, dar cel care ți-a luat inima deține puterea finală.

Eram furioasă pentru că mă dorea și mă făcuse și pe mine s-o doresc, dar îmi era teamă să accept ceea ce-nsemna asta; însemna mult mai mult decât scurte întâlniri în locuri publice și nopți împrumutate de la altcineva. Pasiunea va lucra ogorul timp de șapte ani pentru a-și câștiga iubita și, fiindcă a fost înșelată, va lucra încă șapte dar, fiind plină de noblețe, nu va accepta mult timp resturile rămase de la altul.

Am avut legături. Voi mai avea, dar pasiunea e sortită numai celor sinceri.

Ea repetă:
— Rămâi?
Când pasiunea vine târziu în viață, este mai greu să renunți. Iar celor ce-ntâlnesc târziu această fiară sălbatică nu le rămâne altceva decât o alegere diabolică. Vor renunța la ceea ce cunosc și vor porni pe-o mare necunoscută, fără certitudinea că vor ajunge din nou la țărm? Vor lăsa în urmă acele lucruri de fiecare zi care au făcut viața tolerabilă și vor da la o parte sentimentele vechilor prieteni, poate chiar un iubit? Pe scurt, se vor purta ca și când ar fi cu douăzeci de ani mai tineri, Canaanul fiind dincolo de culme?
Rareori.
Și, dacă o fac, trebuie să-i legi de catarg când corabia se-ndepărtează pentru că glasul sirenelor este înfricoșător și poți înnebuni gândindu-te la ce ai pierdut.
Asta este o alegere.
Alta este să învețe să jongleze; să facă ce am făcut noi timp de nouă nopți. Curând acest lucru obosește mâinile, dacă nu inima.
Două posibilități de alegere.
A treia este să refuze pasiunea așa cum cineva ar putea, cu bun-simț, să refuze să țină un leopard în casă, oricât de îmblânzit ar părea la început. Ai putea să-ți demonstrezi că poți hrăni ușor un leopard și că grădina ta este destul de mare, dar vei ști, măcar în vis, că niciun leopard nu este mulțumit cu ceea ce primește. După nouă nopți poate veni a zecea și fiecare întâlnire disperată te lasă tot mai disperat în așteptarea alteia. Niciodată nu ai destul de mâncare, niciodată grădina nu este suficient de mare pentru iubirea ta.
Așa că refuzi și atunci descoperi că locuința ta este bântuită de stafia unui leopard.
Când pasiunea vine târziu în viață, este greu de îndurat.

Încă o noapte. Ce tentant. Ce nevinovat. Aș putea rămâne în noaptea asta, nu-i așa? Ce contează o noapte în plus? Nu. Dacă îi simt mirosul pielii, dacă îi găsesc curbele tăcute ale goliciunii, mi-ar lua inima în mâinile ei și mi-ar scoate-o ca pe-un ou de pasăre. Nu avusesem timp să-mi zăvorăsc bine inima ca s-o feresc de ea. Dacă cedez acestei pasiuni, viața mea reală, cea mai solidă, pe care o cunosc cel mai bine, va dispărea și mă

voi hrăni din nou cu umbre ca acele triste spirite pe care Orfeu le-a părăsit.

I-am spus noapte bună, atingându-i doar mâna, mulțumind întunericului care-i ascundea ochii. În noaptea aceea n-am dormit, am rătăcit pe aleile neluminate, bucurându-mă de mângâierea zidurilor reci și de familiarele vase mici de pe apă. Dimineața, mi-am închis casa și nu m-am mai dus acolo niciodată.

Și Henri?

Așa cum v-am spus, în primele două luni am crezut că este neschimbat. Mi-a cerut cele trebuincioase pentru scris și părea hotărât să reînvie anii de când își părăsise casa și până la timpul petrecut cu mine. Mă iubește, o știu, îl iubesc și eu, dar într-un mod frățesc și incestuos. Îmi atinge inima, dar nu mi-o sfărâmă împrăștiind-o prin tot trupul. Nu mi-ar putea-o fura niciodată. Mă întreb dacă lucrurile ar sta altfel pentru el, dacă i-aș putea răspunde cu aceeași pasiune. Nimeni n-a făcut-o niciodată și inima îi e prea mare pentru pieptul lui slab. Cineva ar trebui să-i ia inima și să-i redea liniștea. Spunea că l-a iubit pe Bonaparte și îl cred. Bonaparte, inimaginabilul, cel care l-a luat pe sus la Paris și, întinzându-și mâna spre Canal, i-a făcut pe Henri și pe acei soldați simpli să se simtă de parcă Anglia le aparținea.

Am auzit că, atunci când deschide ochii, bobocul de rață se atașează de prima ființă pe care o vede, fie că e rață sau nu. Așa și cu Henri, a deschis ochii și în fața lui era Bonaparte.

De aceea îl urăște atât de tare. L-a dezamăgit. Pasiunea nu suportă prea bine dezamăgirea.

Ce poate fi mai umilitor decât să constați că obiectul iubirii tale este nedemn?

Henri este un bărbat blând și mă întreb dacă uciderea acelui bucătar gras nu i-a afectat mintea. De la Moscova, pe lungul drum spre casă, mi-a spus că fusese în armată opt ani fără să rănească măcar un om. Opt ani de luptă și cel mai mare rău pe care-l făcuse fusese să omoare nenumărați pui.

Nu era un laș, își riscase viața de nenumărate ori pentru a scoate un om de pe câmpul de luptă. Mi-a spus Patrick.

Henri.

Acum nu-l mai vizitez, dar îi fac semn din barcă în fiecare zi cam la această oră.

Când a spus că aude voci – a mamei lui, a bucătarului, a lui Patrick – am încercat să-l fac să înțeleagă că nu există voci, decât cele pe care le inventezi tu însuți. Știu că uneori morții strigă, dar mai știu și că morții sunt dornici să le dai atenție și l-am îndemnat să-i îndepărteze și să se concentreze asupra lui însuși. Într-un azil de nebuni trebuie să-ți păstrezi mințile.

Nu mi-a mai povestit despre ele, dar am aflat de la gardieni că, noapte de noapte, se trezea țipând, cu mâinile în jurul gâtului, uneori aproape sufocat, atât de tare se autostrangula. Asta îi deranja pe tovarășii lui, și-au cerut să fie mutat singur într-o altă cameră. După asta a fost mult mai liniștit, folosind uneltele de scris și lampa pe care i le adusesem. Pe atunci încă mă agitam pentru eliberarea lui și eram încrezătoare că o voi obține. Ajunsesem să-i cunosc pe gardieni și m-am gândit că aș putea să-i cumpăr cu bani și sex. Părul meu roșu este o mare atracție. Pe atunci încă mă culcam cu el. Avea un trup firav de băiat care-l acoperea pe-al meu ușor ca un cearșaf și, pentru că-l învățasem să mă iubească, mă iubea bine. Habar n-avea ce fac bărbații, habar n-avea ce poate face propriul lui trup până nu i-am arătat eu. Mi-a oferit plăcere, dar când i-am privit chipul am înțeles că pentru el era mai mult decât atât. Dacă m-a tulburat, am dat deoparte tulburarea. Am învățat să-mi iau plăcerea fără să mă întreb întotdeauna de unde provine.

S-au întâmplat două lucruri.

I-am spus că sunt însărcinată.

I-am spus că va fi liber cam într-o lună.

— Atunci ne putem căsători.

— Nu.

L-am luat de mână și am încercat să-i explic că nu mă voi mărita din nou și că el nu putea trăi la Veneția, iar eu nu puteam trăi în Franța.

— Și copilul? Cum o să aflu vești despre copil?

— Îți voi aduce copilul când vom fi în siguranță și tu te vei întoarce când vei fi în siguranță. Îl voi otrăvi pe Piero, nu știu, vom găsi o cale. Trebuie să te duci acasă.

A tăcut și când am făcut dragoste și-a pus mâinile în jurul gâtului meu și, încet, și-a scos limba din gură ca pe-o râmă roz-aprins.

— Sunt soțul tău, a spus.
— Oprește-te, Henri.
— Sunt soțul tău, a venit aplecându-se către mine, cu ochii rotunzi și sticloși și limba neverosimil de roz.
L-am împins la o parte, s-a rostogolit în colț și-a început să plângă.
Nu m-a lăsat să-l consolez și nu am mai făcut niciodată dragoste.
Nu din cauza mea.
A sosit și ziua evadării. M-am dus să-l iau, alergând pe scări, sărind câte două trepte odată, și am descuiat camera lui cu cheia mea, așa cum făceam întotdeauna.
— Henri, ești liber, hai.
Mă privi.
— Tocmai a fost Patrick aici. N-ai apucat să-l vezi.
— Henri, hai. (L-am tras ridicându-l în picioare, l-am luat de umeri și l-am scuturat.) Plecăm, privește pe fereastră, aia e barca noastră. Este o barcă de carnaval, am luat-o iar de la episcopul acela viclean.
— E mult până jos, spuse.
— Nu trebuie să sari.
— Nu?
Privirea îi era neliniștită.
— Putem coborî scările la timp? Nu ne prinde din urmă?
— Nu e nimeni care să ne prindă. I-am mituit, suntem doar noi și n-o să mai vezi niciodată acest loc.
— Asta e casa mea, nu pot pleca. Ce-o să spună mama?
Am lăsat mâinile să-mi cadă de pe umerii lui și l-am apucat de bărbie.
— Henri. Plecăm. Vino cu mine.
N-a vrut.
Nu în acel ceas, nici în următorul, nici a doua zi și, când barca a plecat, eram singură în ea. Nu a venit la fereastră.

— Întoarce-te la el, mi-a spus mama. Data viitoare va fi schimbat.

M-am întors la el sau, mai bine zis, m-am dus la San Servelo. Un gardian politicos din aripa respectabilă a băut ceai cu mine și mi-a spus cât de amabil a putut că Henri nu vrea să mă mai

vadă. A refuzat în mod expres să mă vadă.

— Ce-i cu el?

Gardianul ridică din umeri, o modalitate venețiană de a spune totul și nimic.

Am revenit de zeci de ori, doar pentru a afla că nu vrea să mă vadă, mereu am luat ceaiul cu gardianul acela politicos care voia să fie amantul meu și nu este.

Mult după aceea, pe când vâsleam în lagună și acostam la stânca lui singuratică, l-am văzut aplecându-se pe fereastră și i-am făcut semn cu mâna și el mi-a răspuns și m-am gândit că poate acum va vrea să mă vadă. Dar nu. Nici pe mine, nici copilul, care este o fată cu o claie de păr ca soarele la răsărit și picioare ca ale lui.

Acum vâslesc în fiecare zi și el îmi face semn cu mâna, dar din faptul că scrisorile îmi sunt returnate știu că l-am pierdut pentru totdeauna.

Poate că s-a pierdut pe sine însuși.

Cât despre mine, încă mai merg iarna să mă încălzesc în biserică și vara pe zidurile încinse, iar fiica mea este inteligentă și încă de pe acum îi place să vadă cum cad zarurile și să întindă cărțile. Nu o pot feri de dama de pică sau de orice altceva, când îi va veni sorocul își va extrage singură norocul și-și va pune în joc inima. Cum ar putea fi altfel cu un păr atât de mistuitor? Locuiesc singură. Îmi place mai mult așa, deși nu sunt singură chiar în toate nopțile și din ce în ce mai des mă duc la cazinou să-mi văd vechii prieteni și să mă uit la caseta de pe perete în care se află două mâini albe.

Lucrul acela de preț, fabulos.

Nu mă mai deghizez. Nu mai împrumut uniforme. Doar arareori mai simt atingerea celeilalte vieți, cea din umbră, unde nu vreau să trăiesc.

Acesta este orașul deghizărilor. Ceea ce ești într-o zi nu te obligă cu nimic pentru a doua zi. Te poți explora în toată libertatea și, dacă ești deștept ori bogat, nimeni nu-ți va sta în cale. Acest oraș a fost construit pe inteligență și bogăție și ne dăm în vânt după amândouă, chiar dacă nu apar întotdeauna în tandem.

Ies cu barca afară în lagună și ascult țipătul pescărușilor și mă întreb unde voi fi peste opt ani, să zicem. În întunericul

blând care ascunde viitorul de ochii celor prea curioși, mă mulțumesc cu atât: locul unde voi fi nu va fi cel unde sunt acum. Orașele din interior sunt vaste, ele nu figurează pe nicio hartă.

Și acel lucru prețios și fabulos? Acum, că l-am redobândit? Acum, că am obținut o amânare așa cum se întâmplă numai în povești?

Îl voi pune din nou în joc?

Da.

Après moi le déluge.

Nu chiar. S-au înecat câțiva, dar mulți se înecaseră încă dinainte.

El s-a supraapreciat.

E ciudat cum un om ajunge să creadă în miturile făurite de el însuși.

Pe această stâncă, evenimentele din Franța nu mă prea ating. Care ar fi diferența dacă aș fi în siguranță acasă, cu mama și prietenii?

M-am bucurat când l-au trimis pe Elba. O moarte rapidă l-ar fi făcut pe dată erou. E mult mai bine ca rapoartele să strecoare note despre creșterea lui în greutate și despre ieșirile lui nervoase. Au fost deștepți rușii și englezii ăia, nu s-au deranjat să-l rănească, pur și simplu l-au minimalizat.

Acum că a murit, devine iarăși erou, dar nimănui nu-i pasă, pentru că nu mai poate profita de asta.

Am obosit să tot aud povestea vieții lui. Intră aici, mic cum este, neanunțat și-mi ocupă întreaga cameră. Mă bucur să-l văd doar atunci când este aici și bucătarul, pentru că bucătarului îi e teamă de el și pleacă numaidecât.

Își lasă cu toții în urmă mirosul; Bonaparte miroase a pui.

Primesc mereu scrisori de la Villanelle. I le trimit înapoi nedesfăcute și nu-i răspund niciodată. Nu pentru că nu mă gândesc la ea, nu pentru că nu o caut de la fereastra mea în fiecare zi. A trebuit să o alung pentru că m-a rănit prea tare.

Cândva. Cu câțiva ani în urmă, cred, a încercat să mă facă să părăsesc acest loc, deși nu pentru a fi cu ea. Îmi cerea să fiu din nou singur, tocmai când mă simțeam în siguranță. Nu vreau să mai fiu singur și nu vreau să mai văd omenirea.

Orașele din interior sunt vaste și ele nu figurează pe nicio hartă.

A venit în ziua când a murit Domino și eu nu l-am văzut. El nu vine aici.

M-am trezit în acea dimineață și mi-am trecut în revistă bunurile, așa cum fac de obicei, Madona, jurnalul, povestea asta, lampa și fitilele, creioanele și talismanul.

Talismanul se topise. A rămas numai lanțul de aur strălucind într-o mică baltă de apă.

L-am ridicat și l-am înfășurat trecându-l de pe un deget pe altul; l-am privit cum aluneca aidoma unui șarpe. Am știut atunci că Domino e mort, deși nu știu cum și unde. Mi-am pus lanțul la gât, convins că ea va observa, dar n-a observat. Ochii îi străluceau, iar mâinile îi erau pline de dorința fugii. Mai fugisem cu ea înainte, am venit ca exilat acasă la ea și am rămas din iubire. Nebunii rămân din iubire. Sunt nebun. Am rămas în armată timp de opt ani pentru că am iubit pe cineva. S-ar zice că e destul. Am rămas și pentru că nu aveam unde altundeva să mă duc.

Aici rămân pentru că așa am ales.

Asta înseamnă enorm pentru mine. Se pare că ea-și închipuia că puteam ajunge la barcă fără să fim prinși. Era nebună? Ar fi trebuit să ucid din nou. Nu puteam s-o fac, nici măcar pentru ea.

Mi-a spus că urma să aibă un copil, dar nu voia să se mărite cu mine.

Cum așa?

Vreau să mă însor cu ea și nu am de gând să accept copilul.

E mai ușor să n-o văd. Nu-i fac mereu semn cu mâna, am o oglindă și stau într-o parte a ferestrei și când trece, dacă este soare, pot prinde reflexele părului ei. Luminează paiele de pe podea și mă gândesc că așa trebuie să fi arătat ieslea sfântă; magnifică și umilă și unică.

Uneori în barcă este un copil, trebuie să fie fiica noastră. Mă întreb cum are picioarele.

În afara vechilor mei prieteni, nu vorbesc cu cei de aici. Nu pentru că ei sunt nebuni și eu nu sunt, ci pentru că își pierd concentrarea atât de repede. E greu să-i menții la același subiect și, dacă reușesc s-o fac, rareori este un subiect care să

mă intereseze.

Ce mă interesează?

Pasiunea. Obsesia.

Le-am cunoscut pe amândouă și știu că linia ce le separă este subțire și crudă ca un cuțit venețian.

Când am plecat din Moscova în iarna cea geroasă credeam că mă îndrept spre un loc mai bun. Credeam că acționez și că las în urmă lucrurile josnice și triste care mă apăsaseră atâta vreme. Liberul-arbitru, spunea prietenul meu, preotul, ne aparține tuturor. Dorința de a schimba. Nu dau prea multă atenție ghicitului în globul de cristal ori în cărți. Nu sunt ca Villanelle, nu văd lumi ascunse în palmă și nici viitorul din globul înnourat. Și totuși, ce să înțeleg de la țiganca mea din Austria care mi-a făcut semnul crucii pe frunte spunând: „Văd multă amărăciune în tot ce faci, văd un loc singuratic?”

A fost amărăciune în tot ce-am făcut și, dacă n-ar fi mama și prietenii mei, acesta ar fi cel mai pustiu loc din lume.

Pescărușii țipă la fereastra mea. Îi invidiam pentru libertatea lor, invidiam și câmpurile care se aștern măsurând distanțele. În natură fiecare lucru e bine așezat la locul lui. Am crezut că uniforma militară mă va face să fiu liber deoarece soldații sunt bine-veniți și respectați peste tot; ei știu ce se va-ntâmpla de la o zi la alta, așa că nesiguranța n-are de ce să-i chinuiască. Credeam că fac un serviciu omenirii, că o eliberez, eliberându-mă totodată pe mine. Anii au trecut, am parcurs distanțe pe care un țăran nu le poate concepe, și-am constatat că aerul este cam același în fiecare țară.

Un câmp de bătălie seamănă foarte mult cu altul.

Se vorbește mult despre libertate. E ca Sfântul Graal, creștem și tot auzim despre el, există, suntem convinși de asta, și fiecare are propria imagine despre locul în care s-ar găsi.

Prietenul meu, preotul, cu toate deșertăciunea lui lumească, și-a găsit libertatea în Dumnezeu, iar Patrick într-o minte încețoșată unde paharul îi era tovarăș. Domino spunea că numai în prezent, numai în clipa de față, rareori și pe neașteptate, poți fi liber.

Bonaparte ne-a învățat că libertatea se află în brațul înarmat, dar în legende Sfântul Graal nu este dobândit prin forță. Perceval, cavalerul cel pașnic, a intrat în biserica ruinată și a găsit ceea ce trecuseră cu vederea ceilalți, pur și simplu stând

nemișcat. Astăzi cred că a fi liber nu înseamnă să fii puternic ori bogat ori bine văzut ori fără obligații, ci să fii capabil să iubești. Să iubești pe altcineva într-atât, încât să uiți de tine fie și numai pentru o clipă: asta înseamnă să fii liber. Misticii și clericii ne îndeamnă să renunțăm la trup și la plăcerile trupești, să nu mai fim robiți cărnii. Nu spun că prin carne ne eliberăm. Că dorința pentru un alt semen ne va ridica deasupra noastră într-un fel mai pur decât orice act divin.

Suntem niște oameni căldicei și dorința de libertate este de fapt dorința noastră de iubire. Dacă am avea curajul să iubim n-am mai prețui atât aceste fapte de arme.

Pescărușii țipă la fereastra mea. Ar trebui să-i hrănesc, pun deoparte pâinea de la micul dejun ca să am ce să le dau.

Se spune că iubirea te înrobește, că pasiunea este un demon și că mulți s-au rătăcit din prea multă iubire. Știu că este adevărat, dar mai știu și că fără iubire bâjbâim prin tunelurile vieților noastre și nu vedem niciodată soarele. Când m-am îndrăgostit a fost ca și cum m-aș fi uitat pentru prima oară într-o oglindă și m-aș fi văzut pe mine. Mi-am ridicat uimit mâna și mi-am pipăit obrajii și gâtul. Acesta eram eu. Și, când m-am privit și m-am obișnuit cu cel care eram, nu m-am temut să urăsc părți din mine, pentru că voiam să fiu demn de cel care purta oglinda.

Așadar, când m-am privit pentru prima oară, am privit lumea și am văzut că este mai diversă și mai frumoasă decât o crezusem. Asemeni celor mai mulți oameni m-am bucurat de serile fierbinți, de izul de mâncare și de păsările care străpung cerul, dar nu eram nici mistic, nici om al Domnului și n-am simțit extazul despre care citisem. Tânjeam să-l simt, deși nu-mi venea s-o spun. Învățăm cuvinte ca „pasiune” și „extaz”, dar ele rămân plate pe hârtie. Uneori încercăm să le răsucim ca să aflăm ce este pe cealaltă parte, și fiecare dintre noi ne avem propria poveste despre o femeie ori un bordel ori o noapte de opiu sau de război. Ne este teamă de asta. Ne temem de pasiune și râdem de cei care iubesc prea mult.

Și totuși, tânjim să simțim și noi așa ceva.

Aici m-am apucat de grădinărit. Nimeni nu se mai atinsese de grădină de ani buni, deși mi s-a spus că odinioară avea trandafiri frumoși și atât de parfumați că, atunci când vântul bătea din direcția potrivită, le puteai simți mirosul în Piața San

Marco. Acum este o încrengătură de ghimpi. Păsările nu-și mai fac cuibul aici. Este un loc neprimitor și salinitatea solului face și mai dificilă alegerea culturilor potrivite.

Visez floarea de păpădie.

Visez un câmp sălbatic unde florile cresc în voie. Azi am săpat pământul din grădina de pietre, și apoi l-am împrăștiat, uniformizându-l. La ce ne trebuie grădină de pietre? Avem destule stânci în jurul nostru.

O să-i scriu lui Villanelle să-i cer niște semințe.

Ciudat, dacă Bonaparte n-ar fi divorțat de Joséphine, e posibil ca mușcata să nu fi pătruns niciodată în Franța. Ar fi fost prea ocupată cu el ca să-și dezvolte talentele indubitabile de botanist. Se spune că ne-ar fi adus peste o sută de soiuri diferite de plante și că, dacă ceri, îți trimite semințe pe nimica.

Îi voi scrie lui Joséphine să-i cer niște semințe.

Mama usca maci în pod și de Crăciun construia scene din Biblie cu măciuliile florilor. În parte, fac această grădină pentru ea; zice că-i atât de searbăd aici fiindcă nu vezi altceva decât mare și iar mare.

Voi planta niște iarbă pentru Patrick și vreau o piatră pentru Domino, nimic care să sară-n ochi, doar o piatră într-un loc cald după atâta frig îndurat.

Și pentru mine însumi?

Pentru mine voi planta un chiparos care îmi va supraviețui. Când mă gândesc la câmpuri, chiar asta este ceea ce-mi lipsește: simțul viitorului și cel al prezentului. Presimțirea că într-o zi ceea ce plantezi va răsări pe neașteptate; o mlădiță, un copac, chiar în clipa când te uitai în cealaltă parte, gândindu-te la cu totul altceva. Îmi place să știu că viața îmi va supraviețui, asta-i o fericire pe care Bonaparte n-a putut-o înțelege niciodată.

Este o pasăre aici, una micuță, care nu are mamă. Eu îi țin locul și pasărea se așază pe gâtul meu, în spatele urechii, și-mi ține de cald. O hrănesc cu lapte și râme pe care le sap stând în patru labe, și ieri a zburat pentru prima oară. A zburat de pe pământul unde săpam și s-a așezat pe-un ghimpe. A sângerat și mi-am întins degetul ca să o aduc acasă. Noaptea doarme în camera mea într-o cutie de gulere. Nu-i voi da un nume. Nu sunt Adam.

Nu este un loc plictisitor. Villanelle, care are talentul de-a

privi orice lucru de cel puțin două ori, m-a învățat să găsesc bucurie în cele mai neașteptate locuri și să fiu surprins de lucrurile cele mai evidente. Se pricepea grozav să-ți ridice moralul spunând doar „Ia privește la asta”, și asta era întotdeauna o comoară obișnuită adusă la viață. Putea să le farmece până și pe negustoresele de pește.

Așadar, ies dimineața din camera mea și-mi fac plimbarea în grădină foarte încet, pipăind zidurile cu mâna, ca să simt suprafața, textura. Respir cu grijă, mirosind aerul, și când soarele e sus îmi întorc fața către el și-l las să mă lumineze.

Într-o noapte am dansat gol în ploaie. N-o mai făcusem înainte; nu simțisem stropii de gheață ca pe niște săgeți, și nici felul în care îți afectează epiderma. În armată fusesem murat până la piele de nenumărate ori, dar niciodată fiindcă asta mi-era vrerea.

Să stai în ploaie pentru că vrei este cu totul altceva, deși gardienii sunt de altă părere. M-au amenințat că-mi iau pasărea.

În grădină, deși am o cazma și o furcă, sap adesea cu mâinile dacă nu este prea frig. Îmi place să simt pământul, să-l strâng tare în mână ori să-l fărâmițez între degete.

Aici ai tot timpul să iubești pe-ndelete.

Bărbatul care merge pe apă m-a rugat să includ în grădină și-un iaz ca să poată exersa.

E un englez. La ce să te aștepți.

Există un gardian care mă place tare mult. Nu-l întreb de ce, am învățat să primesc ce mi se dă fără să întreb de unde provine. Când mă vede în patru labe scormonind pământul într-un mod aparent haotic, dar care este științific, se neliniștește, vine degrabă cu cazmaua și se oferă să mă ajute. Dorește, mai ales, să folosesc cazmaua.

Nu înțelege că vreau să am libertatea de a face propriile greșeli.

— Nu vei ieși niciodată, Henri, în niciun caz dacă te consideră nebun.

De ce să vreau să plec de aici? Sunt atât de preocupați să iasă, că pierd ceea ce au aici. Când gardienii de zi pleacă în bărcile lor nu stau să mă uit după ei. Mă întreb unde se duc și cum este viața lor, dar nu aș schimba cu ei. Chipurile lor sunt cenușii și nefericite chiar și în zilele cele mai însorite când

vântul biciuiește stânca pentru propria lui plăcere.

Unde să mă duc? Am o cameră, o grădină, tovarăși și timp pentru mine însumi. Nu asta vor oamenii?

Și iubirea?

Încă o iubesc. Nu trece o zi fără să mă gândesc la ea, și iarna, când sângerul devine roșu, îmi întind mâinile și-mi imaginez părul ei.

Sunt îndrăgostit de ea; nu-i o închipuire ori un mit ori o făptură creată de imaginația mea.

Ea. O persoană care nu sunt eu. L-am inventat pe Bonaparte cam tot atât cât s-a inventat el însuși.

Chiar dacă Villanelle n-a putut niciodată să-mi răspundă la fel, pasiunea mea pentru ea mi-a arătat diferența dintre a inventa un iubit și a te îndrăgosti.

Primul lucru se referă la tine, al doilea la altcineva.

Am primit o scrisoare de la Joséphine. Își amintește de mine și vrea să mă viziteze aici, deși nu cred să fie posibil. Nu s-a arătat deloc alarmată de adresă și mi-a trimis o mulțime de semințe, din care unele trebuie cultivate sub sticlă. Am instrucțiuni și în unele cazuri ilustrații, deși nu știu ce pot face cu un baobab. Crește cu susul în jos, se pare.

Poate că aici este cel mai bun loc pentru el.

Se spune că, pe când era în închisoarea de la Carmes așteptându-și moartea din mâinile Terorii, Joséphine și alte doamne tari din fire au cultivat buruieni și licheni care se înmulțesc pe piatră și-au reușit să-și facă, dacă nu o grădină, un spațiu verde care să le consoleze. Poate să fie adevărat sau nu.

Nu contează.

Auzind acest lucru mă simt consolat.

Dincolo de apă, în acel oraș al nebunilor, se pregătesc pentru Crăciun și Anul Nou. Nu dau prea mare importanță Crăciunului, dacă facem abstracție de Prunc, dar pentru Anul Nou au pregătit o procesiune și bărcile împodobite sunt lesne de văzut de la fereastra mea. Luminile lor urcă și coboară, iar apa de sub ele lucește ca uleiul. Stau treaz toată noaptea, ascultând cum morții jelesc în jurul stâncii și privind stelele cum se mișcă pe cer.

La miezul nopții bat clopotele de la toate bisericile și sunt cel puțin o sută șapte. Am încercat să le număr, dar acesta este un

oraș viu și nimeni nu știe într-adevăr ce clădiri sunt acolo de la o zi la alta.

Nu mă credeți?

Duceți-vă și vedeți cu ochii voștri.

Aici, la San Servelo, se ține o slujbă; este macabră, căci majoritatea deținuților sunt în lanțuri iar ceilalți se fâțâie și bolborosesc atât de tare încât puținilor pocăiți cărora le pasă le este imposibil să asculte liturghia. Nu mă duc, nu este un loc în care să te încălzești. Prefer să stau în camera mea și să privesc pe fereastră. Anul trecut Villanelle s-a apropiat cu barca ei cât a putut și a lansat artificii. Unul a explodat atât de sus că aproape l-am atins și pentru o clipă m-am gândit că aș putea să mă arunc jos după acele raze căzătoare și să o ating și pe ea, încă o dată. Încă o dată, care ar fi diferența dacă m-aș afla lângă ea încă o dată? Doar atât. Că dacă încep să plâng nu mă mai opresc.

Azi mi-am recitit din nou jurnalul și am găsit:

> Spun că sunt îndrăgostit de ea, dar ce înseamnă asta?
>
> Înseamnă că-mi revizuiesc viitorul și trecutul în lumina acestui sentiment. E ca și cum aș scrie într-o limbă străină în care pe neașteptate pot citi. Fără vorbe, ea mă explică mie însumi. Ca orice duh, nu știe ce face.

Scriu mereu, așa că am întotdeauna ce să citesc.

În noaptea asta este un ger care va face să strălucească pământul și va întări stelele. Dimineață când mă voi duce în grădină o voi găsi împăienjenită cu rețele de gheață și cu gheață crăpată acolo unde am udat-o prea mult astăzi. Numai grădina îngheață în felul acesta, restul e prea sărat.

Pot să văd luminile pe bărci, și Patrick, care este cu mine, poate să vadă chiar San Marco. Ochiul îi este încă minunat, mai ales de când zidurile nu-i mai stau în cale. Îmi descrie băieții din cor îmbrăcați în roșu și pe episcop în hainele lui purpurii și aurii, iar pe acoperiș perpetua luptă dintre bine și rău. Acoperișul pictat care îmi place atât de mult.

Au trecut mai bine de douăzeci de ani de când am fost în biserică la Boulogne.

Acum, în largul lagunei, bărcile cu prorele lor aurii și

luminile triumfătoare. O panglică strălucitoare, un talisman pentru Anul Nou.

Anul viitor voi avea trandafiri roșii. O pădure de trandafiri roșii.

Pe această stâncă? în acest climat?

Vă spun povești. Credeți-mă.